

Baròmetre 19

Sobre conflictes i
construcció de pau

Gener - Març 2009

**Programa de Conflictes i
Construcció de Pau**

El present Informe ha estat elaborat per l'equip del Programa de Conflictes i Construcció de Pau de l'Escola de Cultura de Pau, format per: Yezid Arteta Dávila (conflictes armats), Vicenç Fisas Armengol (processos de pau), Patricia García Amado (crisis humanitàries i tensions), Oscar Mateos Martín (conflictes armats i tensions), Josep Maria Royo Aspa (conflictes armats i tensions), Núria Tomàs i Collantes (conflictes armats i tensions), Jordi Urgell García (conflictes armats i tensions), Carlos Arturo Velandia Jagua (conflictes armats), Ana Villellas Ariño (conflictes armats i tensions) i María Villellas Ariño (gènere i tensions).

Els continguts d'aquest estudi són responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i en cap cas poden considerar-se com l'opinió de la Generalitat de Catalunya.

04	Glossari	92	Àfrica
07	00 Introducció	92	a) Àfrica Austral
09	01 Conflictes armats	93	b) Àfrica Occidental
12	Conflictes armats:	93	c) Corn d'Àfrica
12	evolució trimestral per regions	94	d) Grans Llacs i Àfrica Central
12	Àfrica	95	Amèrica i Carib
12	a) Àfrica Occidental	96	Àsia i Pacífic
13	b) Corn d'Àfrica	98	Orient Mitjà
15	c) Grans Llacs i Àfrica Central	99	5.2. La resposta dels donants
18	d) Magrib i Nord d'Àfrica		
19	Amèrica	101	05 Dimensió de gènere en la construcció de pau
19	Àsia i Pacífic	101	5.1. El impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere
19	a) Àsia Meridional		a) Violència sexual como arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics
26	b) Sud-est Asiàtic i Oceania	101	b) L'impacte de gènere dels conflictes armats
29	Europa	103	5.2. La construcció de pau des de una perspectiva de gènere
31	Orient Mitjà	104	a) Processos de pau
35	02 Tensions	104	b) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU
40	Tensions: evolució trimestral per regions	105	c) La arquitectura de gènere en Nacions Unides
40	Àfrica	107	
40	a) Àfrica Austral	109	Escola de Cultura de Pau (UAB)
41	b) Àfrica Occidental		
43	c) Corn de Àfrica		
46	d) Grans Llacs i Àfrica Central		
49	Amèrica		
51	Àsia		
52	a) Àsia Meridional		
55	b) Àsia Oriental		
57	c) Sud-est Asiàtic i Oceania		
60	Europa		
60	a) Sud-est d'Europa		
62	b) Caucas		
65	Orient Mitjà		
69	03 Processos de Pau		
69	Processos de pau: evolució trimestral		
70	Àfrica		
70	a) Àfrica Occidental		
71	b) Corn d'Àfrica		
73	c) Grans Llacs i Àfrica Central		
75	d) Magrib		
76	Amèrica		
76	Àsia i Pacífic		
76	a) Àsia Meridional		
80	b) Àsia Oriental		
80	c) Sud-est asiàtic		
82	Europa		
82	a) Sud-est de Europa		
84	b) Caucas		
86	Orient Mitjà		
91	04 Crisis humanitàries		
91	Evolució trimestral de los contextos de crisis humanitària		

ACNUR: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats	ELN: <i>Ejército de Liberación Nacional</i>
ACP: Àsia, Carib, Pacífic	ENA: Exèrcit Nacional Albanès
ACH: Acord de Cessament d'Hostilitats	EUFOR: <i>European Union Forces</i>
ADF: <i>Afghanistan Development Forum</i>	EZLN: Ejército Zapatista de Liberación Nacional
AIEA: Agència Internacional de l'Energia Atòmica	Fad'H: <i>Forces Armées d'Haïti</i>
AMIB: Missió de la Unitat Africana a Burundi	FAO: Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de Nacions Unides
ANP: Autoritat Nacional Palestina	FARC: <i>Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia</i>
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament	FDD: <i>Forces pour la Défense de la Démocratie</i>
APC: Autoritat Provisional de la Coalició	FDI: Fons de Desenvolupament per a Iraq
APHC: <i>All Parties Hurriyat Conference</i>	FDLR : Forces Democràtiques per a l'Alliberament de Rwanda
AUC: <i>Autodefensas Unidas de Colombia</i>	FFAA: Forces Armades governamentals
BICC: <i>Bonn International Center for Conversion</i>	FKM: <i>Front Kedaulatan Maluku</i> (Front per a la Sobirania de Moluques)
BM: Banc Mundial	FLEC: <i>Frente de Libertação do Enclave de Cabinda</i>
BONUCA: Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a R. Centroatrìfica	FMI: Fons Monetari Internacional
BRF: Bougainville Reistance Force	FNL: <i>Forces Nationales de Libération</i>
CAD: Comitè d'Ajuda al Desenvolupament	GAFI: Grup d'Acció Financera
CAP: <i>United Nations Inter-Agency Consolidated Appeal Process</i> (Crida Consolidada Interagències de Nacions Unides)	GAM: <i>Gerakin Aceh Merdeka</i> (Moviment d'Aceh Lliure)
CARICOM: <i>Caribbean Community</i>	GIA: Grup Islàmic Armat
CAS: Assistència Estratègia País	GNT: Govern Nacional de Transició
CASA: <i>Coordinating Action on Small Arms</i>	GPP: <i>Groupement Patriotique pour la Paix</i>
CDHNU: Comissió de Drets Humans de Nacions Unides	GSPC: Grup Salafista per a la Predicació i el Combat
CEI: Comunitat d'Estats Independents	HIPC: <i>Heavily Indebted Poor Countries</i> (Països Pobres Fortament Endeutats)
CEMAC: Comunitat Econòmica i Monetària dels Països d'Àfrica Central	IANSAN: <i>International Action Network on Small Arms</i>
CICR: Comitè Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja	ICBL: <i>International Campaign to Ban Landmines</i>
COAV: <i>Children in Organised Armed Conflict</i>	IDG: Índex de Desenvolupament relatiu al Gènere
CODHES: <i>Consultoría para los Derechos Humanos y el Desplazamiento</i>	IDH: Índex de Desenvolupament Humà
CPI: Cort Penal Internacional	IDP: <i>Internally Displaced Persons</i> (Persones Desplaçades Internes)
CPN: <i>Communist Party of Nepal</i>	IEMF: <i>Interim Emergency Multinational Force</i> (Força Multinacional Provisional d'Emergència)
DDR: Desarmament, Desmobilització i Reintegració	IFM: <i>Isatubu Freedom Movement</i>
Dòlars: Dòlars d'EUA	IGAD: <i>Intergovernmental Authority on Development</i>
ECHA: Comitè Executiu Afers Humanitaris	IISS: <i>International Institute for Strategic Studies</i>
ECHO: Oficina d'Ajuda Humanitària de la Unió Europea	IOM: Organització Internacional de Migracions
ECOMOG: <i>Economic Community of West African States Monitoring Group</i>	IPC: Índex de Percepció de la Corrupció
ECOSOC: Consell Econòmic i Social de Nacions Unides	IRIN: <i>United Nations Integrated Regional Information Network</i>
ECOWAS: Comunitat Econòmica d'Estats d'Àfrica Occidental	IRIS: <i>Institut de Relations Internationales et Stratégiques</i>
EEBC: Comissió de Fronteres entre Eritrea i Etiòpia	
EUA: Estats Units d'Amèrica	

- ISAF:** Força Internacional d'Assistència a la Seguretat
- ISDR:** *International Strategy for Disaster Reduction*
- JEM:** *Justice and Equality Movement*
- JKLF:** *Jammu and Kashmir Liberation Front*
- KANU:** *Kenya African National Union*
- LDC:** *Least Developed Countries* (Països Menys Desenvolupats)
- LND:** Lliga Nacional Democràtica
- LRA:** *Lord's Resistance Army*
- LTTE:** *Liberation Tigers Tamil Eelam* (Tigres d'Alliberament de la Terra Preciosa dels Tamil)
- LURD:** *Liberians United for Reunification and Democracy*
- MAS:** *Movimiento Al Socialismo*
- MDC:** *Movement for the Democratic Change*
- MDJT:** *Mouvement pour la Démocratie et la Justice au Tchad*
- MDF:** Meckauvi Defense Force
- MDR:** Moviment Democràtic Republicà
- MERCOSUR :** Mercat Comú del Sur
- MFDC:** *Mouvement des Forces Démocratiques de Casamance*
- MILF:** *Moro Islamic Liberation Front*
- MINUCI:** Missió de Nacions Unides a Côte d'Ivoire
- MINURSO:** *Misión de Naciones Unidas para el Referéndum en el Sáhara Occidental*
- MINUSTAH:** Missió de Nacions Unides per a l'Estabilització d'Haití
- MJP :** *Mouvement pour la Justice et la Paix*
- MLC:** *Mouvement pour la Libération du Congo*
- MNLF:** *Moro National Liberation Front*
- MODEL:** *Movement for Democracy in Liberia*
- MONUC:** Missió de Nacions Unides a RD Congo
- MPCI:** *Mouvement Patriotique de Côte d'Ivoire*
- MPIGO:** *Mouvement Patriotique pour l'Indépendance du Grand Ouest*
- MPLA:** Moviment per a l'Alliberament d'Angola
- MSF:** Metges Sense Fronteres
- NDC:** *National Democratic Congress*
- NDFB:** *National Democratic Front of Bodoland*
- NEPAD:** *New Economic Partnership for African Development*
- NMRD:** *National Movement for Reform and Development*
- NLFT:** *National Liberation Front of Tripura*
- NPA:** *New People's Army*
- NPP:** *New Patriotic Party*
- NRC:** *Norwegian Refugee Council*
- NSCN (IM):** *National Socialist Council of Nagaland – Isak – Muivah*
- OCDE:** Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic
- OCHA:** Oficina de Coordinació d'Afers Humanitaris de Nacions Unides
- OCI:** Organització de la Conferència Islàmica
- ODM:** Objectius de Desenvolupament del Mil·lenari
- OEA:** Organització dels Estats Americans
- OMC:** Organització Mundial del Comerç
- OMS:** Organització Mundial de la Salut
- ONG:** Organització No Governamental
- ONU:** Organització de les Nacions Unides
- ONUB:** Missió de Nacions Unides a Burundi
- ONUSIDA:** Programa de les Nacions Unides sobre el VIH/SIDA
- OPM:** *Organisasi Papua Merdeka* (Organització de la Papua Lliure)
- OSCE:** Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa
- OTAN:** Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
- PAC:** *Patrullas de Autodefensa Civil*
- PDP:** *People's Democratic Party*
- PESC:** Política Exterior i de Seguretat Comuna
- PESD:** Política Europea de Seguretat i Defensa
- PIB:** Producte Interior Brut
- PMA:** Programa Mundial d'Aliments
- PNB:** Producte Nacional Brut
- PNUD:** Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament
- PRIO:** *Peace Research Institute of Oslo*
- PWG:** *People's War Group*
- RAMSI:** *Regional Assistance Mission to the Solomon Islands*
- RCD-Goma:** *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma*
- RCD-K-ML:** *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Mouvement pour la Libération*
- RCD-N:** *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-National*
- RTFT:** *Results Focused Transnational Framework*
- RSM:** *Republik Maluku Selatan* (República de Moluques del Sud)
- RUF:** *Revolutionary United Front*
- SADC:** *South African Development Community*
- SFOR:** *Stabilisation Force*

SIPRI: *Stockholm International Peace Research Institute*

SLA: *Sudan's Liberation Army*

SPLA: *Sudan's People Liberation Army*

TLCAN: Tractat de Lliure Comerç per a Amèrica del Nord

TNP: Tractat de No Proliferació Nuclear

UA: Unió Africana

UAB: Universitat Autònoma de Barcelona

UE: Unió Europea

ULFA: *United Liberation Front of Assam*

UNAMA: Missió d'Assistència de Nacions Unides a Afganistan

UNAMIS: Missió Avançada de Nacions Unides a Sudan

UNAMSIL: Missió de Nacions Unides per a Sierra Leone

UNDG: Grup de Nacions Unides per al Desenvolupament

UNDOF: Força d'Observació de la Separació de Nacions Unides

UNESCO: Organització de Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura

UNFICYP: Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre

UNICEF: Fons de Nacions Unides per a la Infància

UNIDIR: Institut de Nacions Unides per a la Investigació sobre el Desarmament

UNIFEM: Fons de Desenvolupament de Nacions Unides per a la Dona

UNIFIL: Força Interina de Nacions Unides a Líban

UNFPA: Fons de Nacions Unides per a la Població

UNITA: *União para a Independência Total de Angola*

UNAMA: Missió de Nacions Unides a Afganistan

UNMA: Missió de Nacions Unides a Angola

UNMEE: Missió de Nacions Unides a Etiòpia y Eritrea

UNMIK: Missió d'Administració Interina de Nacions Unides a Kosovo

UNMIL: Missió de Nacions Unides a Libèria

UNMISSET: Missió de Nacions Unides de Suport a Timor-Leste

UNMOGIP: Grup d'Observació Militar de Nacions Unides a Índia i Pakistan

UNMOP: Missió d'Observació de Nacions Unides a Prevlaka

UNMOVIC: Comissió de Supervisió i Verificació de les Inspeccions de Nacions Unides

UNOCI: Missió de Nacions Unides a Côte d'Ivoire

UNOGBIS: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides a Guinea-Bissau

UNOL: Oficina de Suport a la Construcció de Pau de Nacions Unides en Libèria

UNOMIG: Missió d'Observació de Nacions Unides a Geòrgia

UNOTIL: Oficina de Nacions Unides a Timor-Leste

UNPOS: Oficina Política de Nacions Unides a Somàlia

UNPPB: *United Nations Political and Peace Building Mission*

UNRWA: *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (Agència de Treball i Ajuda de Nacions Unides per als Refugiats Palestins a Orient Mitjà)

UNSCO: Oficina del Coordinador Especial de Nacions Unides per a Orient Mitjà

UNTOP: Oficina de Construcció de Pau de Nacions Unides a Tadjikistan

UNTSO: Organització per a la Supervisió de la Treva de Nacions Unides

USAID: Agència per al Desenvolupament Internacional d'EUA

USCRI: *United Nations Committee for Refugees and Immigrants*

VIH/SIDA: Virus de Inmunodeficiència Humana / Síndrome de Inmunodeficiència Adquirida

ZANU-PF: *Zimbabwe African National Union-Patriotic Front*

El "Baròmetre" es un informe trimestral editado en castellano, catalán y en inglés por el Programa de Conflictos y Construcción de Paz de la *Escola de Cultura de Pau* de la Universidad Autónoma de Barcelona, que analiza los acontecimientos ocurridos en el mundo a lo largo del trimestre (enero-marzo de 2009) a través de cinco apartados: conflictos armados, tensiones, procesos de paz, crisis humanitarias y dimensión de género en la construcción de la paz. Esta publicación actualiza los datos del informe anual "Alerta 2009" y de los anteriores números del "Barómetro", basándose en la información publicada quincenalmente en el "Semáforo"¹, boletín electrónico editado igualmente por el Programa de Conflictos y Construcción de Paz.

Algunos de los hechos más relevantes señalados en este "Barómetro" del primer trimestre de 2009 son los siguientes:

Conflictes armats

- Les operacions militars conjuntes promogudes per RD Congo i Ruanda a l'est de RD Congo, i per Uganda, el Sudan Meridional i RD Congo al nord-est d'aquest mateix país, no haurien aconseguit desarticular l'FDLR ni capturar el líder de l'LRA, Joseph Kony.
- Es va intensificar la violència a Somàlia per part de la milícia al-Shabab contra l'AMISOM i contra les milícies del Govern Federal de Transició.
- L'anunci de la CPI d'ordenar l'arrest del president sudanès va desencadenar tensions a la comunitat internacional i l'expulsió per ordre del Sudan d'organitzacions internacionals del país.
- La insurrecció de Swat, al nord-oest del Pakistan, va declarar un alto-el-foc indefinit, precedit d'un pacte amb el Govern per a implementar la llei islàmica.
- Milers de persones van morir i 150.000 van quedar atrapades en les zones d'enfrontaments després de l'avanç de l'Exèrcit de Sri Lanka al nord del país.
- La forta ofensiva israeliana de tres setmanes es va saldar amb la mort de 1.500 palestins i de 13 israelians, a més de la destrucció de 5.000 habitatges a la Franja de Gaza.

Tensions

- La violència intracomunitària al sud del Sudan va provocar prop de mil morts en el primer trimestre de l'any.
- Es va incrementar la inestabilitat a l'Àfrica amb els canvis de govern violents esdevinguts a Guinea-Bissau i Madagascar.
- Al Perú, es van registrar diversos enfrontaments entre Sendero Luminoso i l'Exèrcit, que va declarar que havia pres un dels bastions del grup armat.
- El president de la República Srpska de Bòsnia i Hercegovina va condicionar el seu suport a una nova Constitució al fet que aquesta inclogui el dret d'autodeterminació de l'entitat sèrbia.
- La violència política es va incrementar notablement a Aceh a poques setmanes de les eleccions legislatives, les primeres en les quals podran participar partits polítics locals.
- La forta ofensiva israeliana sobre Gaza va fer augmentar la tensió a la regió, particularment a la frontera libanesaisraeliana, a més de motivar la interrupció de les converses de pau entre Israel i Síria.

¹ Aquest número del Baròmetre inclou *Semàfors* del número 211 al 216.

Processos de pau

- A Djibouti i sota la facilitació de les Nacions Unides, el Govern Federal de Transició (GFT) de Somàlia i la facció moderada de l'Aliança per al Realliberament de Somàlia (ARS) van celebrar converses de pau.
- A Darfur (Sudan), el grup armat d'oposició JEM va arribar a un principi d'acord amb el Govern sota la mediació de Qatar, encara que això no va impedir que continuessin els combats.
- A l'Afganistan, el cap dels serveis d'intel·ligència d'Aràbia Saudita, el príncep Muqrin bin Abdulaziz Al Saud, es va reunir amb representants del Govern afganès, fet que podria ser considerat un intent de mediació entre la insurrecció talibana i les autoritats afganeses.
- El primer ministre de la Xina va expressar la disposició del seu Govern a iniciar converses amb Taiwan sobre qüestions polítiques i militars amb l'objectiu d'aconseguir un acord de pau entre les dues parts.
- A Xipre, els líders de les dues comunitats van aconseguir un ple acord sobre l'harmonització i cooperació entre el Govern Federal i els estats constituents.

Crisis humanitàries

- L'expulsió de 16 ONG internacionals de Darfur va posar en risc la vida de 4,7 milions de persones, segons les Nacions Unides.
- 150.000 persones van romandre atrapades en el foc creuat a Sri Lanka davant d'una greu violació del DIH.
- Van augmentar els atacs contra el personal humanitari al Pakistan després de ser identificats pels grups talibans com a objectiu per considerar-los anti-islàmics i pro-governamentals.
- Els operatius conjunts contra l'LRA ugandès i l'FDLR ruandès a la regió dels Grans Llacs van provocar el desplaçament de desenes de milers de persones i van fer augmentar la crisi humanitària a la zona.
- Myanmar va aconseguir recuperar la seva producció agrícola després del cicló Nargis gràcies a l'efectivitat dels programes d'actuació.

Gènere i construcció de pau

- El Govern de Libèria va presentar el seu Pla d'Acció Nacional per a la implementació de la resolució 1325.
- La Cort Especial per a Sierra Leone va condemnar tres antics líders del RUF per crims contra la humanitat, entre ells el de matrimoni forçat, reconegut com a tal per primera vegada per un tribunal internacional.
- Activistes afganeses van reclamar que es garanteixi la participació de les dones en unes possibles negociacions de pau amb la insurrecció talibana.
- 250 organitzacions ugandeses i internacionals van sol·licitar que es tanqui un acord de pau definitiu i es posi en llibertat les dones i els menors segrestats per l'LRA.
- Organitzacions de dones van reclamar que s'estableixi la figura de l'assessoria de gènere en tots els equips de mediació de les Nacions Unides en processos de pau.

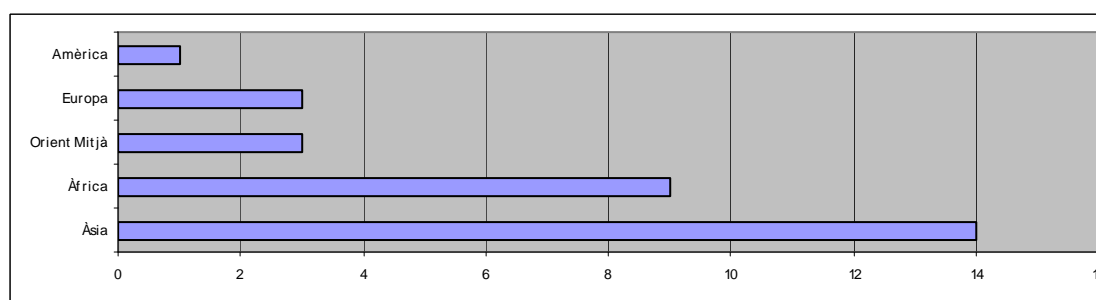

Conflictes armats

- ❑ Les operacions militars conjuntes promogudes per la RD Congo i Ruanda a l'est de la RD Congo, i per Uganda, el Sudan Meridional i la RD Congo al nord-est, no van desarticular l'FDLR ni capturar el líder de l'LRA, Joseph Kony.
- ❑ A Somàlia la milícia Al-Shabab va intensificar la violència contra l'AMISOM i contra les milícies del Govern Federal de Transició.
- ❑ L'anunci de la CPI d'ordenar l'arrest del president sudanès va causar tensions en la comunitat internacional i l'expulsió del país d'organitzacions internacionals per ordre del Sudan.
- ❑ La insurrecció del Swat, al nord-oest del Pakistan, va declarar un alto el foc indefinit, precedit d'un pacte amb el Govern per a aplicar la llei islàmica.
- ❑ Milers de persones van morir i prop de 150.000 van quedar atrapades a les zones d'enfrontaments després de l'avanç de l'Exèrcit de Sri Lanka al nord del país.
- ❑ La forta ofensiva israeliana de tres setmanes es va saldar amb la mort de 1.500 palestins i de 13 israelians, a més de la destrucció de 5.000 habitatges a la Franja de Gaza.

En aquest apartat s'analitzen els conflictes armats actius durant el primer trimestre del 2009.¹ La xifra total es va mantenir en 30 conflictes, la mateixa que en el trimestre anterior. D'altra banda, en la majoria dels casos (17) no hi va haver canvis significatius, malgrat que en 11 es va registrar una escalada de la violència. Pel que fa a la intensitat, van predominar els conflictes de mitjana i alta intensitat (12 i 10 casos, respectivament). Els últims van ser RD Congo (est), Somàlia, Sudan (Darfur), Uganda (nord), Colòmbia, Afganistan, Sri Lanka, Iraq i Israel-Palestina. Àfrica i Àsia van continuar albergant la majoria de conflictes armats, incloent gran part de les disputes de més gran intensitat. Va destacar la tendència de creixent internacionalització dels conflictes interns del Pakistan (nord-oest), RD Congo (est) i Uganda (nord), entre d'altres.

Gràfic 1.1. Distribució regional del nombre de conflictes armats en el 1r trimestre del 2009

¹ S'entén per conflicte armat tot enfrontament protagonitzat per grups armats regulars o irregulars que tenen objectius percebuts com incompatibles, en el qual l'ús continuat i organitzat de la violència: a) provoca un mínim de 100 víctimes mortals en un any i/o un greu impacte al territori (destrucció d'infraestructures o de la natura) i la seguretat humana (per exemple població ferida o desplaçada, violència sexual, inseguretat alimentària, impacte en la salut mental i en el teixit social o disrupció dels serveis bàsics); b) busca la consecució d'objectius diferenciats dels de la delinqüència comuna, i normalment vinculats:- a demandes d'autodeterminació i autogovern, o a aspiracions identitàries;- a l'oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat, o a la política interna o internacional d'un govern, cosa que en tots dos casos motiva la lluita per accedir o erosionar el poder; o bé- al control dels recursos o del territori.

Taula 1.1. Resum dels conflictes armats en el primer trimestre del 2009

Conflicte ² -inici-	Tipologia ³	Actors principals ⁴	Intensitat ⁵ Evolució ⁶
Àfrica			
Algèria -1992-	Intern internacionalitzat	Govern, Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) / Organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic (OQMI)	2
	Sistema		=
Txad -2006-	Intern internacionalitzat	Govern, FUC, UFDD, UFDD Fonamental, RFC, CNT, CAR i SCUD, milícies Janjaweed, Sudan, França. Nova coalició UFR (Alliance Nationale i RFC), milícia Toro Boro	2
	Govern		=
Etiòpia (Ogaden) -2007-	Intern	Govern, ONLF, OLF	2
	Autogovern, Identitat		=
Nigèria (Delta del Níger) -2001-	Intern	Govern, MEND, MOSOP, NDPVF i NDV, milícies de les comunitats ijaw, itsekere, urhobo i ogoni, exèrcits privats de seguretat	2
	Recursos, Identitat		□
República Centreafricana -2006-	Intern internacionalitzat	Govern, APRD, UFDR, escissions de la UFDR (FURCA, MJLC), FDPC, França, MICOPAX, EUFOR RCA/TCHAD i assaltadors de camins (zaraguinas)	1
	Govern		□
República	Intern	Govern, milícies Mai-Mai, grups armats d'Ituri, grup armat d'oposició	3

² En aquesta columna s'assenyalen els Estats en què hi ha conflictes armats, i entre parèntesis es mostra la regió dins de l'Estat on té lloc el conflicte o el nom del grup armat que protagonitza el conflicte. L'última opció s'utilitza en els casos en què existeix més d'un conflicte armat en un mateix Estat o en un mateix territori d'un Estat, a fi per tal de diferenciar-los.

³ L'informe classifica i analitza els conflictes armats a partir d'una doble tipologia, que aborda d'una banda les causes o la incompatibilitat d'interessos i, de l'altra, la confluència entre escenari del conflicte i actors. Quant a les causes, se'n poden distingir les següents: demandes d'autodeterminació i autogovern (Autogovern) o aspiracions identitàries (Identitat); oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat (Sistema) o a la política interna o internacional d'un govern (Govern), cosa que en tots dos casos motiva la lluita per accedir al poder o erosionar-lo; o lluita pel control dels recursos (Recursos) o del territori (Territori). Pel que fa a la segona tipologia, els conflictes armats poden ser interns, interns internacionalitzats o internacionals. Es considera conflicte armat intern l'enfrontament protagonitzat per actors armats del mateix Estat que operen exclusivament a i des de l'Estat. En segon lloc, s'entén per conflicte armat intern internacionalitzat aquell en el qual alguna de les parts contendents és forana, o quan l'enfrontament s'estén al territori de països veïns. Per considerar un conflicte armat intern internacionalitzat també es té en compte si els grups armats tenen les bases militars als països veïns, en connivència amb altres Estats, des dels quals llancen els atacs. Finalment, s'entén per conflicte internacional aquell en el qual s'enfronten actors estatals o no estatals de dos o més països. D'altra banda, cal tenir en compte que la majoria dels conflictes armats actuals tenen una important dimensió i influència regional o internacional, a causa, entre altres factors, dels fluxos de persones refugiades, del comerç d'armes, dels interessos econòmics o polítics (com ara l'explotació legal o il·legal de recursos) que els països veïns tenen al conflicte, de la participació de combatents estrangers o del suport logístic i militar proporcionat per altres Estats.

⁴ Els actors principals que intervenen en els conflictes conformen una amalgama d'actors armats regulars o irregulars. Els conflictes sol protagonitzar-los el govern, o les seves forces armades, contra un o diversos grups armats d'oposició, però també poden incloure altres grups no regulars, com ara clans, guerrilles, senyors de la guerra, grups armats oposats entre ells o milícies de comunitats ètniques o religioses. Encara que l'instrument bèl·lic que més utilitzen els actors és l'armament convencional i, en particular, les armes lleugeres (que són les causants del 90% de les víctimes mortals dels conflictes, principalment dones i menors), en molts casos s'empren altres mitjans, com atacs suïcides, atemptats i violència sexual; fins i tot la gana és utilitzada com a instrument de guerra.

⁵ La intensitat d'un conflicte armat (alta, mitjana o baixa) i la seva evolució trimestral (escalada de la violència, reducció de la violència, sense canvis) s'avaluen principalment a partir de la seva mortalitat (nombre de víctimes) i impacte en la població i territori. Alhora, hi ha altres dimensions que han de ser considerades, com la sistematització i la freqüència de la violència o la complexitat de la disputa bèl·lica (la complexitat està normalment vinculada al nombre i la fragmentació dels actors involucrats, al grau d'institucionalització i capacitat de l'Estat i al grau d'internacionalització del conflicte, i també a l'elasticitat dels objectius i a la voluntat política de les parts per aconseguir acords). Per tant, es solen considerar conflictes armats d'alta intensitat aquells que causen més de 1.000 víctimes mortals anuals, afecten normalment porcions significatives del territori i la població i impliquen un nombre important d'actors (que estableixen interaccions d'aliança, confrontació o coexistència tàctica entre ells). Els conflictes de mitjana i baixa intensitat, en els quals es registren més de 100 víctimes mortals anuals, presenten les característiques esmentades tot i que amb menys presència i abast. Es considera que un conflicte armat acaba quan hi ha una reducció significativa i sostinguda de les hostilitats armades, sia per victòria militar, acord entre els actors enfrontats o desmobilització d'una de les parts, sia perquè una de les parts enfrontades renuncia a la lluita armada o la limita notablement com a estratègia per a la consecució dels objectius. Cap d'aquestes opcions no significa necessàriament la superació de les causes de fons del conflicte armat ni tanca la possibilitat d'un ressorgiment de la violència. La cessació temporal d'hostilitats, formal o tàcita, no implica necessàriament el final del conflicte armat.

⁶ En aquesta columna es compara l'evolució dels esdeveniments de l'any actual (2008) amb la de l'any anterior (2007), i el símbol d'escalada de la violència (↑) apareix si la situació general del conflicte durant el 2008 és més greu que la de l'any anterior, el de reducció de la violència (↓) si és millor i el de sense canvis (=) si no ha experimentat canvis significatius.

Democràtica del Congo (est) -1998-	internacionalitzat	ruandès FDLR, milícies Rastas, Congrés National pour la Défense du Peuple (general Laurent Nkunda), grups armats d'Ituri (FNI, FRPI, MRC), grup armat d'oposició burundès FNL, grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, MONUC	□
	Identitat, Govern, Recursos		
Somàlia -1988-	Intern internacionalitzat	Govern Federal de Transició (GFT), Etiòpia, EUA, dues faccions de l'Aliança per a l'Alliberament de Somàlia (ARS, formada Unió dels Tribunals Islàmics (UTI), oposició política i armada, en la qual es troba el grup armat Al-Shabab i Muqawama [Resistència]) Eritrea, senyors de la guerra, AMISOM	3
	Govern		□
Sudan (Darfur) -2003-	Intern Internacionalitzat	Govern, milícies progovernamentals <i>Janjaweed</i> , JEM, NRMD, NRF, diverses faccions de l'SLA	3
	Autogovern, Recursos, Identitat		=
Uganda (nord) -1986-	Intern internacionalitzat	Govern, LRA	3
	Autogovern, Identitat		□
Amèrica			
Colòmbia -1964-	Intern	Govern, FARC, ELN, paramilitars AUC	3
	Sistema		=
Àsia			
Afganistan -2001-	Intern internacionalitzat	Govern, coalició internacional (liderada pels EUA), milícies talibanes, missió internacional ISAF (OTAN), senyors de la guerra	3
	Sistema		=
Filipines (NPA) -1969-	Intern	Govern, NPA	1
	Sistema		=
Filipines (Mindanao-MILF) -1978-	Intern	Govern, MILF	2
	Autogovern, Identitat		=
Filipines (Mindanao-MILF) -1978-	Intern	Govern, MILF	1
	Autogovern, Identitat, Sistema		=
Filipines (Mindanao-Abu Sayyaf) -1991-	Intern internacionalitzat	Govern, Abu Sayyaf	1
	Autogovern, Identitat, Sistema		□
Índia (Assam) -1983-	Intern internacionalitzat	Govern, ULFA, DHD, Black Widow, NDFB	2
	Autogovern, Identitat		□
Índia (Jammu i el Caixmir) -1989-	Intern internacionalitzat	Govern, JKLF, Lashkar-e-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen	2
	Autogovern, Identitat		=
Índia (Manipur) -1982-	Intern	Govern, PLA, UNLF, PREPAK, KNF, KNA, KYNL	2
	Autogovern, Identitat		=
Índia (Nagaland) -1955-	Intern	Govern, NSCN-K, NSCN-IM	1
	Autogovern, Identitat		□
Índia (CPI-M) -1967-	Intern	Govern, CPI-M	2
	Sistema		□
Myanmar -1948-	Intern	Govern, grups armats (KNU, SSA-S, KNPP, UWSA, CNF, ALP, DKBA, KNLA, KNU/KNPLAC, SSNPLO)	1
	Autogovern, Identitat		=
Pakistan (Balutxistan) -2005-	Intern	Govern, BLA, BRA i BLF	2
	Autogovern, Recursos		=
Pakistan (nord-oest) -2001-	Intern internacionalitzat	Govern, milícies talibanes, milícies tribals	3
	Sistema		□
Sri Lanka (nord-est) -1983-	Intern	Govern, LTTE, TMVP (escissió de l'LTTE liderada pel coronel Karuna)	3
	Autogovern, Identitat		=
Tailàndia (sud) -2004-	Intern	Govern, grups armats secessionistes	2
	Autogovern, Identitat		=
Europa			
Rússia	Intern	Govern federal rus, govern de la república de Txetxènia, grups armats	1

(Txetxènia) -1999-	Autogovern, Identitat, Sistema	d'oposició	=
Rússia (Ingúixia) -2008-	Intern	Govern federal rus, govern de la república d'Ingúixia, grups armats d'oposició (Jamaat Ingush)	1
	Sistema		□
Turquia (sud-est) -1984-	Intern internacionalitzat	Govern, PKK, TAK	2
	Autogovern, Identitat		=
Orient Mitjà			
Iraq -2003-	Intern internacionalitzat	Coalició internacional liderada pels EUA i el Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs	3
	Sistema, Govern, Recursos		=
Israel-Palestina -2000-	Internacional	Govern israelià, milícies de colons, ANP, Fatah (Brigades dels Màrtirs d'al-Aqsa), Hamaàs (Brigades Ezzedin al-Qassam), Jihad Islàmica, FPLP, FDLP, Comitès de Resistència Popular	3
	Autogovern, Identitat, Territori		□
Iemen -2004-	Intern	Govern, seguidors del clergue Al-Houthi (Al-Shabab al-Mumen)	1
	Sistema		□
1: intensitat baixa; 2: intensitat mitjana; 3: intensitat alta; □: escalada de la violència; □: reducció de la violència; =: sense canvis; Fi: deixa de considerar-se conflicte armat			

Conflictes armats: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Occidental

Nigèria (Delta del Níger)	<i>Inici del conflicte:</i>	2001
<i>Tipologia:</i>	Recursos, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, MEND, MOSOP, NDPVF i NDV, milícies de les comunitats ijaw, itsereki, urhobo i ogoni, grups privats de seguretat	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	El conflicte al Delta del Níger és fruit de les demandes no satisfetes de control dels beneficis dels recursos petrolers que hi ha en aquestes terres. Diversos grups armats, entre els quals destaca el MEND (ijaw), exigeixen compensacions per l'impacte que les indústries extractores tenen sobre el territori, a més d'una participació més equitativa en el repartiment dels beneficis obtinguts de les explotacions i més descentralització de l'Estat nigerià. Els atacs contra instal·lacions petroleres i bases militars, juntament amb el segrest de treballadors, són els mètodes utilitzats normalment per la insurrecció. D'altra banda, aquesta situació ha empès les diferents comunitats que habiten la regió a l'enfrontament pel control sobre la terra i els recursos..	

Al principi de gener el grup armat **MEND** va declarar trencada la treva vigent des del setembre i va amenaçar dur a terme una operació a gran escala contra la indústria petrolera. La causa de l'amenaça va ser l'atac de l'Exèrcit contra la base de l'NDV, dirigit per Ateke Tom. El grup va atacar un helicòpter civil a Bayelsa i va assenyalar que els helicòpters serien considerats objectius, ja que servien per a transportar tropes a la regió. A més a més, va amenaçar sabotejar el projecte per a la creació d'un gasoducte transsaharià –per a portar gas a Europa- i també l'empresa italiana AGIP. En aquest sentit, es van constatar desenes de víctimes mortals i de segrestos, la contínua interrupció del subministrament de gas i petroli, i nombrosos atacs a les plataformes petroleres i comissaries de policia. Els estats més afectats van ser Bayelsa, Rivers i Delta, encara que en els últims mesos els segrestos i atacs contra el sector petroler es van ampliar a altres estats, com Akwa Ibom. Davant d'aquesta situació, els principals sindicats vinculats al sector, PENGASSAN i NUPENG, van amenaçar declarar una vaga al final de març i

van exigir l'alliberament de tots els treballadors segrestats al Delta, mesures de seguretat més fermes i l'inici de converses de pau entre totes les parts afectades.

b) Banya d'Àfrica

Etiòpia (Ogaden)		<i>Inici del conflicte:</i>	2007
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, grups armats ONLF, OLF		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	<p>Etiòpia ha estat objecte de moviments de tipus secessionista o de rebuig del poder central des dels anys setanta. L'ONLF, que va néixer el 1984 i opera a la regió etíop d'Ogaden, al sud-est del país, exigeix un grau superior d'autonomia per a la comunitat somali que habita aquesta regió. Diverses vegades l'ONLF ha dut a terme activitats insurgents més enllà de la regió d'Ogaden, amb la col·laboració de l'OLF, que des del 1973 exigeix al govern més autonomia per a la regió d'Oromiya. El govern somali ha ajudat l'ONLF enfront d'Etiòpia, país contra el qual es va enfrontar pel control de la regió entre 1977 i 1978. Aquella vegada, Etiòpia va vèncer Somàlia. El final de la guerra entre Eritrea i Etiòpia el 2000 va comportar l'augment de les operacions del govern per a posar fi a la insurgència a Ogaden i, després de les eleccions que es van celebrar l'any 2005, els enfrontaments entre les forces armades i l'ONLF han augmentat.</p>		

Els enfrontaments a mitjan febrer entre efectius de l'ONLF i l'Exèrcit van deixar un total de 45 víctimes mortals. Al final de desembre, l'ONLF havia acusat el Govern d'estar darrere de la mort de prop de 54 civils a dues localitats de la regió. En relació amb això, el grup es va desentendre de qualsevol presència militar al lloc dels esdeveniments, alhora que va sol·licitar a les Nacions Unides l'enviament d'una missió d'investigació a la zona. Algunes fonts van denunciar les incursions al principi de febrer de l'Exèrcit a diverses localitats (Fadhi Garaadle, Wardheer i Galadi), amb diverses víctimes mortals. Tot això en un context en el qual han proliferat les denúncies locals que acusen l'Exèrcit d'augmentar les extorsions i els atacs contra la població civil, i en el qual l'ONLF ha acusat directament el Govern d'estar organitzant milícies a la regió. Per la seva banda, Addis Abeba va confirmar públicament l'execució d'un dels líders de l'ONLF, Serad Dolal, i d'un membre del grup armat Al-Itihad Al-Islami, Dawed Mohamed Ali, que també havia estat membre de l'ONLF. L'anunci per part de la multinacional petrolera malàisia Petronas d'iniciar l'exploració de jaciments petrolífers a la zona va suscitar la reacció de l'ONLF, que va amenaçar amb impedir aquestes activitats perquè les considera favorables al règim etíop.

Somàlia		<i>Inici del conflicte:</i>	1988
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern Federal de Transició (GFT), Etiòpia, EUA, dues faccions de l'Aliança per a l'Alliberament de Somàlia (ARS, formada Unió dels Tribunals Islàmics (UTI), oposició política i armada, entre la qual es troba el grup armat Al-Shabab i Muqawama [Resistència]) Eritrea, senyors de la guerra, AMISOM		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	□

Síntesi: El conflicte armat i l'absència d'autoritat central efectiva que viu el país es van iniciar van començar el 1988, quan una coalició de grups opositors es va rebel·lar contra el poder dictatorial de Siad Barre i tres anys després va aconseguir enderrocar-lo. Aquesta situació va donar pas a una nova lluita en el si de la coalició per a ocupar el buit de poder, que ha provocat la destrucció del país i la mort de més de 300.000 persones des del 1991, malgrat la intervenció internacional fracassada del començament dels anys noranta. Els diversos processos de pau per a intentar instaurar una autoritat central han ensopegat amb nombroses dificultats, entre les quals destaquen els greuges entre els diferents clans i subclans que configuren l'estructura social somali, la ingerència d'Etiòpia i Eritrea, i el poder dels diversos senyors de la guerra. El 2004, l'última iniciativa de pau va conformar el GFT, que ha tingut el suport d'Etiòpia per a intentar recuperar el control del país, parcialment en mans de la UTI.

El trimestre es va caracteritzar per una intensificació de la violència armada en el marc de la retirada definitiva de les tropes etiòps i del nomenament d'un nou president del Govern Federal de Transició (GFT). D'una banda, els enfrontaments entre el grup islamista Al-Shabab i les milícies islamistes moderades del GFT van deixar desenes de morts i milers de persones desplaçades en nombroses zones del país, especialment al centre i l'est. Alhora, Al-Shabab i alguns efectius de la missió de la UA al país (AMISOM) també van protagonitzar diversos episodis de violència, especialment a Mogadiscio, que van provocar la mort de nombrosos soldats burundesos de l'AMISOM. Després de la dimissió com a president d'Abdullahi Yusuf Ahmed, el nomenament de Sheikh Sharif Sheikh Ahmed i d'Omar Abdirashid Shamarke al final de gener com a nous president i primer ministre del GFT respectivament, no va ser ben rebut per Al-Shabab. El gest del nou mandatari d'anunciar l'aplicació de la llei islàmica a tot el país, la declaració d'una treva o la intenció manifestada pel primer ministre d'iniciar negociacions amb els grups armats, no van contribuir a la distensió entre les parts. En relació amb això, la retirada dels 3.000 soldats etiòps desplegats al país des de desembre del 2006, encara que internament ben acollida, va afavorir, segons algunes fonts, que Al-Shabab recuperés el control de diverses zones del sud i l'est i augmentés la violència, amb enfrontaments entre grups islamistes rivals. Malgrat que les Nacions Unides van celebrar alguns dels esdeveniments polítics, també van manifestar preocupació davant la situació de què són víctimes la població civil i els treballadors humanitaris. Al final de febrer la UA va anunciar el desplegament de noves tropes en el marc de l'AMISOM, cosa que incrementarà el nombre d'efectius fins els 5.000, lluny encara dels 8.000 soldats previstos inicialment.

Sudan (Darfur)		<i>Inici del conflicte:</i>	2003
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Recursos, Identitat	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies progovernamentals <i>Janjaweed</i> , JEM, NRMD, NRF i diverses faccions de l'SLA		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	=
Síntesi:	El conflicte de Darfur va néixer el 2003 en relació amb les demandes de més descentralització i desenvolupament de la regió per part de diversos grups insurgents, principalment l'SLA i el JEM. El govern va respondre a l'aixecament amb les Forces Armades i les milícies àrabs Janjaweed. La magnitud de la violència comesa per totes les parts contendents contra la població civil ha fet considerar la possibilitat d'un genocidi a la regió, on ja han mort 300.000 persones segons les Nacions Unides. Després de la signatura d'un acord de pau (DPA) entre el Govern i una facció de l'SLA el maig del 2006, la violència s'ha agreujat i ha motivat la fragmentació dels grups d'oposició i un greu impacte regional, pels desplaçaments de població i per la implicació sudanesa en el conflicte txadià i la implicació txadiana en el conflicte sudanès. La missió d'observació de la UA AMIS, creada el 2004, es va integrar l'any 2007 en una missió conjunta UA/ONU: l'UNAMID. Aquesta missió ha estat objecte de múltiples atacs i no ha aconseguit durant l'any 2008 ni la meitat dels 26.000 efectius previstos, de manera que és incapaç de complir amb el seu mandat de protegir la població civil i el personal humanitari.		

La situació a Darfur va estar dominada per l'anunci de la Cort Penal Internacional (CPI) d'ordenar l'arrest del president sudanès, Omar al-Bashir, acusat de cometre crims de guerra i contra la humanitat en aquesta regió sudanesa. L'ordre, feta pública el 4 de març, va comportar la decisió del Govern de Khartum d'expulsar nombroses organitzacions internacionals del país, i va causar la condemna i preocupació internacionals davant el possible deteriorament de la situació humanitària.⁷ L'ordre contra Al-Bashir, tanmateix, no va rebre l'aprovament unànime, ja que la UA i països com Aràbia Saudita, Xina, Rússia o Eritrea, van mostrar rebuig alhora que van instar el Consell de Seguretat a ajornar-la. Respecte a la situació de seguretat, es van registrar importants enfrontaments armats, malgrat les converses de pau a Qatar entre diverses faccions armades i el Govern sudanès.⁸ A mitjan febrer, membres de les Forces Armades sudaneses i del grup armat d'oposició JEM es van enfrontar al nord d'El-Fasher (Darfur Septentrional), i van provocar desenes de víctimes mortals. Khartum va dur a terme bombardejos aeris en algunes d'aquestes zones. Les Nacions Unides va assenyalar que com a mínim 30.000 persones van ser desplaçades a Muhajariya i Shearia (Darfur Meridional) durant els intensos combats entre el JEM i l'Exèrcit sudanès des del mes de gener. A més a més, membres del JEM i de la facció de l'SLA liderada per Mini Minnawi, també van protagonitzar enfrontaments armats. A mitjan març, la UNAMID va ser atacada en diverses localitats de la regió. La missió va anunciar que el proper mes de juny té previst completar el desplegament dels més de 20.000 efectius, després que s'hagi complert un any de la seva arribada.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

RD Congo (est)		<i>Inici del conflicte:</i>	1998
<i>Tipologia:</i>	Govern, Identitat, Recursos	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies Mai-Mai, grups armats d'Ituri, grup armat d'oposició ruandès FDLR, milícies Rastas, Congrés National pour la Défense du Peuple (general Laurent Nkunda), grups armats d'Ituri (FNI, FRPI, MRC), grup armat d'oposició burundès FNL, grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, MONUC		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	El conflicte actual té l'origen en el cop d'Estat que va encapçalar Laurent Desiré Kabila el 1996 contra Mobutu Sese Seko. Va culminar amb la cessió del poder per part del President el 1997. Posteriorment, l'any 1998, Burundi, Ruanda i Uganda, juntament amb diversos grups armats, van intentar derrocar Kabila, que rebia el suport d'Angola, el Txad, Namíbia, el Sudan i Zimbabue, en una guerra que ha causat prop de quatre milions de víctimes mortals. El control i l'explotació dels recursos naturals han contribuït a la perpetuació del conflicte i de la presència de les forces armades estrangeres. La signatura d'un alto el foc el 1999 i de diversos acords de pau entre 2002 i 2003 ha comportat la retirada de les tropes estrangeres i la configuració d'un govern de transició. Posteriorment, l'any 2006, es va elegir un govern, que no ha suposat la fi de la violència a l'est del país, a causa de la presència de faccions de grups no desmobilitzats i de les FDLR, responsables del genocidi de Ruanda el 1994.		

Les Forces Armades congoleeses i ruandeses van dur a terme una operació militar conjunta en territori congolès contra l'FDLR. Als 3.500 soldats enviats per Kigali també es van sumar prop de 1.300 efectius destinats pel Govern d'Uganda a l'operació militar del nord-est.⁹ L'operació, que oficialment va transcórrer entre el 20 de gener i el 25 de febrer, va culminar amb l'aparent debilitament de l'FDLR. Malgrat que les versions oficials van qualificar l'operació d'èxit, altres fonts van assegurar que, després de la retirada ruandesa del final de febrer, els efectius de

⁷ Vegeu el capítol 4 (Crisis humanitàries).

⁸ Vegeu capítols 2 (Tensions) i 3 (Processos de pau).

⁹ Vegeu Uganda (nord)

L'FDLR, prop de 6.000, havien aconseguit reprendre algunes posicions. Prèviament, el grup armat congolès CNDP havia experimentat divisions internes, i el seu líder Nkunda havia estat depositat pel general Bosco Ntaganda, que va assumir el lideratge del grup i que va acordar posar fi a les hostilitats contra les Forces Armades congoleeses. Després de ser depositat, Nkunda, aliat de Ruanda, es va refugiar en aquest país, on va ser capturat com contrapartida per la intervenció de l'Exèrcit ruandès permesa per la RD Congo en persecució de l'FDLR. El Govern congolès va sol·licitar la seva extradició, i Ruanda es va comprometre a fer-ho. Segons ONG de drets humans, l'operació contra l'FDLR podria haver causat la mort de, com a mínim, un centenar de civils (tot i que altres fonts assenyalen una xifra molt més gran), mentre que fonts militars van xifrar entre 90 i 150 els membres de l'FDLR morts. A més a més, l'OCHA va denunciar els constants atacs contra la població civil i contra el personal humanitari per part de totes les faccions, mentre que la MONUC va subratllar l'ús de la violència i les tàctiques de terror contra la població per part de l'FDLR. D'altra banda, fonts locals van advertir al febrer de la situació d'inseguretat de què encara és víctima la població civil en el districte d'Ituri (província d'Oriental, nord-est del país).

R. Centreafricana		<i>Inici del conflicte:</i>	2006
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, APRD, UFDR, escissions de la UFDR (FURCA, MJLC), FDPC, França, MICOPAX, EUFOR RCA/TCHAD i assaltadors de camins (zaraguinas)		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	Durant l'any 2006, la situació al país es va agreujar per l'augment de les activitats de diversos grups insurgents, que denuncien la falta de legitimitat del govern de François Bozizé, com a producte d'un cop d'Estat contra el President Ange-Félix Patassé entre els anys 2002 i 2003. El govern de Bozizé ha estat acusat de mala gestió dels fons públics i de dividir la nació. La insurrecció té dos fronts: en primer lloc, a la populosa zona centre i nord-oest del país, l'APRD, dirigit per Jean-Jacques Demafotuh, s'ha enfrontat al govern de Bozizé reivindicant un nou repartiment del poder polític; en segon lloc, cal destacar l'escalada de les operacions d'insurrecció al nord-est del país per part de la coalició de grups UFDR. A aquesta inestabilitat s'ha afegit el sorgiment al nord-oest de nombrosos grups d'assaltadors de camins coneguts com a Zaraguinas.		

Els desacords en l'aplicació d'alguns dels principals punts del Diàleg Polític Inclusiu (DPI) van desencadenar importants episodis de tensió i enfrontament.¹⁰ Al febrer, el grup armat d'oposició FDPC, liderat per Abdoulaye Miskine, va atacar la localitat de Batongofu, mentre que dies abans el grup Convention des Patriotes pour la Justice et la Paix (CPJP) havia fet el mateix contra posicions de les Forces Armades a la localitat de Bossembélé. Aquest darrer grup va denunciar al principi de febrer l'execució per part de la Guàrdia Presidencial de 18 persones a la població de Zakoumba. Per la seva banda, l'FDPC, l'MLCJ i la UFR van signar a mitjan febrer un comunicat conjunt en què amenaçaven amb la represa de la guerra. Aquests grups criticaven el nomenament de Jean Jacques Demafouth per al càrrec de vicepresident del Comitè de Supervisió del DDR, nominació que estava establerta en els acords de Libreville sense el seu beneplàcit. A mitjan gener, es van produir diversos enfrontaments al nord del país entre tropes governamentals i membres d'un grup proper a la UFDR, que van provocar el desplaçament de prop de 4.500 persones. En clau política interna, el president, François Bozizé, va dissoldre el Govern, format el gener del 2008 pel primer ministre Faustino-Archange Touadéra. Un dia després, va tornar a nomenar el mateix Touadéra com a nou primer ministre i va atorgar dues carteres ministerials als grups rebels de l'APRD i la UFDR. Mentrestant, el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va denunciar en un informe públic que totes les parts implicades en el conflicte cometien greus violacions contra els menors, entre les quals es trobava el reclutament.

¹⁰ Vegeu capítol 3 (Processos de pau).

Txad	<i>Inici del conflicte:</i>	2006
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, FUC, UFDD, UFDD Fundamental, RFC, CNT, CAR i SCUD, milícies Janjaweed, Sudan, França. Nova coalició UFR (Alliance Nationale i RFC), milícia Toro Boro	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El cop d'estat frustrat del 2004 i la reforma de la Constitució del 2005 boicotejada per l'oposició són la base d'una insurrecció que va intensificar l'activitat durant l'any 2006 amb l'objectiu d'enderrocar el govern autoritari d'Idriss Déby. Aquesta oposició està liderada per la volàtil coalició FUC, formada per diversos grups i militars desafectes al règim. S'hi afegeix l'antagonisme entre tribus àrabs i poblacions negres a la zona fronterera entre el Sudan i el Txad, vinculat a greuges locals, competència pels recursos i a l'extensió de la guerra de la regió sudanesa veïna de Darfur, com a conseqüència de les operacions transfrontereres dels grups armats sudanesos i les milícies àrabs progovernamentals sudaneses <i>Janjaweed</i> . Aquestes forces han atacat les poblacions i camps de refugiats de Darfur situats a l'est del Txad, cosa que ha contribuït a una escalada de la tensió entre el Sudan i el Txad, que donen suport als seus grups insurrectes corresponents.	

La insurrecció txadiana, després de més de cinc mesos de negociacions, va aconseguir entre novembre i gener configurar una nova coalició opositora, la **Union des Forces de la Résistance (UFR)**, formada per vuit grups armats. Les coalicions prèvies havien fracassat a causa de divisions i rivalitats pel que fa al lideratge. Timane Erdimi va ser elegit líder de la UFR. Els grups que la formen són la UDC (liderada per Abderraman Koulamallah), l'FSR (liderat per Ahmat Hassaballah Soubiane), l'RFC (Timane Erdimi), la UFDD (Mahamat Nouri), la UFCD (Adoum Hassabalah) la UFDD-F (Abdelwahed Aboud Makkaye), el CDR (Albadour Acyl Ahmat Achabach) i l'FPRN (Adoum Yacoub Koukou). A més a més, al gener es va crear un nou grup armat amb base a Camerun, les Forces Progressistes pour l'Indépendance et la Renaissance (FPRI), que també té l'objectiu d'enderrocar el Govern d'Idriss Déby. A la configuració de la coalició es va sumar l'ordre de captura contra el president sudanès Omar al-Bashir, fet que podria repercutir en una escalada de la violència. Una mostra d'això és que el cap de la missió **EUFOR** va alertar de moviments rebels a la frontera que podien anticipar una ofensiva a gran escala. En aquest sentit, al febrer es va informar d'enfrontaments a la població del nord de Yerd entre l'MDJT i l'Exèrcit txadià, que no van ser confirmats. Amnistia Internacional va denunciar al febrer que, un any després de l'ofensiva sobre la capital, les forces de seguretat continuaven cometent greus violacions dels drets humans.

Uganda (nord)	<i>Inici del conflicte:</i>	1986
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, LRA	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	El nord d'Uganda viu des del 1986 un conflicte armat en el qual el grup armat d'oposició LRA, mogut pel messianisme religiós del seu líder, Joseph Kony, intenta enderrocar el govern de Yoweri Museveni per a instaurar un règim basat en els Deu Manaments de la Bíblia i treure de la marginalitat la regió nord del país. La violència i la inseguretat causada pels atacs de l'LRA contra la població civil, el segrest de menors per a ampliar les seves files (prop de 25.000 des de l'inici del conflicte) i els enfrontaments entre el grup armat i les forces armades (al costat de les milícies progovernamentals) han provocat la mort d'aproximadament d'aproximadament 200.000 persones i el desplaçament forçat de prop de dos milions de persones en el moment més àlgid del conflicte. L'LRA va continuar ampliant les activitats al sud del Sudan, que li brindava suport, fins que el 2002 aquest país va permetre a les forces armades ugandeses penetrar el seu territori per a perseguir el grup. Des del 2006 es va celebrar un procés de pau que va aconseguir arribar a un cessament d'hostilitats, encara que durant l'any 2008 el procés va estar proper al fracàs.	

L'operació contra el grup armat d'oposició ugandès LRA al nord-est de la RD Congo (parc nacional de Garamba), duta a terme pels Exèrcits ugandès, congolès i del Sudan Meridional (SPLA) des de mitjan mes de desembre, va concloure de forma oficial a mitjan març. L'operació també va rebre el suport logístic i d'intel·ligència nord-americana i l'aprovació unànime del Consell de Seguretat de l'ONU. Encara que algunes fonts van considerar que l'operació havia aconseguit destruir les principals bases de l'LRA i capturar alguns dels principals dirigents, sembla que no es va assolir l'objectiu principal d'aturar el líder del grup armat, Joseph Kony. Segons fonts governamentals, la incursió va provocar més d'un centenar de baixes en les files rebels i l'alliberament de prop de 200 persones segrestades. Per la seva banda, el representant especial del secretari general de l'ONU per la RD Congo, Alan Doss, va advertir de l'existència de nombrosos grups armats actius a la zona, malgrat que l'operació es va considerar finalitzada. Alhora, Doss va assenyalar la protecció de la població civil com a principal repte i va garantir el suport de la MONUC a les Forces Armades congoleeses. En aquest sentit, nombroses organitzacions humanitàries van denunciar que 900 civils havien estat assassinats i milers de persones havien estat desplaçades com a conseqüència dels tres mesos d'ofensiva contra el grup. D'altra banda, van persistir els rumors respecte a la possible rendició dels comandants de l'LRA imputats pel CPI, Okot Odhiambo i Dominic Ongwen.

d) Magreb i Nord de l'Àfrica

Algèria		<i>Inici del conflicte:</i>	1992
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) / Organització d'Al-Qaida al Magreb Islàmic (OQMI)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El conflicte va començar amb la il·legalització del Front Islàmic de Salvació (FIS) el 1992, després que guanyés les eleccions municipals (1990) i legislatives (1991) al frontonfront del partit històric que havia liderat la independència del país, el Front d'Alliberament Nacional. El triomf del FIS va arribar en el marc del creixement d'un moviment islamista al llarg dels anys setanta que responia al descontent de la població, exacerbada als anys vuitanta amb la crisi econòmica i la falta d'espais de participació política. Després de la il·legalització del FIS per part de l'Estat Major i la destitució del govern, va començar un període de lluita armada entre diversos grups (EIS, GIA i el GSPC, escindit del GIA i convertit en OQMI el 2007) i l'Exèrcit, amb el suport de milícies d'autodefensa. El conflicte va provocar prop de 150.000 morts durant els anys noranta, la majoria civils, enmig d'acusacions d'implicació de l'Exèrcit en les massacres. Malgrat els processos de reconciliació impulsats pel govern, el conflicte roman actiu, i s'ha cobrat ja milers de víctimes des de l'any 2000.		

Els atemptats reivindicats per l'OQMI es van succeir al llarg del trimestre, encara que el primer ministre va indicar que el terrorisme s'havia reduït considerablement al país. L'inici de l'any va venir marcat pel controvertit anunci de l'actual president, Abdelaziz Bouteflika, que es presentaria a un tercer mandat en les eleccions previstes per a l'abril, fet que segons alguns analistes va activar la violència al país. Des que la notícia es va fer pública el 12 de febrer, més de 20 persones, cinc d'elles civils, van morir en quatre atemptats. Entre les víctimes es trobaven nou guàrdies de seguretat d'una empresa estatal de gas a l'àrea de Jijel, que van morir en l'atemptat més mortífer des de l'agost. D'altra banda, l'activitat antiterrorista també va ser intensa: les forces de seguretat van informar de la mort o arrest de diversos milicians, especialment a la regió de Tizi Ouzou. A més a més, les autoritats van comunicar la rendició d'un líder de l'OQMI, mentre que l'antic líder Hassan Hattab va fer una nova crida als combatents a depositar les armes. D'altra banda, l'OQMI va prosseguir amb la tàctica de segrestos, ja que

l'organització armada va reivindicar la captura de sis persones al Níger. D'altra banda, el centre del país també va ser escenari de tensió després que es registrés al final de gener un nou episodi de violència entre comunitats berbers mozabites i comunitats àrabs, incident que va acabar amb la mort de dues persones i 28 ferits.

Amèrica

Colòmbia	<i>Inici del conflicte:</i>	1964
<i>Tipologia:</i>	Govern	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, FARC, ELN, nous grups paramilitars, AUC	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i> =
<i>Síntesi:</i>	L'any 1964, en el marc d'un pacte d'alternança en el poder entre els partits liberal i conservador (Front Nacional), que exclouïa tota alternativa política, van ser creats dos moviments d'oposició armada: l'ELN (d'inspiració guevarista i amb suport obrer i universitari) i les FARC (amb influència comunista i de base camperola). Durant la dècada dels anys setanta, van aparèixer diversos grups més (M-19, EPL, etc.), que van acabar negociantfinalment van negociar amb el govern i van ajudar a impulsar una nova Constitució (1991) que estableix els fonaments d'un Estat Social de Dret. A la fi dels anys vuitanta es van crear diversos grups d'autodefensa: paramilitars instigats per sectors de les forces armades, d'empresaris i de polítics tradicionals en defensa de l' <i>statu quo</i> i del manteniment dels negocis il·legals, impulsors de l'estratègia de terror. Els diners de la droga són actualment el principal combustible que manté viva la guerra.	

L'any va començar amb l'alliberament de sis ostatges (dos polítics i quatre militars) en poder de les FARC, gràcies a la mediació de la senadora Piedad Còrdova en representació de Colombianos por la Paz, que rep el suport logístic del Comitè Internacional de la Creu Roja i el Govern del Brasil. Aquest gest va ser entelat alguns dies després per la mort a mans de les FARC de vuit indígenes de l'ètnia Awa, que havien estat acusats de col·laborar amb l'Exèrcit. És notòria, però, la reactivació de diferents iniciatives nacionals i internacionals a la recerca d'una sortida política i negociada al conflicte, que inclou importants reunions a París i Washington amb sectors influents. A més, l'ELN –seguint l'exemple de les FARC– es va sumar al diàleg epistolar que molts intel·lectuals reunits a Colombianos por la Paz van iniciar l'any anterior amb els caps rebels per tal d'explorar camins que condueixin a un procés de pau. D'altra banda, el Govern d'Uribe va radicalitzar el seu discurs contra la guerrilla, va aconseguir acords amb el Brasil i va continuar buscant-ne de similars amb el Perú. Aquests acords han de permetre l'execució d'operacions conjuntes dels dos Exèrcits en la línia fronterera, amb aliances que estimulin l'anomenada "transfronterització" del conflicte colombià, que té un greu impacte sobre l'estabilitat a la regió. Mentrestant, la guerrilla va reactivar els atacs contra les Forces Armades i estendre l'ofensiva contra blancs civils, com ara vehicles de transport terrestre, aqüeductes, la xarxa de carreteres, i algunes seus bancàries i comercials en capitals de província.

Àsia i Pacífic

a) Àsia Meridional

Afganistan	<i>Inici del conflicte:</i>	2001
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, coalició internacional (liderada pels EUA), ISAF (OTAN), milícies talibanes, senyors de la guerra	

<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	<p>El país ha viscut en conflicte armat gairebé de forma ininterrompuda des de la invasió de les tropes soviètiques el 1979, quan es va iniciar una guerra civil entre les Forces Armades (amb suport soviètic) i les guerrilles anticomunistes islamistes (mujahidins). La retirada de les tropes soviètiques el 1989 i l'arribada dels mujahidins al poder el 1992 en un context de caos i d'enfrontaments interns entre les diferents faccions anticomunistes, va facilitar l'aparició del moviment talibà, que al final de la dècada dels noranta ja controlava en la pràctica tot el territori afganès. El novembre del 2001, després dels atemptats de l'11 de setembre d'Al-Qaida, els EUA van envair el país i van enderrocar el règim talibà. Després de la signatura dels acords de Bonn, s'hi va instaurar un govern interí liderat per Hamid Karzai, qui posteriorment va ser confirmat per les urnes. Des del 2006 hi ha hagut una escalada de la violència al país, motivada per la recomposició de les milícies talibanes.</p>		

Va continuar la intensitat de la violència, amb un greu impacte dels atacs insurgents i contrainsurgents sobre la població civil. Segons Associated Press, com a mínim un centenar de civils van morir entre gener i febrer com a conseqüència de les operacions dels EUA, de les forces afganeses i de l'OTAN, i 60 més per atacs talibans. Pel que fa a la violència contra la població, va haver-hi dos incidents especialment greus: un atac aeri dels EUA a Herat (oest) amb 13 víctimes mortals civils, i una operació de l'OTAN a Sanginés (sud), amb prop d'una desena de morts civils. Al seu torn, les Nacions Unides van xifrar en 2.100 el nombre de civils morts a causa del conflicte el 2008, el 40% més que durant el període anterior. D'altra banda, els combats militars es van intensificar a les províncies de Helmand (sud), Laghman (est) i Uruzgan (sud-est), malgrat que algunes zones de l'oest com Badghis també van registrar atacs significatius. Va destacar també un atac talibà múltiple a Kabul contra diversos organismes governamentals al febrer, amb una vintena de morts i més de 50 ferits. Més de 60 militars de la coalició internacional van morir entre gener i la fi de març, per comparació als 40 del mateix període del 2008. La precària situació de seguretat va portar a la comissió electoral a anunciar el retard de les eleccions presidencials fins a l'agost, tot i la intenció del president afganès que se celebressin abans de la fi del seu mandat, al maig. Per la seva banda, els EUA van aprovar l'enviament de 17.000 soldats addicionals, que farà arribar la seva presència al país a un total de 66.000. D'altra banda, un portaveu dels talibans va negar les informacions sobre la suposada llum verda del líder talibà mullah Omar a l'inici de converses, que depenen de la retirada de tropes estrangeres.

Índia (Assam)	<i>Inici del conflicte:</i>	1983	
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, ULFA, DHD, Black Widow, NDFB		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	<p>El grup armat d'oposició ULFA va néixer el 1979 amb l'objectiu d'alliberar l'estat d'Assam de la colonització índia i establir un Estat sobirà. És en les transformacions demogràfiques que ha patit l'estat després de la partició del subcontinent indi, amb l'arribada de dos milions de persones procedents de Bangladesh, que rau l'origen de la reclamació de la població d'origen ètnic assamès d'un reconeixement dels seus drets culturals i civils i de la creació d'un Estat independent. Durant les dècades de 1980 i 1990 van tenir lloc diverses escalades de la violència i intents de negociació que van fracassar. L'any 2005 es va iniciar un procés de pau que va tenir com a conseqüència una reducció de la violència. Tanmateix, el procés es va interrompre l'any 2006 i va donar lloc a una nova escalada del conflicte. D'altra banda, durant els anys vuitanta van aparèixer grups armats d'origen bodo, com l'NDFB, que reivindiquen el reconeixement de la seva identitat enfront de la població majoritària assamesa.</p>		

Van continuar els enfrontaments entre forces de seguretat i grups armats actius, principalment l'ULFA, encara que sense llindars tan alts de violència com els del trimestre anterior pels

atemptats de l'ISF-IM.¹¹ Prop de 50 persones van morir entre gener i març, principalment civils i insurgents.¹² Van ser especialment greus diverses explosions a Guwahati al gener, amb nou morts i 60 ferits, que van coincidir amb la visita del ministre de l'Interior. El Govern va acusar l'ULFA dels atemptats, però el grup va negar la seva participació. Al seu torn, les unitats de l'ULFA en alto el foc des del juny van crear l'organització ULFA Pro-Negociacions, i van renunciar així a la demanda d'independència. Tanmateix, es neguen a depositar les armes com a condició per negociar. El Govern de l'estat va reconèixer l'existència de diversos grups actius: l'ULFA, l'NDFB, l'MULTA, Black Widow, el KLNLF, l'AANLA, el Kra, l'Hum i l'HPC-D. Tanmateix, va assenyalar que l'ULFA i l'NDFB (en situació d'alto el foc) tenen vincles amb actors externs. Un balanç oficial va xifrar en 124 els rebels morts el 2008, i en 1.300 els detinguts. En general, l'Executiu va anunciar l'enduriment de les condicions envers els grups armats amb els quals té acords d'alto el foc. Alhora, va renovar per sis mesos l'alto el foc amb l'NDFB. Al seu torn, aquest ja havia destituït i expulsat el seu líder, Ranjan Daimary, després d'acusar-lo d'implicació en la cadena d'atemptats de l'octubre, i l'havia substituït per Dhiren Boro. D'altra banda, el grup Black Widow va dur a terme accions al districte de North Cachan Hills, entre les quals es troba el segrest de quatre treballadors.

Índia (Jammu i el Caixmir)		<i>Inici del conflicte:</i>	1989
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	govern, JKLF, Lashkar-e-Tayyeba, Hizb-ul-Mujahideen		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat a l'estat indi de Jammu i Caixmir té l'origen en la disputa per la regió del Caixmir que des de la independència i la partició de l'Índia i el Pakistan ha oposat tots dos Estats. Tres vegades (1947-1948, 1965 i 1971) els dos països s'han enfrontat, reclamant la sobirania sobre la regió, dividida entre l'Índia, el Pakistan i la Xina. El conflicte armat entre l'Índia i el Pakistan l'any 1947 va donar lloc a l'actual divisió i la creació de la frontera <i>de facto</i> entre aquests països. Des del 1989, el conflicte armat es va traslladar a l'interior de l'estat de Jammu i el Caixmir, on una multitud de grups insurgents, favorables a la independència total de l'estat o a l'adhesió incondicional al Pakistan, s'enfronten a les forces de seguretat índies. Des de l'inici del procés de pau entre l'Índia i el Pakistan el 2004, la violència ha experimentat una reducció considerable, encara que els grups armats es mantenen actius.		

Durant el trimestre es van enregistrar enfrontaments esporàdics entre les Forces Armades i diversos grups caixmirs independentistes. Els episodis de violència més significatius van tenir lloc al final de març al districte de Kupwara, on 25 persones van morir després de diversos dies d'enfrontaments en regions boscoses del nord de l'estat, a prop de la Línia de Control. Segons algunes fonts, Lashkar-e-Toiba pot ser el principal grup involucrat en els enfrontaments. D'altra banda, alguns centenars de persones van resultar ferides o van ser detingudes en les nombroses manifestacions que durant el trimestre van tenir lloc a Srinagar i les principals ciutats de l'Estat. Al començament de gener, per exemple, 80 persones van resultar ferides i 150 detingudes després que la Policia va intentar impedir la celebració de la festivitat religiosa de Muharram. Al principi de febrer, 20 persones van resultar ferides a Srinagar quan centenars de persones commemoraven el 25è aniversari de l'assassinat d'un líder independentista. Pocs dies després, 30 persones més van resultar ferides durant les manifestacions convocades per Hurriyat Conference i United Jihad Council per a protestar per la mort de dos civils. El Govern va imposar el toc de queda a les ciutats de Srinagar, Baramulla i Sopore per fer front a aquestes mobilitzacions. D'altra banda,

¹¹ Vegeu el capítol 1 (Conflictes armats) a *Alerta 2009! Informe sobre conflictes i construcció de pau*, Escola de Cultura de Pau, 2009.

¹² Xifra proporcionada pel *think tank* SATP. Les xifres de mortalitat dels diferents conflictes de l'Índia, Pakistan i Sri Lanka, han estat extretes d'aquesta mateixa font. A <<http://www.satp.org/default.asp>>.

cal assenyalar que el Govern va iniciar la retirada de prop de 13.000 policies que havien estat desplegats durant el brot de violència de l'any passat i, posteriorment, amb motiu de les eleccions estatals.

Índia (Manipur)	<i>Inici del conflicte:</i>	1982
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, PLA, UNLF, PREPAK, KNF, KNA, KYKL	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i> =
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat que enfronta el govern i els diferents grups armats que operen a l'estat, i alguns grups armats entre ells té l'origen en les demandes d'independència d'alguns d'aquests grups i en les tensions entre els diferents grups ètnics que conviuen a l'estat. Durant les dècades de 1960 i 1970 es van crear diversos grups armats, alguns d'inspiració comunista i d'altres d'adscripció ètnica, que van continuar actius durant les dècades posteriors. D'altra banda, el context regional (ja que es tracta d'un estat fronterer amb Nagaland, Assam i Myanmar) també va marcar el desenvolupament de la conflictivitat a Manipur, i les tensions entre grups ètnics manipuris amb població naga han estat i continuen sent importants. L'empobriment econòmic de l'estat i l'aïllament respecte a la resta del país han contribuït decisivament a consolidar un sentiment de greuge entre la població de Manipur.	

Van continuar els **enfrentaments constants entre les forces de seguretat i els diversos grups armats que operen a l'estat, que van causar prop de cent morts**, majoritàriament insurgents, i desenes de ferits. D'altra banda, l'Executiu de Manipur va anunciar que reclutarà 1.350 membres més per unitats especials de Policia, i va assenyalar també que no està lligat a l'acord d'alto el foc entre el Govern central de l'Índia i l'NSCN-IM, per la qual cosa va declarar il·legals els campaments d'aquest grup. En paral·lel, les Forces Armades van negar una possible retirada de tropes per deixar a altres cossos de seguretat les operacions de contrainsurrecció, com ja havien assenyalat alguns mitjans de comunicació. **Al final de febrer es va imposar un toc de queda a Impahl**, que al final de març continuava vigent, com a conseqüència dels disturbis originats després de l'assassinat de funcionaris del Govern al districte d'Ukhrul, comesos per integrants de l'NSCN-IM.

Índia (Nagaland)	<i>Inici del conflicte:</i>	1955
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, NSCN-K, NSCN-IM	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	El conflicte que afecta l'estat de Nagaland es va originar després del procés de descolonització britànica de l'Índia (1947), quan va sorgir un moviment naga que reclamava el reconeixement de drets col·lectius per a aquesta població, majoritàriament cristiana, davant de la majoria hindú índia. La creació de l'organització naga NCC el 1946 va marcar l'inici de les reclamacions polítiques d'independència per al poble naga, que al llarg de les dècades posteriors van evolucionar tant pel que fa al contingut (independència de Nagaland o creació de la Gran Nagaland, amb la incorporació de territoris dels estats veïns habitats per població naga) com a les formes d'oposició. La lluita armada va començar el 1955. El 1980 es va formar el grup armat d'oposició NSCN com a resultat de desacords amb sectors polítics més moderats, grup que al seu torn vuit anys després es va dividir en dues faccions: Isaac-Muivah i Khaplang. Des del 1997, l'NSCN-IM manté un acord d'alto el foc i negociacions amb el Govern indi, però en els últims anys s'han multiplicat els enfrontaments entre les dues faccions.	

La reducció de la violència experimentada en els darrers mesos de l'any es va mantenir al llarg del trimestre, encara que va haver-hi diversos incidents. D'una banda, van tenir lloc enfrontaments entre les forces de seguretat de l'Estat i l'NSCN-IM, amb la detenció de diversos dels membres del grup armat i la retenció de personal de les forces de seguretat pel grup. En aquest sentit, l'NSCN-IM va advertir el Govern que no toleraria la presència de les forces de seguretat a les rodalies dels campaments on els seus integrants es troben acantonats. D'altra banda, l'NSCN-IM i el seu rival NSCN-K es van enfrontar a mitjan març a la zona de Bhandari, al districte de Wokha. A més a més, **al febrer l'assassinat a Manipur de tres funcionaris del Govern per part d'integrants de l'NSCN-IM va augmentar la tensió entre les parts en conflicte.** Tot i així, la direcció del grup va qualificar el fet d'acció individual i va demanar que no fos utilitzat per a dinamitar el procés de pau en marxa. En aquest sentit, al principi de febrer el ministre de l'Interior va afirmar que el Govern estava disposat a examinar la proposta de l'NSCN-IM per a trobar una solució al problema naga, sempre que això s'adaptés a la Constitució índia, mentre que el líder del grup, Isaac Chisi Swu, va reafirmar el seu compromís amb la resolució del conflicte per la via pacífica.

Índia (CPI-M)		<i>Inici del conflicte:</i>	1967
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, CPI-M (naxalites)		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat que enfronta el govern indi amb el grup armat maoista CPI-M (conegut com a 'naxalita', en honor de la ciutat on es va iniciar aquest moviment) afecta set estats de l'Índia. El CPI-M va ser creat a Bengala Occidental al final de la dècada de 1960, amb reclamacions relatives a l'eradicació del sistema de propietat de la terra i amb fortes crítiques al sistema de democràcia parlamentària, considerat un llegat colonial. Des d'aleshores, l'activitat armada ha estat constant i acompanyada de l'establiment de sistemes paral·lels de govern a les zones sota el seu control, fonamentalment rurals. Les operacions militars contra aquest grup, considerat terrorista pel govern indi, han estat constants. L'any 2004 es va iniciar un procés de negociació que va fracassar.		

La violència va mantenir-se en grau elevat, especialment als estats de Bihar, Jharkhand i Chhattisgarh, amb un balanç de morts que va superar els 130, dels quals un terç dels quals eren civils i la resta persones insurgents o pertanyents a les forces de seguretat. Es van registrar diversos atacs que van mobilitzar un gran nombre de membres del CPI-M. Entre els incidents, va destacar una emboscada insurgent al començament de gener a la frontera entre Chhattisgarh i Maharashtra, que va involucrar 150 rebels i que va causar la mort de 15 policies i cinc insurgents. 10 agents més van morir setmanes després en una ofensiva naxalita contra la Policia a Bihar, que va ser perpetrada per 200 rebels. Desenes de combatents naxalites van atacar també estacions de tren a Bihar. En aquest estat, la Policia va anunciar un desplegament addicional de forces. Per la seva part, al començament de gener 15 membres del CPI-M van morir a mans de les forces de seguretat al districte de Dantewada, a Chhattisgarh. El ministre de l'Interior de l'Índia va expressar satisfacció pel suport de set estats del país a la seva proposta de coordinar les operacions contra la 'insurrecció maoista a les zones frontereres. Els estats de Chhattisgarh, Orissa, Jharkhand, Andhra Pradesh, Maharashtra, Bihar i West Bengal van donar el seu suport a la iniciativa. D'altra banda, el Ministeri de l'Interior va anunciar al febrer que més de 700 persones van morir durant el 2008 com a conseqüència d'atacs atribuïts a la insurrecció naxalita als estats de Chhattisgarh, Jharkhand, Bihar i Orissa, dels quals 490 eren civils i 231 membres de les forces de seguretat.

Pakistan (Balutxistan)		<i>Inici del conflicte:</i>	2005
-------------------------------	--	-----------------------------	------

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Recursos	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, BLA, BRA i BLF	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	Des de la creació de l'Estat del Pakistan el 1947, el Balutxistan, la província més rica en recursos naturals però amb algunes de les taxes de pobresa més elevades del país, ha viscut quatre períodes de violència armada (1948, 1958, 1963-69 i 1973-77) durant els quals la insurrecció ha explicat el seu objectiu d'obtenir més autonomia i fins i tot la independència. L'any 2005 la insurrecció armada va reaparèixer en escena i va atacar fonamentalment infraestructures vinculades a l'extracció de gas. El grup armat d'oposició BLA es va convertir en la principal força opositora contra la presència del Govern central, al qual acusen d'aprofitar la riquesa de la província sense que aquesta reverteixi en la població local. Com a conseqüència del ressorgiment de l'oposició armada, el 2005 es va començar una operació militar a la província, que va provocar desplaçaments de població civil i enfrontaments armats.	

La violència va ser constant al llarg del trimestre a tot el territori i va estar marcada al començament de l'any per l'anunci dels grups armats d'oposició **BLA, BRA i BLF** del final de l'alto el foc que havien decretat de manera unilateral quatre mesos abans. Un portaveu del BLA va anunciar que les Forces Armades havien matat 50 persones i n'havien detingut 200 més durant els mesos de treva, per la qual cosa va afirmar que es veien obligats a reprendre l'activitat armada per a fer front a l'ofensiva de l'Exèrcit. D'una banda, va haver-hi nombrosos atacs contra la xarxa ferroviària que van causar desenes de ferits i que van ser reivindicats pel **BRA**, que també va assumir la responsabilitat d'alguns dels sabotatges contra canalitzacions de gas. A més, va haver-hi diversos atacs amb bomba contra instal·lacions de les forces de seguretat. El BRA va atribuir-se l'autoria d'un dels atacs de mitjan gener al districte de Dera Bugti, en el qual van morir tres soldats i un civil. La violència també es va fer palesa amb l'explosió de mines i el llançament de granades, i amb atacs de caràcter sectari, tant contra població punjab (un dels quals va ser assumit pel BLA), com contra persones de confessió xiïta. A més a més, el segrest del cap de l'ACNUR al país per part d'un grup fins aleshores desconegut, el BLUF, que reclamava al Govern l'alliberament de mil presoners, va obligar a la creació d'un comitè especialitzat per a abordar les peticions dels segrestadors. D'altra banda, el Govern dels EUA va anunciar que estava considerant la possibilitat d'atacar les bases talibanes al Balutxistan.

Pakistan (nord-oest)	<i>Inici del conflicte:</i>	2001
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, milícies talibanes, milícies tribals	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat a la zona nord-oest va néixer com a conseqüència del conflicte armat a l'Afganistan després dels bombardejos nord-americans el 2001. La zona comprèn les Àrees Tribals Administrades Federalment (FATA) - que havien restat inaccessibles al govern pakistanès fins l'any 2002, quan es van iniciar les primeres operacions militars a la zona- i a la província de la Frontera Nord-occidental (NWFP). Després de la caiguda del règim talibà a l'Afganistan al final de l'any 2001, integrants de les milícies talibanes, amb presumptes connexions amb Al-Qaida, es van refugiar en aquesta zona i van provocar desencadenar operacions militars a gran escala de les Forces Armades pakistaneses (prop de 50.000 soldats hi han estat desplegats) amb suport dels EUA. La població local, majoritàriament d'ètnia paixtu, ha estat acusada d'oferir suport als combatents procedents de l'Afganistan. Des de les primeres operacions l'any 2002, la violència no ha deixat d'augmentar.	

La violència al nord-oest del Pakistan es va mantenir alta, amb almenys mig miler de morts, gran part dels quals eren presumptessuposats combatents talibans. **La situació a la 'NWFP va ser especialment greu, amb prop de 300.000 persones desplaçades**, segons fonts oficials, en gran part pel deteriorament de la situació a Swat, on les ofensives insurgents i la contrainsurrecció van causar més de cent morts, i on les milícies Taliban es van reforçar la seva posició. Fins a 400 escoles privades d'aquesta zona van tancar els seus programes d'educació per a nenes després d'un ultimàtum dels talibans. A partir de mitjan febrer el Govern pakistanès va acceptar un **acord entre el Govern de la 'NWFP i l'organització Tehrik-e-Nifaz-i-Shariah Mohammadi, liderada per Maulana Fazlullah, per a l'aplicació de la llei islàmica a zones de la 'NWFP, incloent Swat.** Després de l'acord, els tribunals ordinaris van ser clausurats per a donar pas a tribunals islàmics. A continuació, el grup Tehrik-i-Taliban Swat (integrat al Tehrik-e-Nifaz-i-Shariah Mohammadi) va anunciar un **alto el foc a Swat**, primer de deu dies i després incondicional i indefinit, basat en un pla de pau recolzat pel Govern i que inclou el desarmament de les milícies i la fi de les operacions militars. A la zona de la 'NWFP van destacar també atacs suïcides a Dera Ismail Khan, amb desenes de baixes. A les Fata, la violència va afectar principalment a l'agència de Mohmand, on l'Exèrcit va intensificar l'ofensiva contrainsurgent, amb més de 100 de baixes, de la mateixa manera que a les agències de Bajaur i Kurram. D'altra banda, **va augmentar el nombre d'atacs amb avions no pilotats dels EUA, que van causar desenes de morts.**

Sri Lanka (nord-est)		<i>Inici del conflicte:</i>	1983
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, LTTE, TMVP (escissió de l'LTTE liderada pel coronel Karuna)		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	L'any 1983, el grup armat d'oposició independentista tàmil LTTE va començar el conflicte armat que ha assolat Sri Lanka durant les últimes tres dècades. El procés de marginació creixent de la població tàmil per part del govern, integrat fonamentalment per les elits singaleses després de la descolonització de l'illa el 1948, va dur el grup armat a reclamar la creació d'un Estat tàmil independent per la via armada. Des de 1983, cadascuna de les tres fases en les quals s'ha desenvolupat el conflicte ha finalitzat amb un procés de pau fallit. L'any 2002 es van reprendre les negociacions de pau amb mediació noruega, després de la signatura d'un acord d'alto el foc. Tanmateix, les converses van fracassar i el conflicte armat va tornar a esclatar el 2006 amb gran intensitat.		

Al mes de gener les Forces Armades van prendre la ciutat de Kilinochchi (quarter general de l'LTTE en els darrers anys) i la península de Jaffna. Posteriorment, al principi de febrer, l'Exèrcit va ocupar el darrer bastió de l'LTTE (la ciutat de Mullaitivu) i la seva última base naval, a Chalai. **A mitjan març, el Govern va declarar que el grup armat comptava només amb aproximadament 500 combatents i que controlava un territori de tot just 30 km².** Durant l'avanç de les Forces Armades al nord de país, en el qual es van registrar combats terrestres, aeris i marítims, milers de persones podrien haver mort o resultat ferides. Segons fonts que les Nacions Unides consideren creïbles, prop de 2.800 civils podrien haver mort i 7.000 podrien haver resultat ferits durant els dos primers mesos de l'any. A més a més, prop de 150.000 persones podrien haver quedat atrapades a la zona d'enfrontaments, per la qual cosa tant les Nacions Unides com diverses organitzacions de drets humans van exigir l'establiment d'un corredor humanitari per a evacuar la població civil. En aquest sentit, l'alta comissionada dels drets humans de les Nacions Unides, Navi Pillay, va declarar que totes dues parts podrien estar cometent crims de guerra: el Govern per bombardejar àrees designades per a la protecció de civils i per utilitzar bombes de fragmentació, i l'LTTE per utilitzar civils com a escuts humans i per impedir la fugida de població de les zones sota el seu control. Tot i que alguns governs i organismes internacionals van instar a un cessament immediat de la violència, el Govern ja va avançar que no contempla cap altra opció que no sigui una rendició incondicional de l'LTTE.

b) Sud-est asiàtic i Oceania

Filipines (NPA)		<i>Inici del conflicte:</i>	1969
<i>Tipologia:</i>	Sistema	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, NPA		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	L'NPA, el braç armat del Partit Comunista de les Filipines, va començar la lluita armada el 1969 i va arribar al seu punt àlgid els anys vuitanta, sota la dictadura de Ferdinand Marcos. Malgrat que les purgues internes, la democratització del país i les ofertes d'amnistia van afeblir el suport i la legitimitat de l'NPA al principi dels anys noranta, actualment s'estima que té prop de 7.000 membres i és operatiu a gran part de les províncies del país. Després dels atemptats de l'11 de setembre del 2001, la seva inclusió a les llistes d'organitzacions terroristes dels EUA i la UE va erosionar enormement la confiança entre les parts i en bona mesura va provocar la interrupció de les converses de pau amb el govern de Gloria M. Arroyo. L'NPA, el principal objectiu del qual és l'accés al poder i la transformació del sistema polític i el model socioeconòmic, forma part del National Democratic Front (NDF), referent polític de l'NPA que agrupa diverses organitzacions d'inspiració comunista.		

Desenes de persones van morir durant els enfrontaments a diverses parts del país entre les Forces Armades i l'NPA. A mitjan març, el **Govern va declarar que havia neutralitzat la meitat dels 25 fronts actius de l'NPA** (cinc a Bohol, tres a Samar Oriental, dos a Cebu i Leyte, i un a l'illa de Panay), i va afirmar que, per tant, considerava que el 2010 el grup serà pràcticament irrellevant en termes militars. En les mateixes dates, el ministre de Defensa va declarar que el Govern havia decidit canviar la seva estratègia per a concentrar-se en l'activitat militar de l'NPA i no tant en els seus referents polítics (el CPP o l'NDF) o en els seus vincles amb sindicats, ONG, col·lectius estudiantils o partits polítics. Igualment, va advertir que en els mesos vinents es redoblarien les mesures de seguretat a diverses parts del país per a prevenir un eventual increment en el nombre d'atacs per part de l'NPA per a commemorar el seu 40è aniversari. A més a més, l'NPA va amenaçar diverses vegades amb atemptar contra els exercicis militars conjunts que cada any realitzen les tropes nord-americanes i filipines, que aquest any es duran a terme al mes d'abril. Finalment, cal destacar que un alt càrrec de l'Exèrcit va admetre el suport de les Forces Armades a l'anomenat Sistema de Defensa dels Barangays, grups armats de defensa civil (especialment actius a la regió de Davao) amb l'objectiu de protegir-se d'eventuals atacs de l'NPA.

Filipines (Mindanao-MILF)		<i>Inici del conflicte:</i>	1978
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern	
<i>Actors principals:</i>	Govern, MILF		
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	El conflicte armat a Mindanao es remunta a la fi dels anys seixanta, quan Nur Misuari va fundar l'MNLF per a exigir a Manila l'autodeterminació del poble Moro, un conjunt de grups etnolingüístics islamitzats i organitzats políticament en sultanats independents des del segle XV. El MILF, per raons estratègiques, ideològiques i de lideratge, es va escindir de l'MNLF al final dels anys setanta i ha prosseguit la lluita armada fins a l'actualitat, mentre que l'MNLF va signar un acord de pau el 1996 en el qual es preveia una certa autonomia per a les àrees de Mindanao de majoria musulmana (Regió Autònoma del Mindanao Musulmà). Actualment s'estima que el MILF disposa de prop de 12.000 efectius, malgrat que l'any 2003 va signar un acord d'alto el foc (supervisat per una missió internacional) i que els últims anys s'han celebrat diverses rondes de negociació amb el govern, facilitades per Malàisia i centrades en els territoris ancestrals del poble		

Els enfrontaments d'alta intensitat entre les Forces Armades i el MILF que es van registrar durant els últims mesos de l'any passat van prosseguir durant el mes de gener, encara que van disminuir en intensitat durant els mesos de febrer i març. Així, **l'Exèrcit va declarar que un centenar de membres del MILF havia mort durant el mes de gener** en diversos enfrontaments a Mindanao. Altres fonts també van assenyalar que **les Forces Armades, que van llançar alguns bombardejos aeris, van tenir prop de 50 baixes** en el mateix període. Bona part d'aquests enfrontaments es van produir a les províncies de Sultan Kudarat i Maguindanao i a la regió de Sarangani, i van provocar el desplaçament forçós de milers de persones, que se sumen a les que ja s'havien desplaçat pel brot de violència de l'últim trimestre del 2008. En aquest sentit, a mitjan febrer el Govern va reconèixer que com a mínim 124 persones havien mort per diferents malalties en centres de desplaçament. Malgrat la presumpta voluntat del Govern de reprendre el procés negociador, durant els mesos de febrer i març desenes de persones van morir en els enfrontaments entre les parts, que van ser de menor intensitat que els dels mesos precedents. Manila va seguir acusant el MILF d'extorsionar empreses que operen al sud del país i va declarar que prosseguirien els operatius a gran escala per a capturar els comandants del MILF presumptament responsables de l'escalada de violència de l'any passat.

Filipines (Mindanao-Abu Sayyaf)		<i>Inici del conflicte:</i>	1991
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Sistema	Intern internacionalitzat	
<i>Actors principals:</i>	Govern, Abu Sayyaf		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Síntesi:</i>	El grup Abu Sayyaf lluita des del principi dels anys noranta per establir un estat islàmic independent a l'arxipèlag de Sulu i les regions occidentals de Mindanao (sud). Malgrat que inicialment va reclutar membres desafectes d'altres grups armats com el MILF o l'MNLF, posteriorment es va allunyar ideològicament de les dues organitzacions i va incórrer de forma cada vegada més sistemàtica en la pràctica del segrest, l'extorsió, les decapitacions i els atemptats amb bomba, cosa que li va suposar la inclusió en les llistes d'organitzacions terroristes dels EUA i la UE. El Govern filipí també l'acusa de mantenir vincles amb organitzacions considerades terroristes com Al-Qaida o Jemaah Islamiyah. Segons el Govern, la seva estratègia contrainsurgent, que rep el suport militar dels EUA, podria haver provocat la mort, el 1998 i el 2006, dels líders d'Abu Sayyaf (els germans Janjalani), i també haver provocat una notable disminució de la seva capacitat militar.		

El segrest a principi de l'any de tres treballadors del Comitè Internacional de la Creu Roja, dos d'ells estrangers, per part d'Abu Sayyaf va provocar un increment tant de l'atenció mediàtica al conflicte com de les accions militars per part de l'Exèrcit per a rescatar aquests treballadors. **Malgrat que Abu Sayyaf va exigir la retirada de les tropes com a condició prèvia per a negociar el rescat, les Forces Armades van continuar les seves operacions contra el grup, cosa que va provocar diversos enfrontaments al llarg de tot el trimestre.** Alguns dels episodis de violència més intensos es van produir al principi de març a l'illa de Jolo, quan més de deu persones van morir i 20 més van resultar ferides. D'altra banda, encara que l'ofensiva contrainsurgent de les Forces Armades, auxiliades per tropes nord-americans, havia reduït significativament la capacitat militar del grup i erosionat el seu lideratge, un informe d'intel·ligència fet públic va advertir que Abu Sayyaf s'estava rearticulant gràcies als quantiosos ingressos obtinguts dels segrestos i de la seva aliança estratègica amb altres grups considerats terroristes, com Jemmah Islamiyah. En aquest sentit, l'informe afirma que Abu Sayyaf està reclutant nous membres, de manera que el nombre d'efectius del grup podria ser de més de 400.

Myanmar	<i>Inici del conflicte:</i>	1948
----------------	-----------------------------	------

<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, grups armats (KNU, SSA-S, KNPP, UWSA, CNF, ALP, DKBA, KNLA, KNU/KNPLAC, SSNPL0)	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	Des del 1948, desenes de grups armats insurgents d'origen ètnic s'han enfrontat al Govern de Myanmar reclamant un reconeixement de les seves particularitats ètniques i culturals i demanant reformes en l'estructuració territorial de l'Estat o la independència. Des de l'inici de la dictadura militar el 1962, les Forces Armades han combatut grups armats als estats ètnics, i s'han combinat les demandes d'autodeterminació de les minories amb les peticions de democratització compartides amb l'oposició política. El 1988 el Govern va iniciar un procés d'acords d'alto el foc amb part dels grups insurgents i els va permetre prosseguir amb la seva activitat econòmica (tràfic de drogues i pedres precioses, bàsicament). No obstant això, les operacions militars han estat constants en aquestes dècades, i han estat especialment dirigides contra la població civil, amb l'objectiu d'eliminar les bases dels grups armats. Tot plegat ha provocat el desplaçament de centenars de milers de persones.	

AAI mes de gener diverses persones van morir o van resultar ferides durant els enfrontaments entre el grup armat d'oposició KNU i el DKBA, grup que es va escindir del primer fa alguns anys i que actualment coopera estretament amb la Junta militar. El **DKBA va declarar la seva intenció d'eradicar totes les bases militars de KNU en territori birmà abans del 2010**. El KNU considera que l'objectiu real del DKBA és el control dels quantiosos recursos naturals de la regió i la possibilitat d'establir vincles comercials amb Tailàndia. Precisament el Govern tailandès ha prohibit la presència del KNU i l'activitat armada en el seu territori. Un dels grups escindits del KNU, el KNU / KNLA Peace Council, va sol·licitar a Tailàndia el tancament dels campaments de refugiats i el seu retorn a Myanmar, ja que considera que el conflicte armat ha finalitzat. D'altra banda, va augmentar la tensió entre la Junta militar i l'antic grup armat UWSA (que fa alguns anys va signar un acord d'alto el foc) per la negativa del grup a desarmar abans de les eleccions de 2010 o de servir com una milícia sota les ordres del Govern. A més a més, a la fi de febrer el Govern birmà va sol·licitar la cooperació militar del Govern de Laos per a limitar les activitats comercials de l'UWSA (i d'un altre grup armat, l'NDAA-EE) a la regió coneguda com 'Triangle d'Or'. Segons algunes fonts, **l'UWSA considera inevitable una nova guerra amb la Junta militar i ja ha iniciat l'entrenament militar de la població civil**. Finalment, cal assenyalar que el grup armat d'oposició SSA-S va declarar al final de març la seva intenció d'iniciar converses de pau amb la Junta militar si el Govern tailandès facilita el diàleg.

Tailàndia (sud)	<i>Inici del conflicte:</i>	2004
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, grups armats d'oposició secessionistes	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	El conflicte al sud de Tailàndia es remunta al principi del segle XX, quan l'aleshores Regne de Siam i la potència colonial britànica a la península de Malàisia van decidir partir el Sultanat de Patani. Alguns territoris van quedar sota sobirania de l'actual Malàisia, i d'altres (les províncies meridionals de Songkhla, Yala, Patani i Narathiwat), sota sobirania tailandesa. Durant tot el segle XX hi ha hagut grups que han lluitat per resistir les polítiques d'homogeneïtzació política, cultural i religiosa impulsades per Bangkok, o bé per a exigir la independència d'aquestes províncies, de majoria malaïomusulmana. El conflicte va arribar al seu moment àlgid en els anys seixanta i setanta, i va remetre al llarg de les dècades següents, gràcies a la democratització del país. No obstant això, l'arribada al poder de Thaksin Shinawatra l'any 2001 va implicar un gir dràstic pel que fa a la política contrainsurgent i va precedir l'esclat de la violència que viu la regió des del 2004.	

Diverses desenes de persones van ser assassinades o van resultar ferides en els episodis de violència que es van registrar de manera gairebé diària al sud de Tailàndia. Tanmateix, el nou primer ministre havia declarat al començament de l'any que la resolució del conflicte seria una de les principals prioritats, i fins i tot va dur a terme algunes mesures per a abordar el conflicte, com l'establiment d'un gabinet que s'ocupa específicament de la qüestió, la declaració del caràcter permanent del Centre Administratiu de les províncies meridionals Frontereres o la visita del primer ministre i d'altres alts càrrecs del Govern al sud del país per a conèixer la situació de primera mà. A més, el Govern es va comprometre a elaborar una nova estratègia integral amb mesures de tipus polític, cultural, econòmic i militar per a resoldre el conflicte. No obstant això, Amnistia Internacional va acusar les Forces Armades de practicar la tortura de manera sistemàtica i va denunciar que com a mínim quatre persones havien mort sota custòdia militar. A més a més, a mitjan març el Govern va anunciar la seva intenció d'enviar 4.000 efectius militars addicionals al sud del país, on ja es troben desplegats aproximadament el 45% dels efectius de les Forces Armades. Segons el Govern, un dels objectius d'aquesta mesura és aturar les pràctiques cada vegada més violentes (com la decapitació i mutilació de cossos) presumptament utilitzades pels grups armats.

Europa

Rússia (Txetxènia)	<i>Inici del conflicte:</i>	1999
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, sistema	Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern federal rus, govern de la república de Txetxènia, grups armats d'oposició	
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i> =
<i>Síntesi:</i>	Després de l'anomenada primera guerra de Txetxènia (1994-1996), que va enfrontar la Federació Russa amb la república txetxena, principalment per la independència d'aquest territori (autoproclamada el 1991 en el context de descomposició de l'URSS), i que va resultar en un tractat de pau que no va resoldre l'estatus de Txetxènia, el conflicte es va reactivar el 1999, en l'anomenada segona guerra txetxena, amb el detonant d'unes incursions al Daguestan per part dels rebels txetxens i d'atemptats en ciutats russes. En un context preelectoral i amb un discurs antiterrorista, l'Exèrcit rus va entrar de nou a Txetxènia per a combatre el règim independentista moderat que havia sorgit després de la primera guerra i que estava assetjat, al seu torn, per disputes internes i una criminalitat creixent. Rússia va donar per acabada la guerra el 2001, sense acord ni victòria definitiva, i va afavorir un estatut d'autonomia i una administració txetxena prorrussa, però els enfrontaments persisteixen, en paral·lel a la islamització creixent de les files rebels txetxenes i la regionalització de la lluita armada.	

La guerra de baixa intensitat entre les forces de seguretat i la insurrecció va continuar causant desenes de morts i ferits. El president txetxè, Ramzan Kadírov, va instar els insurgents a deixar les armes. **Al gener Txetxènia va ser l'escenari de la majoria de les operacions especials de contrainsurrecció del nord del Caucas**, segons diversos analistes. Al seu torn, el viceministre d'Interior rus, Arkady Yedelv, va xifrar en 500 els combatents rebels i simpatitzants a Txetxènia, mentre que segons l'Oficina de la Fiscalia de Txetxènia, prop de 1.000 nous txetxens s'han unit a la insurrecció des del 2007. Novaya Gazeta va denunciar el càstig col·lectiu del règim contra els familiars de presumptes rebels, amb pràctiques d'intimidació, incendi i destrucció d'habitatges, expulsió de les seves localitats de residència i fins i tot assassinat. També l'ONG russa Memorial va denunciar que els mètodes contrainsurgents utilitzats al nord del Caucas comprenen l'ús desproporcionat de la força, les execucions extrajudicials, segrestos, tortura, processos judicials manipulats i un sistema d'impunitat generalitzat. En aquest sentit, cal destacar el cas del coronel rus **Badanov**, que havia estat empresonat el 2000 per l'assassinat d'una ciutadana txetxena i s'ha convertit en símbol de les atrocitats l'Exèrcit rus. El seu alliberament anticipat al gener, després

l'indult de desembre, va precedir l'assassinat a Moscou del reconegut advocat de drets humans Stanislav Markelov, que volia apel·lar l'alliberament, i d'una periodista. Tot això va generar protestes als carrers de Grozny. D'altra banda, al final de març va morir assassinat a Dubai l'excomandant del batalló Vostok i rival de Kadírov Suliman Yamadayev, que havia estat destituït del seu càrrec el 2008. Kadírov va negar estar involucrat en l'assassinat.

Rússia (Ingúixia)	<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern federal rus, govern de la república d'Ingúixia, grups armats d'oposició (Jamaat Ingush)			
<i>Síntesi:</i>	La violència de baixa intensitat que experimenta Ingúixia des de l'inici del segle XXI enfronta les forces de seguretat locals i federals i una xarxa de cèl·lules armades de fórmula islamista, coneguda com la Jamaat Ingush i integrada al Front del Caucas (moviment que agrupa les diferents insurreccions del nord del Caucas). Amb orígens que es remunten a la participació de combatents ingúixos en la primera guerra txetxena (1994-1996), a partir del 2002 la insurrecció ingúix es va reestructurar sobre línies territorials i va impulsar una campanya de violència local que, sense la pulsó nacionalista de Txetxènia, perseguia la creació d'un Estat islàmic al Caucas. L'inici de la violència a Ingúixia va ser paral·lel a la presidència de la república de Murat Zyazikov. Al seu mandat (2002-2008) s'atribueixen nombrosos problemes de violacions de drets humans, corrupció, pobresa i un clima de desgovern i tensió social i política. La insurrecció ingúix ataca periòdicament el personal militar i civil de l'aparell de l'Estat rus i local. L'any 2008 van augmentar la violència i la tensió.			

La situació d'inseguretat a la república va mantenir-se greu, malgrat els canvis polítics del final del 2008. Més d'una trentena de persones van morir i com a mínim 40 van resultar ferides en atacs rebels i operacions especials de contrainsurrecció. Entre els incidents va destacar la mort de quatre policies russos i de cinc suposats rebels en una batuda contrainsurrecció irrompuda en un edifici d'habitatges a Nazr, amb 24 persones més ferides. En aquest context de deteriorament de la situació, el president, Yunus-Bek Yevkurov, va afirmar al març que estava preparat per a un diàleg amb els rebels i va anunciar la seva disposició a declarar una amnistia per als membres de formacions armades que es lliurin voluntàriament i que no estiguin involucrats en crims greus, però no van transcendir més detalls al respecte. A més a més, va destacar la corrupció i manca d'oportunitats socioeconòmiques que són l'arrel de la violència a la república. Segons Yevkurov, el 2008 les formacions armades il·legals van matar 74 persones i van ferir-ne 2011, mentre l'ONG local de drets humans Mashr va xifrar en més de mil les morts en els darrers set anys. L'ONG Memorial va advertir de la transformació de la lluita antiterrorista al nord del Caucas en un estat de terror, pels mètodes d'execucions extrajudicials, tortura, desaparicions i impunitat. Més de 150 persones van presentar queixes al recentment creat Consell de Drets Humans a Ingúixia referents a segrestos i assassinats, a més de peticions de protecció. D'altra banda, el president rus, de visita Ingúixia a la regió, va anunciar ajuts econòmics i mesures de millora de la coordinació de les forces de seguretat.

Turquia (sud-est)	<i>Inici del conflicte:</i>	1984
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern, PKK, TAK	
<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i> □

Síntesi: El PKK, creat l'any 1978 com a partit polític d'ideologia marxista-leninista i dirigit per Abdullah Öcalan, va anunciar el 1984 una ofensiva armada contra el Govern. Es va embarcar en una campanya d'insurrecció militar per a reclamar la independència del Kurdistan, a la qual el Govern va respondre amb contundència, en defensa de la integritat territorial. La guerra que es va desencadenar entre el PKK i el Govern va afectar de manera especial la població civil kurda del sud-est de Turquia, atrapada en el foc creuat i víctima de les persecucions i les campanyes d'evacuacions forçades engegades pel Govern. El conflicte va donar un gir el 1999, amb la detenció d'Öcalan i el posterior anunci del PKK sobre l'abandonament de la lluita armada i la transformació dels seus objectius. D'aquesta manera es va deixar enrere la demanda d'independència per a centrar-se en la reivindicació del reconeixement de la identitat kurda al si de Turquia. Entre el discurs de lluita antiterrorista de Turquia i el d'autodefensa per part del PKK, el conflicte es va mantenir viu en forma de tensió en els anys posteriors i va augmentar d'escala el 2007.

Van continuar els enfrontaments entre l'Exèrcit i el PKK en territori turc, juntament amb les ofensives aèries turques contra el grup al nord de l'Iraq. Segons el balanç oficial de gener, durant l'any 2008 va haver-hi un total de 670 baixes del PKK i 170 de l'Exèrcit (incloent militars, policia i grups d'autodefensa), càlcul que contrasta amb el balanç del PKK de 1.215 soldats morts. Al febrer va destacar un atac aeri turc al nord de l'Iraq amb 13 baixes del PKK. A més a més, l'Exèrcit va informar de la **mort de 20 combatents kurds en xocs entre faccions rivals del PKK** vinculades als líders Murat Karayilan i FEHM Hüseyin pel control de l'ala militar del grup. D'altra banda, Turquia, els EUA i l'Iraq van establir un centre de comandament conjunt al nord de l'Iraq en la seva lluita contra el PKK. En paral·lel, Turquia i el Govern Regional del Kurdistan van continuar millorant les relacions, i van augmentar les crides del Kurdistan al cessament de la violència.¹³ En el marc del desè aniversari de la detenció del líder del PKK Abdullah Öcalan, el dirigent va tornar a instar Turquia al diàleg, mentre es van registrar enfrontaments entre manifestants kurds i la Policia a Istanbul i al sud-est del país, en protestes de suport a Öcalan amb desenes de ferits i detinguts (com a mínim 86 detinguts i 25 ferits, segons balanços oficials, i 300 detinguts i 70 ferits segons fonts pro kurdes). Per participar en aquestes i altres manifestacions, prop de 250 menors es van enfrontar a penes de presó. Al gener va començar a funcionar una televisió pública íntegrament en kurd, amenaçada pel PKK-segons els serveis d'Intel·ligència turcs, per considerar-la propaganda del Govern. Al seu torn, va augmentar la tensió política després d'un discurs en kurd al Parlament turc del líder del DTP Ahmet Turk.

Orient Mitjà

Iraq	<i>Inici del conflicte:</i>	2003
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern, Recursos	Intern internacionalitzat
<i>Actors principals:</i>	Govern de transició, coalició internacional liderada pels EUA/Regne Unit, grups armats d'oposició interns i externs	
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i> □
<i>Síntesi:</i>	La invasió de l'Iraq per part de la coalició internacional liderada pels EUA el març del 2003, que va utilitzar la suposada presència d'armes de destrucció massiva com a argument 'per a enderrocar el règim de Saddam Hussein per la seva presumpta vinculació amb els atacs de l'11 de setembre del 2001 a Nova York, va motivar l'inici d'un conflicte armat en el qual progressivament es van involucrar nombrosos actors: les tropes internacionals, les Forces Armades iraquianes, milícies i grups insurgents, i Al-Qaida, entre d'altres. El nou repartiment del poder entre grups sunnites, xiïtes i kurds en el marc institucional instaurat després de l'enderrocament de Hussein va provocar descontent en nombrosos sectors. La violència no ha deixat de créixer, i s'ha sobreposat l'oposició armada contra la presència internacional al país en la lluita interna pel control del poder, amb un marcat component sectari des de febrer de l'any 2006, principalment entre xiïtes i sunnites.	

¹³ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

La violència va continuar afectant el país, encara que en graus inferiors als registrats en períodes anteriors. El nombre de civils víctimes mortals del conflicte va arribar al febrer als 211, xifra superior a la de gener (138) però molt per sota de la del mateix mes de 2007 (633) o 2006 (1645). Mentre la violència va registrar un caràcter cada vegada menys sectari, els atacs que van colpejar amb força les províncies de Diyala i Nineveh van ser obra essencialment d'Al-Qaida i d'altres grups insurgents, segons van indicar diversos analistes. Segons els EUA, Al-Qaida ha estat expulsada de bona part del país, però manté la capacitat per a dur a terme atacs a gran escala. En aquest sentit, les forces de seguretat iraquianes van informar de la captura de desenes de membres de l'organització, entre els quals es troben tres responsables amb alts càrrecs. El 31 de desembre es van celebrar eleccions locals a 14 de les 18 províncies del país, i la coalició del primer ministre, Nuri al-Maliki, va obtenir la victòria en ciutats com Bàssora i Bagdad. Durant el període electoral, fins a cinc candidats van ser assassinats. D'altra banda, durant el trimestre, el nombre de soldats nord-americans morts des del 2003 va arribar a la xifra de 4.200. Respecte a la presència de tropes nord-americanes al país, el nou president dels EUA, Barack Obama, va presentar el seu pla de retirada que contempla que les forces en missió de combat deixin el país abans de l'agost del 2010, mentre que 50.000 del total de 142.000 romandran fins al final del 2011.

Israel – Palestina		<i>Inici del conflicte:</i>	2000
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Territori	Internacional ¹⁴	
<i>Actors principals:</i>	Govern israelià, milícies de colons, ANP, Fatah (Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa), Hamaàs (Brigades Ezzedin al-Qassam), Jihad Islàmica, FPLP, FDLP, Comitès de Resistència Popular		
<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	□
<i>Síntesi:</i>	El conflicte entre Israel i els diferents actors palestins es va reactivar l'any 2000 amb l'esclat de la Segona Intifada, impulsada pel fracàs del procés de pau promogut al principi dels anys noranta (Procés d'Oslo, 1993-1994). El conflicte palestinoisraelià va esclatar el 1947, quan la resolució 181 del Consell de Seguretat de l'ONU va dividir el territori de Palestina sota mandat britànic en dos Estats. Poc després es va proclamar l'Estat d'Israel (1948) i va quedar clar que no es podia materialitzar un Estat palestí. Després de la guerra de 1948-49, Israel va annexionar Jerusalem oest, i Egipte i Jordània van passar a controlar Gaza i Cisjordània respectivament. El 1967, Israel va ocupar Jerusalem Est, Cisjordània i Gaza després de guanyar la "Guerra dels Sis Dies" contra els països àrabs. Finalment, amb els acords d'Oslo l'autonomia dels territoris palestins va ser formalment reconeguda, encara que l'aplicació topa amb l'ocupació militar i el control del territori imposat per Israel.		

La devastadora ofensiva israeliana sobre la Franja de Gaza iniciada al final de desembre va durar fins a mitjan gener. El balanç final per la banda palestina va ser de 1.500 morts (al voltant de 1.000 eren civils, a més de prop de 200 policies i 200 combatents) i de 5.000 ferits, juntament amb la destrucció de 5.000 habitatges, 235 escoles i vuit hospitals. Per la banda israeliana van morir 13 persones, tres d'elles civils. Des d'organismes de les Nacions Unides es va al·ludir a possibles crims de guerra per part d'Israel. L'ofensiva militar, que a partir del 3 de gener va ser també terrestre, va causar la mort de membres de Hamas, entre ells el ministre de l'Interior del Govern de Hamas a Gaza. El 18 de gener, Israel i Hamaàs van declarar un alto el foc unilateral, sense que per això acabessin les incursions militars israelians ni el llançament de coets des de Gaza per part de milicians palestins (encara que Hamas es va desvincular dels fets i va afirmar que havia detingut als responsables). Totes dues parts van mantenir contactes indirectes amb mediació egípcia per a aconseguir un alto el foc durable. No obstant això, el fet que Israel posi

¹⁴ Malgrat que "Palestina" (l'Autoritat Nacional Palestina és una entitat política vinculada a una determinada població i a un territori) no és un Estat reconegut internacionalment, es considera el conflicte entre Israel i Palestina "internacional" i no "intern" perquè és un territori ocupat il·legalment, i la seva pretesa pertinença a Israel no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de les Nacions Unides.

com a condició l'alliberament del soldat israelià capturat el 2006, petició a la qual Hamas va respondre exigint l'alliberament de més de 1.000 presoners palestins, va obstaculitzar de nou la negociació. En paral·lel, Israel va anunciar la continuació de l'activitat constructora en assentaments de Cisjordània i va confirmar els plans d'enderrocar els habitatges de 1.500 palestins a Jerusalem Est.

Iemen		<i>Inici del conflicte:</i>	2004
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Intern
<i>Actors principals:</i>	Govern, seguidors del clergue Al-Houthi (Al-Shabab al-Mumen)		
<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució anual:</i>	▭
<i>Síntesi:</i>	El conflicte va començar el 2004, quan els partidaris del clergue Al-Houthi, de minoria xiïta, van iniciar una rebel·lió al nord del Iemen amb la intenció de reinstaurar al conjunt sunnita del país un règim teocràtic similar al desaparegut el 1962. A més a més, els rebels sempre han acusat el Govern de corrupció i de desatendre les regions muntanyoses septentrionals, alhora que s'han oposat a la seva aliança amb els EUA en la lluita contra el terrorisme. El conflicte ha causat milers de víctimes i ha provocat el desplaçament de milers de persones. La violència es va intensificar al principi del 2007, fins que al juny es va aconseguir un acord de pau. No obstant això, es van mantenir els enfrontaments més o menys esporàdics i les acusacions de violació dels acords subscrits.		

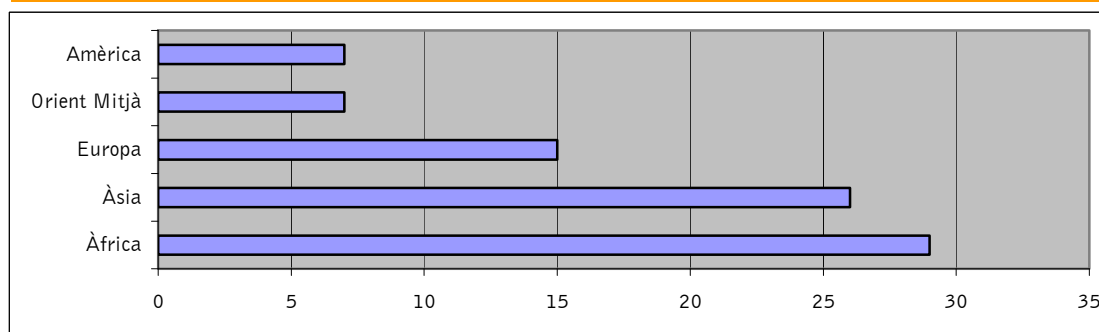
La tensió a la zona septentrional de Saad va mantenir-se alta, enmig de contínues trucades dels seguidors d'Al-Houthi que alertaven de l'inici d'una nova guerra per part del Govern. Els al-houthistes van denunciar que el Govern estava llançant contínues amenaces i que havia comès violacions de la treva establida després de la "cinquena guerra". Aquestes violacions inclouen, segons el grup, l'assassinat de 85 persones i l'incompliment de la promesa d'alliberar 1.200 detinguts en presons governamentals. Al principi de març hi va haver enfrontaments al districte de Ghamer entre els seguidors d'Al-Houthi i l'Exèrcit, que van provocar la mort de 22 persones i diversos ferits, tant entre les files del grup i de l'Exèrcit com de tribus que donen suport al Govern. Precisament, el líder rebel Abdul Malik al-Houthi va denunciar la política governamental de reclutar membres de diverses tribus per a enfrontar-los contra ells. De fet, fonts locals van alertar a mitjan gener de la mort de 50 persones en tres mesos per enfrontaments entre tribus rivals que donaven suport a les respectives parts en conflicte. D'altra banda, i en relació amb l'activitat d'Al-Qaida al país, les ales saudita i iemenita van anunciar la seva fusió durant el trimestre, i les autoritats van intensificar les operacions militars a les regions de Maribo, Shabwa i Hadramaut. En un altre focus de tensió, el de les protestes al Sud contra la discriminació governamental, hi va haver enfrontaments amb les forces de seguretat a les zones d'Aden, a més del tall de la carretera Sanaa-Aden durant diversos dies.

Tensions

- ❑ La violència intercomunitària al sud del Sudan va provocar prop de mil morts durant el primer trimestre de l'any.
- ❑ Va augmentar la inestabilitat a l'Àfrica amb els canvis de govern violents de Guinea Bissau i Madagascar.
- ❑ Al Perú es van registrar diversos enfrontaments entre Sendero Luminoso i l'Exèrcit, que va declarar que havia pres un dels baluards del grup armat.
- ❑ El president de la República Srpska de Bòsnia i Hercegovina va condicionar el seu suport a una nova Constitució a la inclusió del dret d'autodeterminació de l'entitat sèrbia.
- ❑ La violència política va augmentar notablement a Aceh poques setmanes abans de les eleccions legislatives, les primeres en què podran participar partits polítics locals.
- ❑ La forta ofensiva israeliana sobre Gaza va augmentar la tensió a la regió, particularment a la frontera israelianolibanesa, i també va motivar la interrupció de les converses de pau entre Israel i Síria.

En el present apartat es recullen les 84 tensions actives durant el primer trimestre del 2009.¹ Àfrica i Àsia van ser els continents amb més escenaris de tensió (29 i 26 respectivament), seguides d'Europa (15), Orient Mitjà (set) i Amèrica (set). La tensió derivada dels canvis violents de Govern a diversos països africans va fer que la xifra augmentés respecte a la del període precedent. Del conjunt de tensions, 12, la meitat de les quals situades al continent africà, es van caracteritzar per una intensitat molt elevada. Els casos més greus, a part dels de Guinea Bissau i Madagascar, van ser els de Mali, la Regió dels Grans Llacs i el Sudan. A la resta de continents es van registrar tensions d'alta intensitat al Perú, Nepal (Terai), Pakistan, Tailàndia, Rússia (Daguestan) i Geòrgia, tant a Abkhàzia com a Ossètia del Sud. D'altra banda, 37 dels contextos de tensió van tenir una intensitat mitjana i els restants (35) una intensitat baixa.

Gràfic 2.1. Distribució regional del nombre de tensions en el primer trimestre del 2009

¹ Es considera tensió aquella situació en la qual la persecució de determinats objectius o la no-satisfacció de determinades demandes plantejades per diversos actors comporta alts nivells de mobilització política i social, i/o un ús de la violència amb una intensitat que no aconsegueix la d'un conflicte armat, que pot incloure enfrontaments, repressió, cops d'Estat, atemptats o altres atacs, i l'escalada dels quals podria degenerar en un conflicte armat en determinades circumstàncies. Les tensions estan normalment vinculades a: a) demandes d'autodeterminació i autogovern, o aspiracions identitàries; b) l'oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat, o a la política interna o internacional d'un govern, fet que en tots dos casos motiva la lluita per a accedir o erosionar el poder; o c) al control dels recursos o del territori.

Taula 2.1. Resum de les tensions en el primer trimestre de 2009

Tensió ²	Tipologia ³	Actors Principals	Intensitat ⁴
			Evolució trimestral ⁵
Àfrica			
Angola (Cabinda)	Interna	Govern, grup armat FLEC, aliança política de moviments socials i grups armats Fòrum Cabindès per al Diàleg	1
	Autogovern, Recursos		=
Burundi	Interna	Govern, oposició armada (PALIPEHUTU-FNL, conegut com a FNL, i facció dissident de les FNL) i oposició política (facció de CNDD-FDD de Hussein Radjabu, UPRONA, FRODEBU)	2
	Identitat, Govern		↓
Camerun (Bakassi) – Nigèria	Internacional	Governs de Camerun i Nigèria, Niger Delta Defence and Security Council, Bakassi Freedom Fighters	1
	Autogovern, Recursos		=
Comores	Interna	Govern de la Unió de les Comores exercit per Grand Comora, Govern regional d'Anjouan, Govern regional de Moheli, missió de la UA	1
	Internacionalitzada		↓
	Autogovern		↓
Txad – Sudan	Internacional	Txad, Sudan, grups armats d'oposició txadians i sudanesos	2
	Govern		↑
Congo	Interna	Govern, partit opositor CNR i milícies Ninjas del reverend Ntoumi	1
	Autogovern, Govern		=
Côte d'Ivoire	Interna internacionalitzada	Govern, aliança armada Forces Nouvelles, milícies progovernamentals, ONUCI, Forces Licorne	2
	Govern, Recursos		↓
Djibouti – Eritrea	Internacional	Djibouti, Eritrea	2
	Territori		=
Eritrea – Etiòpia	Internacional	Eritrea, Etiòpia	2
	Territori		=
Etiòpia	Interna	Govern, oposició política i social (Partits CUD, UEDF), grup armat EPPF	1
	Govern		=
Etiòpia (Oromiya)	Interna	Govern, grup armat OLF	2
	Autogovern, Identitat		=
Guinea	Interna	Govern, Forces Armades, sindicats, partits polítics d'oposició	2
	Govern		=
Guinea Bissau	Interna	Forces Armades, partits polítics PAIGC, PRS i PUSD, xarxes internacionals de narcotràfic	3
	Govern		↑
Kènia	Interna	Govern, milícies d'adscripció ètnica, oposició política i social (Partits polítics, organitzacions de la societat civil), SLDF, secta Mungiki	2
	Identitat, Govern, Recursos		↑
Madagascar	Interna	President Marc Ravalomanana, alcalde d'Antananarivo Andry Rajoelina, forces de seguretat de l'Estat	3
	Govern		↑
Mali	Interna	Govern, facció del grup armat ADC d'Ibrahim Ag Bahanga	3
	Identitat, Recursos		↓
Marroc – Sàhara Occidental	Internacional ⁶	Marroc, República Àrab Saharau Democràtica (RASD), grup armat Frente POLISARIO	1
	Autogovern, Identitat, Territori		=

² En aquesta columna s'assenyalen els Estats en els quals hi ha tensions, especificant entre parèntesis la regió de l'Estat víctima de la tensió o el nom del grup armat que protagonitza el conflicte. Aquesta última opció s'utilitza en els casos en què existeix més d'una tensió en un mateix Estat o en un mateix territori d'un Estat amb la finalitat de diferenciar-los.

³ Aquest informe classifica i analitza les tensions a partir d'una doble tipologia que aborda per una part les causes o incompatibilitat d'interessos, i per una altra la confluència entre escenari del conflicte i actors. Quant a les causes, es poden distingir les següents: demandes d'autodeterminació i autogovern (Autogovern) o aspiracions identitàries (Identitat); oposició al sistema polític, econòmic, social o ideològic d'un Estat (Sistema) o a la política interna o internacional d'un Govern (Govern), que en tots dos casos motiva la lluita per a accedir al poder o erosionar-lo; o lluita pel control dels recursos (Recursos) o del territori (Territori). Pel que fa a la segona tipologia, les tensions poden ser internes, internes internacionalitzades o internacionals. D'aquesta manera, es considera tensió interna la protagonitzada per actors del mateix Estat que operen exclusivament en i des de l'interior d'aquest. En segon lloc, s'entén per tensió interna internacionalitzada aquella en la qual algun dels actors principals és forà, i/o quan la tensió s'estén al territori de països veïns. En tercer lloc, s'entén per tensió internacional aquella en la qual s'enfronten actors estatals o no estatals de dos o més països.

⁴ La intensitat d'una tensió (alta, mitjana o baixa) i la seva evolució (escalada, reducció, sense canvis) s'avaluen principalment a partir del grau de violència registrat i del grau de mobilització política i social.

⁵ En aquesta columna es compara l'evolució dels esdeveniments del trimestre actual amb la del trimestre anterior, i el símbol ↑ apareix si la situació general durant el trimestre actual és més greu que la de l'anterior, ↓ si és millor i = si no ha experimentat canvis significatius.

⁶ Malgrat que el Sàhara Occidental no és un Estat reconegut internacionalment, es considera la tensió entre El Marroc i el Sàhara Occidental "internacional" i no "interna" perquè es tracta d'un territori per descolonitzar i la seva pretesa pertinença al Marroc no és reconeguda pel Dret Internacional ni per cap resolució de les Nacions Unides.

Mauritània	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Níger	Interna	Govern, oposició armada (MNJ, FFR, FARS)	2
	Identitat, Recursos		↓
Nigèria	Interna	Comunitats cristianes i musulmanes, partits polítics, milícies comunitàries	2
	Identitat, Recursos		↓
RD Congo	Interna	Govern, oposició política i social i antics grups armats d'oposició	2
	Govern, Recursos		=
Regió dels Grans Llacs	Internacional	Governs de RD Congo, Ruanda, Uganda; grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, grups armats d'oposició ruandesos FDLR i milícies Rasta, grups armats d'oposició congoleseos d'Ituri (FNI, FRPI, MRC) i CNDP, milícies congolesees Mai Mai, grup armat d'oposició burundès FNL	3
	Identitat, Govern, Recursos		↑
Senegal (Casamance)	Interna	Govern, grup armat MFDC i les diferents faccions	1
	Autogovern		↓
Sierra Leone	Interna	Partits polítics APC i SLPP	1
	Govern		↑
Somàlia (Somalilàndia-Puntlàndia)	Interna	República de Somalilàndia, regió autònoma de Puntlàndia, SUDA	2
	Territori		=
Subregió Riu Mano ⁷	Internacional	Côte d'Ivoire, Guinea, Libèria, Sierra Leone, grups mercenaris	1
	Recursos		↑
Sudan	Interna	Partits polítics NCP i SPLM, grup armat SPLA, milícies progovernamentals, ètnies i subclans dinkas i nuer al sud	3
	Autogovern, Recursos, Identitat		↑
Zimbabwe	Interna	Partits polítics ZANU-PF i MDC, milícies de veterans i joves afins al ZANU-PF	2
	Govern		↓
Amèrica			
Bolívia	Interna	Govern, oposició política i social (partits polítics, autoritats i organitzacions de la societat civil dels departaments orientals)	2
	Govern, Autogovern		↓
Equador	Interna	Govern, oposició política i social (Congrés, organitzacions camperoles i indígenes contra l'acció de transnacionals extractives)	1
	Govern, Recursos		=
Haití	Interna internacionalitzada	MINUSTAH, Govern, oposició política (seguidors de l'expresident Jean-Bertrand Aristide) i armada (bandes juvenils)	2
	Territori, Govern		↑
Mèxic (Chiapas)	Interna	Govern, oposició política i social (EZLN, organitzacions socials)	1
	Identitat, Sistema		=
Nicaragua	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		↓
Perú	Interna	Govern, oposició armada (faccions romanents de Sendero Luminoso) i política i social (organitzacions camperoles i indígenes)	3
	Govern		↑
Veneçuela	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Àsia			
Bangla Desh	Interna	Govern, oposició política i social (AL, BNP), forces de seguretat	2
	Govern		↑
Bangla Desh (JMB)	Interna	Govern, oposició armada (JMB)	1
	Sistema		↓
Bangla Desh (PBCP)	Interna	Govern, oposició armada (PBCP)	1
	Sistema		↓
Xina (Tibet)	Interna internacionalitzada	Govern xinès, dalai-lama i Govern tibetà a l'exili, oposició política i social al Tibet a les províncies limítrofes	2

⁷ La subregió del Riu Mano engloba geogràficament Guinea, Libèria i Sierra Leone. No obstant això, també es té en compte la situació a Côte d'Ivoire per la seva proximitat geogràfica i la seva influència en la resta d'escenaris.

	Autogovern, Identitat, Sistema		↓
Xina (Turquestan Oriental)	Interna	Govern, oposició armada (ETIM, ETLO), oposició política i social	2
	Autogovern, Identitat, Sistema		↓
Corea, RPD –EUA, Japó, Rep. de Corea ⁸	Internacional	RDP Corea, Rep. de Corea, Xina, EUA, Japó, Rússia	2
	Sistema		↑
Filipines (Mindanao-MNLF)	Interna	Govern, faccions del grup armat MNLF	1
	Autogovern, Identitat		↓
Fiji	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Índia – Pakistan	Internacional	Índia, Pakistan	2
	Identitat, Territori		=
Índia (Tripura)	Interna	Govern, oposició armada (NLFT, ATTF)	1
	Autogovern		=
Indonèsia (Sulawesi)	Interna	Govern, organitzacions polítiques i armades que operen sobre eixos de divisió religiosa	1
	Identitat		=
Indonèsia (Moluques)	Interna	Govern, organitzacions polítiques i armades que operen sobre eixos de divisió religiosa	1
	Autogovern, Identitat		=
Indonèsia (Papua Occidental)	Interna	Govern, grup armat OPM, oposició política i social (organitzacions autonomistes o secessionistes, indigenistes i de drets humans), grups indígenes papús, empresa minera Freeport	2
	Autogovern, Identitat, Recursos		=
Indonèsia (Aceh)	Interna	Govern indonesi, Govern regional d'Aceh, oposició política	2
	Autogovern, Identitat, Recursos		↑
Kirguizistan	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		↑
Laos	Interna internacionalitzada	Govern, organitzacions polítiques i armades d'origen hmong	2
	Sistema, Identitat		↓
Myanmar	Interna	Govern, oposició política i social (partit opositor LND)	2
	Sistema		=
Nepal	Interna	Govern, Forces Armades, oposició política i social	2
	Sistema		=
Nepal (Terai)	Interna	Govern, organitzacions madhesis polítiques (MRPF) i armades (JTMM, MMT, ATLF, entre d'altres)	3
	Autogovern, Identitat		↓
Pakistan	Interna	Govern, oposició política i social (partit opositor PPP, judicatura), milícies dels talibans	3
	Govern, Sistema		=
Tailàndia	Interna	Govern, oposició política i social	3
	Govern		=
Tailàndia – Cambodja	Territori	Tailàndia, Cambodja	1
	Internacional		↓
Tadjikistan	Interna	Govern, oposició política i social, senyors de la guerra	2
	Govern		=
Timor-Leste	Interna internacionalitzada	Govern, missió internacional International Security Forces, oposició política i social (simpatitzants del líder rebel Alfredo Reinado, simpatitzants del partit FRETILIN, militars acomiadats, bandes armades)	1
	Govern		↓
Turkmenistan	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Uzbekistan	Interna	Govern, oposició política i social, grups armats islamistes	1
	Sistema, Govern		=
Europa			
Armènia	Interna	Govern, oposició política	1
	Govern		↓
Armènia –	Internacional	Govern de l'Azerbaidjan, Govern de l'autoproclamada República de	2

⁸ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

Azerbaidjan (Nagorno-Karabakh)	Autogovern, Identitat, Territori	Nagorno-Karabakh, Armènia	=
Bielorússia	Interna	Govern, oposició política i social	1
	Govern		=
Bòsnia i Hercegovina	Interna internacionalitzada	Govern central, Govern de la República Srpska, Govern de la Federació de Bòsnia i Hercegovina, alt representant de la comunitat internacional	2
	Govern, Identitat, Autogovern		↑
Xipre	Interna	Govern de Xipre, Govern de l'autoproclamada República Turca del Nord de Xipre	1
	Autogovern, Identitat, Territori		=
Geòrgia (Abkhàzia)	Interna internacionalitzada	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia, forces de manteniment de pau de la CEI	3
	Autogovern, Identitat		=
Geòrgia (Ossètia del Sud)	Interna internacionalitzada	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud, Rússia, forces de manteniment de pau de la CEI	3
	Autogovern, Identitat		=
Macedònia (nord-oest)	Interna	Govern, grups polítics i actors armats de la comunitat albanesa	1
	Autogovern, Identitat		=
Moldàvia, Rep. del (Transdnièster)	Interna internacionalitzada	Govern de Moldàvia, Govern de l'autoproclamada República del Transdnièster, Rússia	1
	Autogovern, Identitat		=
Regne Unit (Irlanda del Nord)	Interna	Govern del Regne Unit, Govern d'Irlanda del Nord, IRA, IRA de la continuïtat, IRA-Autèntic, UVF, UDA	1
	Autogovern		↑
Rússia (Daguestan)	Interna	Govern rus, Govern de la república del Daguestan, grups armats d'oposició, oposició social i política	3
	Sistema, Govern, Identitat		↑
Rússia (Kabardino-Balkària)	Interna	Govern rus, Govern de la república de Kabardino-Balkària, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		=
Rússia (Karacháevo-Cherkesia)	Interna	Govern rus, Govern de la república de Karacháevo-Cherkesia, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		=
Rússia (Ossètia del Nord)	Interna	Govern rus, Govern de la república d'Ossètia del Nord, grups armats d'oposició	2
	Sistema, Identitat		=
Sèrbia – Kosovo	Interna ⁹	Govern de Sèrbia, Govern de Kosovo, representants polítics i socials de la comunitat sèrbia de Kosovo, UNMIK, KFOR	2
	Interna internacionalitzada		=
	Autogovern, Identitat		
Orient Mitjà			
Aràbia Saudita	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat Al-Qaida	1
	Sistema		=
Egipte	Interna	Govern, oposició política i social (Germans Musulmans)	1
	Govern		↑
Iran (nord-oest)	Interna internacionalitzada	Govern, grup armat PJAK	2
	Autogovern, Identitat		=
Iran – EUA, Israel ¹⁰	Internacional	Iran, EUA, Israel	2
	Sistema		=
Israel – Líban – Síria	Internacional	Govern, oposició política i social, braç armat de Hezbollah (Resistència Islàmica), milícies	2
	Sistema, Recursos, Territori		↑
Líban	Interna internacionalitzada	Israel, Síria, grup libanès Hezbollah i la seva facció armada (Resistència Islàmica)	2
	Govern		=
Palestina	Interna	ANP, Al-Fatah, grup armat Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, Hamas i la seva facció armada Brigades Ezzedin al-Qassam	2
	Govern		↓
<p>1: Intensitat baixa; 2: Intensitat mitjana; 3: Intensitat alta. ↑: escalada de la tensió; ↓: reducció de la tensió; =: sense canvis. Les tensions marcades en negreta són descrites en el capítol.</p>			

⁹ La tensió entre Kosovo i Sèrbia es considera "interna internacionalitzada" perquè, tot i que Kosovo ha estat reconegut com a Estat per desenes de països, el seu estatus legal internacional encara no és clar ni definit. Per això, s'ha optat per mantenir la categoria de tensió de les anteriors edicions de l'informe.

¹⁰ Aquesta tensió internacional afecta altres països no citats, els quals hi estan involucrats amb diferents graus d'implicació.

Tensions: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Austral

Madagascar

<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern	Interna	
<i>Actors Principals:</i>	President Marc Ravalomanana, alcalde d'Antananarivo Andry Rajoelina, forces de seguretat de l'Estat		
<i>Síntesi:</i>	Des del començament de l'obertura del règim militar socialista en la dècada dels noranta, imposat per Didier Ratsiraka després d'un cop d'Estat el 1975, l'illa ha viscut processos d'inestabilitat política intermitents. En les eleccions presidencials de l'any 2001 el líder opositor i alcalde d'Antananarivo, Marc Ravalomanana, es va autoproclamar vencedor en la primera volta i va denunciar que les eleccions havien estat fraudulentes. El bloqueig polític va portar a la violència entre partidaris de Ravalomanana i Ratsiraka. Finalment, el tribunal constitucional va reconèixer la victòria de Ravalomanana i Ratsiraka es va exiliar a França. El tancament de l'emissora i la cadena de ràdio del líder opositor i alcalde d'Antananarivo Andry Rajoelina el febrer del 2009, després de l'emissió d'una entrevista amb l'expresident Ratsiraka, va provocar l'inici de les protestes massives en contra de Ravalomanana, acusat d'ineficiència a l'hora de reduir la pobresa que afecta la població i d'autoritarisme.		

La dimissió del president Marc Ravalomanana i l'assumpció del càrrec per part de l'exalcalde d'Antananarivo, Andry Rajoelina, va ser el desenllaç final de l'augment de les tensions a l'illa després de les massives manifestacions que van provocar la clausura de l'estació de ràdio i del canal de televisió VIVA, propietat de Rajoelina. **Almenys 135 persones van morir durant els més de dos mesos de protestes a la capital després que l'Exèrcit i la Policia sufoquessin les manifestacions que van tenir un desenllaç violent.** La ruptura de la neutralitat de les forces de seguretat de l'Estat, que fins al moment s'havien mantingut al marge de les confrontacions polítiques respectant la legalitat constitucional, va posar punt final a la crisi. **La presa del palau presidencial per part de membres de l'Exèrcit va forçar la sortida de Ravalomanana, que fins al moment s'havia mostrat inflexible en la seva negativa a abandonar el càrrec.** Rajoelina havia acusat el president d'autoritarisme, d'enriquir-se amb els fons públics i de ser incapaç de reduir la pobresa de la població. El nou president va anunciar que convocaria eleccions en el termini de 18 a 24 mesos, temps que empraria en la reforma del text constitucional i el codi electoral. La UA va suspendre la participació del país als seus òrgans de decisió com a condemna al cop d'Estat.

Zimbabue

<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Govern	Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Partits polítics ZANU-PF i MDC, milícies de veterans i joves afins al ZANU-PF		

Síntesi: El Govern de Robert Mugabe, en el poder des de la independència del país el 1980 com a dirigent del ZANU-PF, continua amb les pràctiques de persecució de membres de partits de l'oposició i de membres de la societat civil. Durant aquests anys, l'administració de Mugabe ha estat criticada per la prevalença de la corrupció, la supressió de l'oposició política, la mala gestió de la reforma agrària i de l'economia del país, i també per la violació sistemàtica dels drets humans. La crisi nascuda després de les eleccions del 2008, amb alts índexs de violència perpetrada per milícies progovernamentals, i la falta d'avenços en la concreció d'un acord per al repartiment del poder, van empitjorar la crisi política i econòmica del país i l'aïllament internacional.

L'11 de febrer el líder del partit opositor MDC, Morgan Tsvangirai, va ser nomenat primer ministre després d'arribar a un acord per al repartiment del poder en un Govern d'unitat nacional amb el seu rival Robert Mugabe, que va renovar el càrrec de president. L'acord, aconseguit en la cinquena ronda de negociacions afavorides per la SADC, establia el repartiment dels ministeris de manera que Defensa, Seguretat Nacional, Agricultura i Justícia quedarien sota el control del partit de Mugabe, ZANU-PF, mentre que Economia, Salut i Afers Constitucionals serien potestat de l'MDC. El Ministeri de l'Interior, un dels principals obstacles per a la conclusió de l'acord, seria finalment codirigit per un representant de cada partit. Diversos analistes van assenyalar que l'acord resultant era desigual i que donava poc marge de maniobra a l'oposició per a realitzar reformes veritables, a més de mantenir les forces de seguretat de l'Estat fora del seu control. Malgrat els acords, **30 membres de l'MDC van continuar a presó** i Tsvangirai va denunciar que la Fiscalia General de l'Estat n'obstruïa deliberadament l'alliberament. D'altra banda, va haver-hi noves ocupacions de terrenys propietat de grangers blancs que van rebre el beneplàcit de Mugabe i la condemna de Tsvangirai.

b) Àfrica Occidental

Guinea

<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Govern	Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, Forces Armades, sindicats, partits polítics d'oposició		
<i>Síntesi:</i>	El règim de Lansana Conté, en el poder des del cop d'estat del 1984, ha exercit des d'aleshores una forta repressió contra l'oposició política i la societat civil. La greu situació d'instabilitat política, les constants violacions dels drets humans i el declivi econòmic de Guinea han provocat sovint l'augment de les tensions socials i els intents de cop d'Estat i d'assassinat del president. Els motins militars són constants en un país controlat pels alts càrrecs de l'exèrcit. Davant la convocatòria de vaga general del 2007 el President va decretar l'estat d'excepció, fet que va conduir a una violenta repressió dels manifestants i al nomenament d'un nou primer ministre de consens amb els principals sindicats. La mort de Conté el desembre del 2008 va ser aprofitada per l'Exèrcit per a donar un cop d'Estat i conformar una Junta Militar per dirigir el país.		

La Junta Militar, que va aconseguir el poder després d'un cop d'Estat perpetrat un dia després de la mort del president Lansana Conté, va anunciar la seva intenció de celebrar eleccions abans de l'acabament d'any. Una coalició de partits polítics, organitzacions de la societat civil i sindicats, coneguda com a Force Vivre, va promoure una estratègia per a la sortida de la crisi i el retorn de les institucions a mans civils que ha rebut el vistiplau dels observadors internacionals del Grup de Contacte. Aquest grup, format per representants d'ECOWAS, UA, UE i Nacions Unides es va reunir dues vegades amb el líder de la Junta, Moussa Dadis Camara, i es va mostrar favorable a finançar la celebració dels comicis. El Govern militar, format exclusivament per tecnòcrates i membres dels estaments militars, va fer declarar més de 14 membres de les antigues estructures governamentals en un intent de combatre la corrupció de l'Estat, un dels principals objectius declarats per Camara després de prendre possessió del càrrec. No obstant això, les organitzacions

de drets humans van demanar que es restablissin les llibertats civils i polítiques, incloent les reunions de partits polítics i l'eliminació de les mesures d'excepcionalitat, després de constatar l'existència d'arrestos arbitraris. El país va quedar suspès de participació a la UA i l'ECOWAS.

Guinea Bissau

	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Forces Armades, partits polítics PAIGC, PRS i PUSD, xarxes internacionals de narcotràfic			
<i>Síntesi:</i>	La història de Guinea Bissau des de la independència de Portugal el 1974 inclou un seguit de guerres civils i cops d'Estat que han impedit al país assolir l'estabilitat política i han fet fracassar tot intent de funcionament democràtic. La gran influència de les Forces Armades sobre la realitat política del país i els enfrontaments entre partits que representen diferents grups ètnics són un gran obstacle per a l'èxit de la pau. La ruptura del pacte d'estabilitat firmat el 2007 entre els principals partits polítics va ser, una vegada més, una oportunitat perduda per a posar fi a la dinàmica violenta que domina la vida política. L'impacte cada vegada més gran de les xarxes del narcotràfic internacional a l'Àfrica Occidental s'ha convertit en un factor afegit a la crisi. L'assassinat del president, Joao Bernardo Vieira, el març del 2009, podria representar el començament d'una nova època de greu inestabilitat.			

El president, Joao Bernardo Vieira, va ser assassinat el 2 de març per efectius militars que l'acusaven d'implicació directa en la mort del cap de l'Exèrcit, Tagmé Na Wai, que havia tingut lloc en un atemptat poques hores abans. El general Na Wai havia format part del grup de militars colpistes que va enderrocar el Govern de Vieira el 1999 i s'havia mostrat reiteradament crític amb la presidència. No obstant això, fonts militars van assegurar que no es tractava d'un cop d'Estat i, acatant l'ordre constitucional, el president del Parlament, Raimundo Pereira, va ser nomenat cap interí del Govern i va convocar eleccions presidencials en el termini de dos mesos. Les Nacions Unides, l'ECOWAS -principal organisme regional- i diversos analistes van coincidir a assenyalar la urgència d'iniciar la reforma de l'Exèrcit, amb la reducció del nombre d'efectius i la fi de les rivalitats i tensions ètniques en el seu si, que podrien derivar en un conflicte armat. Van ser repetides també les advertències davant la possibilitat que el país es converteixi en un "narcoestat", a causa de la fragilitat de les seves institucions i la creixent presència dels càrtels sud-americans de la droga al país, infiltrats en els estaments militars i les institucions polítiques.

Mali

	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Recursos		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, facció del grup armat ADC d'Ibrahim Ag Bahanga			
<i>Síntesi:</i>	Els tuaregs poblen les regions que voregen el desert del Sàhara des d'abans que es conformessin els actuals Estats africans. Des de la independència de Mali, els tuaregs que resideixen al nord han protagonitzat diverses revoltes, que en els anys noranta van arribar a convertir-se en conflicte armat, per demanar més participació econòmica i política a l'Estat, a més del desenvolupament de les regions que habiten, fortament afectades per la sequera creixent i la pràctica desaparició del comerç transsaharià. L'últim acord de pau, signat el 2006, entre el Govern i el grup armat tuareg Aliança Democràtica per al Canvi, situava el desenvolupament econòmic i d'infraestructures com a temes claus per a l'entrega d'armes i el tancament del conflicte.			

Les Forces Armades van dur a terme al gener un **operatiu contra la caserna general de l'Aliança Tuareg del Nord de Mali per al Canvi** (ATNMC, també coneguda com la facció de l'ADC liderada per Ibrahim Ag Bahanga) després que la formació atacés una caserna de l'Exèrcit al nord-est al final del 2008. Fonts militars van assegurar que 31 membres del grup armat van morir durant l'atac a Boureissa i Tinsalak (nord). Bahanga va sol·licitar la represa del diàleg amb el Govern i la reintegració en el procés de pau, però els dirigents malienses, que vinculen el líder rebel amb les xarxes de narcotràfic que operen a la zona de Tinzaouatène (nord), no ho van permetre. Després de l'ofensiva militar, el govern de Líbia va comunicar que Bahanga es trobava al país, on era acollit per motius humanitaris en el context d'un procés de pau, i va afirmar que el líder insurgent s'havia compromès a no realitzar activitats polítiques mentre romangués en territori llibi. D'altra banda, Bamako va informar de la desmobilització de 600 integrants de la facció armada, que van lliurar les armes en una celebració simbòlica a la ciutat de Kidal (nord).

Nigèria

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Identitat, recursos		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Comunitats cristianes i musulmanes, partits polítics, milícies comunitàries			
<i>Síntesi:</i>	Des de l'any 1999, en què el poder polític va tornar als civils després de successives dictadures i cops d'Estat, el Govern no ha pogut imposar un sistema democràtic al país. Encara persisteixen grans diferències econòmiques i socials entre els diferents estats que conformen Nigèria per la falta de descentralització, i entre les diferents capes socials, fet que fomenta la inestabilitat i els esclats de violència. Igualment, les fortes divisions interreligioses, interètniques i polítiques alimenten la persistència de la violència a tot el país. La falta de transparència i la corrupció en el terreny polític són esculls addicionals per a la democràcia a Nigèria. Les pràctiques mafioses i el recurs a l'assassinat polític com a estratègia electoral han impedit, almenys en els dos últims comicis presidencials, el lliure exercici del dret a vot de la població, i han fet créixer el descontentament i les pràctiques fraudulentos.			

Onze persones van morir i prop de cent van resultar ferides com a conseqüència dels enfrontaments entre comunitats cristianes i musulmanes a la ciutat de Bauchi -capital de l'estat amb el mateix nom al nord del país. Més de 4.500 persones van ser desplaçades per la violència i les autoritats van imposar el toc de queda. Algunes persones van fugir cap a la veïna ciutat de Jos, on el mes de desembre centenars de persones van morir en enfrontaments interreligiosos, amb el consegüent increment de les mesures de seguretat a la localitat. Fets similars s'havien produït a l'estat de Bauchi l'any 2004. Segons fonts policials, 26 persones van ser detingudes pels fets de Jos i van ser acusades de ser mercenàries contractades per a instigar la violència.

c) Banya d'Àfrica

Djibouti – Eritrea

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució anual:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Territori		Internacional	
<i>Actors Principals:</i>	Djibouti, Eritrea			

Síntesi: La demarcació fronterera entre els dos països és una font de desacord i de tensió. Aquesta frontera va ser fixada de forma confusa el 1901 per un tractat entre França (la potència colonial a Djibouti) i Itàlia (la potència colonial a Eritrea). Aquesta demarcació sense resoldre va provocar que tots dos països s'enfrontessin entre el 1996 i el 1999. El litigi s'ha agreujat a escala regional a causa de la tensió entre Eritrea i Etiòpia, ja que els EUA són un ferm aliat etiòp des de la guerra a Somàlia, on Eritrea dóna suport a la coalició opositora mentre que Etiòpia i els EUA fan costat al Govern Federal de Transició; i també a causa de la guerra a la regió etiòp d'Ogaden, on Eritrea dóna suport a la insurrecció. Djibouti, país neutral en el conflicte de Somàlia, ha estat la seu de les últimes converses de pau entre part dels actors somalis enfrontats. La situació de Djibouti és estratègica per al control del tràfic marítim al mar Roig (França i els EUA hi disposen de bases militars), i després de la guerra entre Eritrea i Etiòpia, Djibouti representa l'única sortida al mar per a Etiòpia.

El Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar a mitjan gener una resolució en la qual celebrava la retirada de les tropes de Djibouti de la zona en litigi amb Eritrea, Ras Doumeira, alhora que exigia al Govern eritreu que fes el mateix en el termini de cinc setmanes. La resolució també lamentava el rebuig eritreu a l'enviament d'una missió d'investigació o d'un representant especial del secretari general de l'ONU per a intervenir en la disputa. En aquest sentit, el Govern eritreu d'Isaias Afewerki va considerar les demandes parcials, i va ratificar la seva posició. Per la seva banda, les autoritats de Djibouti van denunciar l'incompliment dels terminis acordats i van lamentar que les mediacions que fins al moment han dut a terme nombrosos països hagin estat infructuoses. Tanmateix, van subratllar la seva intenció d'esgotar totes les iniciatives diplomàtiques possibles.

Eritrea – Etiòpia

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Territori		Internacional	
<i>Actors Principals:</i>	Eritrea, Etiòpia			
<i>Síntesi:</i>	L'any 1993, Eritrea es va independitzar d'Etiòpia, encara que la frontera entre tos dos països no va quedar clarament delimitada, cosa que els va enfrontar entre el 1998 i el 2000, amb el resultat de més de 100.000 víctimes mortals. El juny del 2000 van signar un acord de cessament d'hostilitats i el Consell de Seguretat de l'ONU va establir la missió UNMEE per a supervisar-lo. Finalment, al desembre van signar l'acord de pau d'Alger. L'acord estableix que tos dos països es sotmetran a la decisió de la Comissió Fronterera entre Eritrea i Etiòpia (EEBC, per les seves sigles en anglès), encarregada de delimitar i demarcar la frontera segons els tractats colonials (1900, 1902 i 1908) i el dret internacional. L'abril del 2002 l'EEBC va anunciar el seu dictamen, i va assignar el disputat lloc fronterer de Badme (epicentre de la guerra i actualment administrat per Etiòpia) a Eritrea, decisió que és rebutjada per Etiòpia.			

L'ofertament del líder libi i president de torn de la UA, Moammar al-Gaddafi, d'intervenir en la disputa fronterera entre Etiòpia i Eritrea va provocar una reacció dispar. Mentre que el president etiòp, Meles Zenawi, va apreciar els esforços diplomàtics libis, el seu homòleg eritreu, Isaias Afewerki, va rebutjar la iniciativa, qualificant-la d'arbitrària. En aquest sentit, Afewerki va estipular com a condició principal la retirada etiòp dels territoris en disputa. Per la seva banda, les autoritats etiòps van manifestar obertament a mitjan gener que estaven disposades a iniciar converses entorn d'aquesta qüestió amb el Govern eritreu.

Sudan

	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Partits polítics NCP i SPLM, grup armat SPLA, milícies progovernamentals, ètnies i subclans dinkas i nuer al sud			
<i>Síntesi:</i>	L'any 2005, el grup armat SPLA i el Govern del Sudan van signar un acord de pau definitiu (CPA) que va posar fi als 20 anys de conflicte armat que havia enfrontat el nord amb el sud del país. La falta de concreció sobre diferents punts de l'acord dificulta els avenços del procés de pau. D'altra banda, la conclusió del conflicte a escala nacional va provocar el ressorgiment dels recels i les desavinences entre les diferents ètnies i clans que conviuen i competeixen per uns recursos escassos al sud del país. La contraposició entre les elits de Khartoum i els estats de l'alt Nil que controlen la riquesa econòmica sudanesa i la resta dels estats que conformen el país es situa en l'eix de les tensions que amenacen la pau al Sudan.			

Els enfrontaments intercomunitaris a diverses províncies del Sudan meridional van provocar la mort de prop de mil persones en l'últim trimestre. La major part de les víctimes es van produir a l'estat de Jonglei, on membres de les comunitats lou nuer i murle es van enfrontar pel robatori de caps de bestiar, amb la mort de prop de 800 persones després d'haver atacat poblacions senceres. Les estratègies del Govern semiautònom del Sudan Meridional per aconseguir el desarmament de la població civil no han assolit de moment el seu objectiu, i la violència amenaça desestabilitzar encara més la regió. D'altra banda, 57 persones van morir -la majoria militars- a Malakal (estat de l'Alt Nil, sud) en els enfrontaments que van seguir la visita del líder de la milícia Gabriel Tang Ginya a la ciutat. Tang té pendent una ordre d'arrest, emesa pel Govern del Sudan Meridional, per la seva participació en la violència que l'any 2006 va provocar la mort de 150 persones a la mateixa ciutat. Al mes de gener també es van registrar combats al Kordofan Meridional entre diverses milícies i les Joint Integrated Units (JIU) operatives al sud del país. Quan es complia el quart aniversari de la firma de l'acord de pau,¹¹ diversos analistes van assenyalar que els retards en la demarcació fronterera, el procés de DDR i la publicació del cens electoral, juntament amb la utilització dels fons per al rearmament de milícies i grups armats i la inestabilitat al Kordofan Meridional, posaven en greu perill l'estabilitat del país.

Txad – Sudan

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern		Internacional	
<i>Actors Principals:</i>	Txad, Sudan, grups armats d'oposició txadians i sudanesos			
<i>Síntesi:</i>	L'inici de la guerra al Darfur el 2003 va marcar la progressiva deterioració de les relacions entre tots dos Governos, els presidents dels quals s'havien aliat per a enderrocar el president txadià Hissène Habré per part d'Idriss Déby el 1990. Encara que durant el 2004 el Txad va intervenir entre el Govern sudanès i la insurrecció de Darfur, l'augment de la violència, l'afluència de població refugiada sudanesa cap a l'est del Txad i les incursions de les milícies progovernamentals sudaneses <i>Janjaweed</i> en aquesta zona van provocar nombroses crítiques cap a l'Executiu txadià per la seva política de neutralitat. Cal recordar que una part dels grups armats de Darfur pertanyen a la mateixa comunitat que governa el Txad, els zaghawes. El 2004 va haver-hi diverses insurreccions contra el Govern d'Idriss Déby, i des d'aleshores tots dos Governos han recolzat l'oposició armada de l'altre país.			

¹¹ L'acord de pau conegut com Comprehensive Peace Agreement va ser firmat el 9 de gener de 2005 a Nairobi, Kènia, i va posar fi al conflicte armat al sud del Sudan.

El clima de desconfiança i enfrontament va mantenir-se entre tots dos països, malgrat l'existència de nombroses iniciatives diplomàtiques. El president txadià, Idriss Déby, va acusar el president sudanès, Omar al-Bashir, de voler desestabilitzar el seu país, després de la visita del mandatari sudanès a les tropes confinades a l'est del Txad. En aquest sentit, oficials de la missió EUFOR RCA/TCHAD, van advertir que prop de 5.000 efectius de grups txadians armats d'oposició estaven concentrats al costat sudanès de la frontera, cosa que podria anticipar una escalada dels enfrontaments. D'altra banda, Al-Bashir es va reunir al final de gener amb els seus homòlegs libi i senegalès, Moammar al-Gaddafi i Abdoulaye Wade respectivament, per a denunciar el presumpte suport txadià al grup armat d'oposició sudanès JEM. Per la seva banda, el representant especial de la missió conjunta UA/ONU a Darfur (UNAMID), Rodolphe Adada, es va reunir amb el vicesecretari d'Exteriors sudanès, Mutrif Siddiq, per a discutir les creixents tensions a la frontera entre el Txad i el Sudan. Siddiq va fer una crida a les autoritats txadianes perquè adoptessin les mesures necessàries per a la normalització de les relacions entre els dos països. No obstant això, el Govern sudanès va anunciar la cancel·lació, per segona vegada i de manera indefinida, de la reunió ministerial del grup de contacte de Dakar encarregat de la normalització. El president de la Comissió de la UA, Jean Ping, també va manifestar la seva preocupació davant d'un nou deteriorament de les relacions. En aquest sentit, la missió txadianosudanesa que s'havia de posar en marxa al començament del 2009 per a supervisar la situació a la frontera comuna no va ser finalment establerta.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Burundi

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, oposició armada (PALIPEHUTU-FNL, conegut com a FNL, i facció dissident de les FNL) i oposició política (facció CNDD-FDD de Hussein Radjabu, UPRONA, FRODEBU)			
<i>Síntesi:</i>	El procés de transició política i institucional iniciat amb la signatura de l'Acord de Pau d'Arusha l'any 2000 va culminar formalment l'any 2005. L'aprovació d'una nova Constitució que formalitza el repartiment de poder polític i militar entre les dues principals comunitats, hutus i tutsis, i la celebració del procés electoral que ha conduït a la formació d'un nou Govern, intenten assentar les bases de futur per a superar el conflicte iniciat el 1993 i constitueixen la principal oportunitat per posar fi a la violència de caràcter etnopolític que afecta el país des de la seva independència el 1962. No obstant això, persisteix la desconfiança entre els partits polítics i les lluites de poder al si del governamental CNDD-FDD, i entre el Govern i l'oposició política, fet al qual s'afegeix l'estancament del procés de pau amb l'últim grup armat, les FNL d'Agathon Rwaswa.			

L'acord entre el Govern i l'FNL el passat 4 de desembre, va derivar en divisions al si del grup. Mentre el seu líder, Agathon Rwaswa, va confirmar la intenció d'inscriure's com a partit polític i l'eliminació de les connotacions ètniques del nom del grup (Palipehutu), en línia amb allò estipulat en l'acord, diversos càrrecs van contradir la decisió en un comunicat públic. Encara que l'esmentat sector no ha qüestionat oficialment el lideratge de Rwaswa, el comunicat ha obert algunes incerteses respecte a la direcció del procés. Alhora, la desmobilització de les tropes de l'FNL també va suscitar les crítiques del grup al Govern per les instal·lacions ofertes per al procés. Per la seva banda, l'organització local de drets humans ITEKA va manifestar la seva preocupació davant del clima de violència generalitzada i els episodis de confrontació política. El Consell de Seguretat de l'ONU va prolongar el mandat de l'Oficina Integrada de les Nacions Unides a Burundi (BINUB) per un any fins el 31 de desembre del 2009, i va expressar la

necessitat de mantenir el suport de la comunitat internacional a la consolidació de la pau i el desenvolupament a llarg termini al país.

Kènia

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern, Recursos		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, milícies d'adscripció ètnica, oposició política i social (partits polítics, organitzacions de la societat civil), SLDF, secta Mungiki			
<i>Síntesi:</i>	La política i l'economia de Kènia han estat dominades des de la seva independència el 1963 pel partit KANU, controlat per la comunitat més nombrosa del país, els kikuyu, en detriment de la resta. El 2002, el successor de l'autoritari i cleptòcrata Daniel Arap Moi (en el poder els últims 24 anys) va ser derrotat per Mwai Kibaki, amb la promesa de posar fi a la corrupció i redistribuir la riquesa, en un país eminentment pobre, agrícola i que centra el seu creixement en el turisme. No obstant això, les promeses incomplertes de Kibaki van fomentar un clima de frustració, per la qual cosa Raila Odinga, de l'ètnia luo, es va convertir en una amenaça a l'hegemonia del poder de Kibaki, sense centrar la seva campanya en l'afiliació tribal, sinó en el canvi i en la construcció d'una societat més justa. El frau en les eleccions de desembre del 2007 va ser el detonant de la violència postelectoral. En paral·lel, diverses zones del país es veuen afectades per disputes intercomunitàries per la propietat de la terra i també instigades políticament en període electoral.			

La situació política del país va ser determinada per l'establiment d'un tribunal encarregat de jutjar els principals responsables de la violència postelectoral del final del 2007, que es va saldar amb la mort de prop de 1.300 persones i el desplaçament de 300.000 més. El rebuig parlamentari de la proposta va retardar una iniciativa que les Nacions Unides jutgen com a prioritària per a consolidar l'estabilitat interna. En aquest sentit, l'exsecretari general de l'ONU i mediador al país, Koffi Annan, va advertir que, si no prospera el tribunal, la Cort Penal Internacional hauria d'intervenir. D'altra banda, milers de persones es van manifestar al començament de març a Nairobi contra l'assassinat de dos activistes de drets humans, suposadament a mans de la Policia, segons van denunciar diverses organitzacions de drets humans. **Les protestes van provocar importants disturbis entre la Policia i els manifestants en el que representa per a molts el pitjor episodi de violència des de la crisi postelectoral.** Les Nacions Unides van sol·licitar una investigació independent que determinés els responsables de l'assassinat dels dos activistes. Alhora, l'enviat especial de les Nacions Unides, Phillip Alston, va fer públic un informe en el qual denunciava l'existència d'assassinats arbitraris de forma sistemàtica des del final del 2007 per part de la Policia, acusacions que van ser rebutjades pel Govern de Mwai Kibaki.

RD Congo

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Govern, Recursos		Interna	

Actors Govern, oposició política i social, i antics grups armats de oposició
Principals:

Síntesi: Entre 1998 i 2003 va tenir lloc a la RD Congo l'anomenada "primera guerra mundial africana".¹² La signatura de diversos acords de pau entre 2002 i 2003 va comportar la retirada de les tropes estrangeres i la configuració del Govern Nacional de Transició (GNT) on es van integrar l'antic Govern, l'oposició política, els grups armats RCD-Goma, RCD-K-ML, RCD-N, MLC i les milícies Mai Mai. A partir de juny del 2003, el GNT va ser dirigit pel president Joseph Kabila i quatre vicepresidents, dos dels quals pertanyien a l'antiga insurrecció: Azarias Ruberwa de l'RCD-Goma i Jean-Pierre Bemba de l'MLC. El GNT va elaborar la Constitució, confirmada el desembre del 2005. Entre juliol i octubre del 2006 es van celebrar eleccions legislatives i presidencials, en les quals Kabila va ser escollit president, i Jean-Pierre Bemba va resultar segon, enmig d'un clima d'alta tensió i acusacions de frau. La formació del nou Govern l'any 2007 no va frenar la inestabilitat ni les disputes en l'àmbit polític.

El Tribunal Penal Internacional (TPI) va presentar nous càrrecs contra el comandant en cap del Moviment d'Alliberament del Congo (MLC), Jean-Pierre Bemba, arrestat des de maig del 2008. A més de les acusacions de crims de lesa humanitat i crims de guerra, el TPI considera que hi ha indicis per a acusar Bemba de violació, tortura, tractes humiliants i assassinat, entre d'altres. L'anunci va suscitar la reacció d'alguns membres de l'MLC, que van criticar el TPI per la persecució del seu líder. En aquest sentit, al final de gener el TPI va començar el judici contra Thomas Lubanga, líder de la Unió de Patriotes Congolesos (UPC), acusat de reclutar i utilitzar centenars de menors durant el conflicte. Per altra banda, cinc dels set membres del màxim òrgan del Parlament, la Taula de l'Assemblea Nacional, van dimitir en mostra del seu rebuig envers la decisió de la coalició presidencial AMP (majoritària en la cambra alta i la baixa) de permetre l'entrada de les Forces Armades ruandeses en territori congolès. La intervenció també va provocar les crítiques del President de la cambra baixa, Vital Kamerhe, cofundador del partit polític de Joseph Kabila (PPRD) i antic aliat seu. Tot això posa de manifest les creixents divisions al si de la coalició governamental dirigida per Kabila.

Regió dels Grans Llacs

	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució anual:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Govern, Recursos		Internacional	
<i>Actors</i> <i>Principals:</i>	Governs de la RD Congo, Ruanda, Uganda; grups armats d'oposició ugandesos ADF-NALU i LRA, grups armats d'oposició ruandesos FDLR i milícies Rasta, grups armats d'oposició congolesos d'Ituri (FNI, FRPI, MRC) i CNDP, milícies congoleses Mai Mai, grup armat d'oposició burundès FNL			
<i>Síntesi:</i>	Entre el 1998 i el 2003 va tenir lloc a la RD Congo la "primera guerra mundial africana", anomenada així per la participació de fins a vuit països de la regió. ¹³ La signatura de diversos acords de pau entre 2002 i 2003 va comportar la retirada de les tropes estrangeres hostils (Ruanda i Uganda, principalment). Aquestes justificaven la seva presència per l'existència de grups insurgents en territori congolès als quals volien eliminar, davant l'absència de voluntat de les Forces Armades congoleses per a acabar amb ells, mentre exercien el control i l'espoliació dels recursos naturals de l'est del país. La RD Congo ha rebut el suport d'aquests grups hostils a Ruanda i Uganda en favor dels seus interessos, principalment les FDLR, causants del genocidi de Ruanda del 1994. Les relacions entre els tres països continuen sent difícils per l'existència d'aquests grups i l'aplicació fallida dels acords per a desmobilitzar-los o eliminar-los.			

¹² Vegeu la síntesi de RD Congo (est) en el capítol 1 (Conflictes armats) i la síntesi de la Regió dels Grans Llacs en aquest capítol.

¹³ Vegeu la síntesi de la RD Congo (est) en el capítol 1 (Conflictes armats).

Durant el trimestre va haver-hi importants canvis a la regió. Els Governos de la RD Congo i de Ruanda van acordar donar-se suport militarment en alguns afers. Prèviament i de forma reiterada s'havien acusat mútuament de fer costat a la insurrecció, tal com van corroborar diverses fonts. No obstant això, al gener la RD Congo va acceptar l'entrada de l'Exèrcit ruandès al seu territori en persecució del grup armat hutu ruandès FDLR, part dels membres del qual són responsables del genocidi del 1994. A canvi, Ruanda es va veure forçada a capturar Laurent Nkunda, líder del grup CNDP que havia estat deposat del lideratge del grup i havia fugit a Ruanda. Aquest país es va comprometre a estudiar la seva extradició, amb la creació d'un comitè conjunt entre els dos països. Així, Ruanda va tornar a la RD Congo més de sis anys després de la seva retirada de l'est del país, oficialment al final del 2002, encara que posteriorment diverses fonts van denunciar presència ruandesa a les regions de Kivu nord i Kivu sud. D'altra banda, també es pot constatar la millora de les relacions entre la RD Congo i Uganda, que es va fer evident en l'operatiu militar conjunt que opera des de desembre juntament amb el Sudan. El secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va sol·licitar a la RD Congo que incrementés la seva col·laboració amb la MONUC a causa de l'evolució dels últims mesos, en els quals la missió havia estat criticada per la seva inacció davant de l'escalada de la situació. També va destacar que aquesta col·laboració entre la RD Congo i Ruanda podria obrir un nou capítol en les relacions entre els dos països.

Amèrica

Bolívia

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Govern		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, oposició política i social (partits polítics, autoritats i organitzacions de la societat civil dels departaments orientals)			
<i>Síntesi:</i>	A la fi del 2003, l'aleshores president Gonzalo Sánchez de Lozada es va exiliar als EUA després que la repressió de diverses protestes antigovernamentals provoqués, als mesos de febrer i octubre, més de 100 morts. Després d'un període d'incertesa en el qual dos presidents van assumir el poder de forma interina, Evo Morales va guanyar les eleccions el desembre del 2005, i es va convertir en el primer mandatari indígena d'un país majoritàriament indígena. No obstant això, la seva acció de Govern, especialment la reforma agrària i la nacionalització dels hidrocarburs –Bolívia posseeix les segones reserves de gas d'Amèrica Llatina –, va topiar amb la fèrria oposició al seu projecte polític per part de diversos partits i de les regions orientals del país que, liderades pel departament de Santa Cruz, exigeixen més autonomia. La nova Constitució proposada pel Govern el 2007, rebutjada frontalment per l'oposició i els departaments de l'anomenada "mitja lluna", també va augmentar notablement la polarització política del país.			

Durant el trimestre la tensió política i social va disminuir respecte a l'any anterior, encara que es va aguditzar de nou en les setmanes prèvies a la celebració, el 25 de gener, del referèndum sobre la nova Constitució, que va obtenir el 61% dels vots a favor i el 38% en contra. El president, Evo Morales, va assenyalar que la nova Carta Magna regirà tot el país, malgrat que va ser rebutjada pels departaments orientals de Santa Cruz, Tarija, Pando i Beni, i es va imposar amb poc marge a Chuquisaca. Encara que diverses autoritats departamentals van declarar que hi havia hagut frau, la comunitat internacional es va declarar satisfeta per la transparència i el caràcter majoritàriament pacífic de la consulta. En els mesos següents, els governadors opositors i el Govern central es van reunir diverses vegades per a abordar l'aplicació de la Constitució i per a definir el marc autonòmic del país. Evo Morales va acusar els governadors de boicotejar el procés negociador i de condicionar-ne l'avenç a l'alliberament de l'exprefecte de Pando, acusat de permetre o fins i tot donar suport a la matança de 18 camperols. D'altra banda, a mitjan març

diverses organitzacions de drets humans van condemnar els atacs contra opositors del Govern, especialment l'expresident Víctor Hugo Cárdenas, van exigir que s'investiguin les agressions, i van instar l'Executiu que no encoratgés la polarització de la població.

Equador

	<i>Intensitat:</i>	1	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Govern, Recursos		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, oposició política i social (Congrés, organitzacions camperoles i indígenes contra l'acció de transnacionals extractives)			
<i>Síntesi:</i>	Després d'una dècada de constants crisis polítiques (en la qual fins a sis presidents diferents van prendre possessió del càrrec) i mobilitzacions socials (entre les quals destaquen les marxes indígenes o les protestes contra transnacionals petrolieres o mineres), Rafael Correa va guanyar les eleccions presidencials el 2006 amb la promesa principal de superar la inestabilitat sociopolítica crònica, de trencar amb els partits polítics tradicionals i de prioritzar l'atenció als col·lectius més exclosos del país. Per a això, Correa va impulsar l'establiment d'una Assemblea Constituent amb l'objectiu d'aprovar una nova Carta Magna que permetés canviar el model polític i econòmic. Tant la composició i els poders de l'esmentada Assemblea com els continguts de la nova Constitució van provocar nombrosos conflictes entre partidaris i detractors del Govern i un pols entre els poders executiu i legislatiu que va desembocar en una greu crisi institucional.			

La tensió es va reduir per comparació al passat any malgrat la proximitat de les eleccions generals previstes per al final d'abril. Tanmateix, a l'acabament de gener la **CONAIE** i altres organitzacions indigenistes i ambientalistes van convocar nombroses mobilitzacions a diverses províncies del país per a protestar contra una llei que regula les activitats mineres, una de les principals fonts d'ingrés del país. Segons els manifestants, la llei obre la porta a l'activitat de grans transnacionals, atempta contra la biodiversitat del país i amenaça els territoris dels pobles indígenes. Durant les mobilitzacions, en les quals sis persones van resultar ferides i moltes més detingudes, es van produir nombrosos talls de carreteres, especialment a Quito i a les províncies de Cuenca i Loja. El president, Rafael Correa, va declarar que les manifestacions van tenir menys impacte d'allò que s'esperava i va acusar els organitzadors de teixir una aliança tàcita amb l'expresident Lucio Gutiérrez per a erosionar i fins i tot enderrocar el Govern.

Haití

	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern, territori		Interna internacionalitzada	
<i>Actors Principals:</i>	MINUSTAH, Govern, oposició política (seguidors de l'expresident Jean-Bertrand Aristide) i armada (bandes juvenils)			
<i>Síntesi:</i>	Després de la sortida del país de l'expresident Jean Bertrand Aristide el febrer del 2004, que va evitar una confrontació armada amb el grup rebel que havia pres bona part del país, van ser desplegades una Força Multinacional Provisional i una missió de manteniment de la pau de l'ONU (MINUSTAH) consecutivament per a ajudar el Govern provisional a restablir l'ordre i la seguretat. Encara que després de l'elecció de René Préval com a nou president a l'inici del 2006 hi ha més estabilitat política, social i econòmica, encara persisteixen diversos problemes, com les acusacions de violacions de drets contra la MINUSTAH, les altes taxes de delinqüència, el control que exerceixen bandes armades en determinades àrees urbanes, les dificultats en el procés de Desarmament, Desmobilització i Reintegració, l'agudesa de la corrupció, pobresa i exclusió social, o la falta de confiança i cooperació entre els principals partits polítics.			

A la fi de febrer, milers de persones es van manifestar per a commemorar el cinquè aniversari de la sortida del país de l'expresident Jean Bertrand Aristide i per a exigir-ne el retorn. Els partidaris d'Aristide consideren que va abandonar el país per la pressió militar de França i dels EUA. Les protestes es van aguditzar alguns dies més tard quan el Consell Electoral Provisional va anunciar que invalidava les candidatures de Fanmi Lavalas (formació liderada per Aristide) per a les eleccions al Senat previstes per al mes d'abril. De la mateixa manera, també va ser descartada la candidatura de l'exlíder rebel Guy Philippe, cosa que va provocar l'atac dels seus seguidors contra una seu electoral a Grand' Anse. Diversos països, juntament amb l'OEA, van expressar la seva preocupació per l'impacte que les decisions del Consell Electoral Provisional poguessin tenir en l'estabilitat del país. A més a més, la portaveu d'Aristide va fer públic un comunicat en el qual qüestionava la legitimitat de les institucions polítiques haitianes. Al començament de març, coincidint amb l'arribada al país del secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, i de l'expresident nord-americà, Bill Clinton, centenars de persones es van tornar a manifestar a Port-au-Prince i a les rodalies de l'aeroport per a exigir el retorn d'Aristide.

Perú

	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna	
<i>Actors Principals:</i>	Govern, oposició armada (faccions romanents de Sendero Luminoso) i política i social (organitzacions camperoles i indígenes)			
<i>Síntesi:</i>	El 1980, precisament l'any en què el país va recuperar la democràcia, es va iniciar un conflicte armat entre el Govern i el grup armat maoïsta Sendero Luminoso, que es va prolongar durant dues dècades i que va costar la vida a més de 60.000 persones. A l'empareda de la política contrainsurgent, els anys noranta l'Estat va viure una deriva autoritària amb Alberto Fujimori, que l'any 2000 es va exiliar al Japó després de ser depositat pel Congrés i acusat de nombrosos casos de corrupció i violació dels drets humans. Des d'aleshores, els Governos d'Alejandro Toledo i Alan García han hagut de fer front a l'acció d'algunes faccions romanents de Sendero Luminoso, suposadament vinculades al narcotràfic, i a les demandes de diverses regions i col·lectius –miners o camperols productors de fulla de coca- que demanen més atenció per part de l'Estat.			

Durant el trimestre es van registrar diversos enfrontaments entre les Forces Armades i Sendero Luminoso, especialment a la vall entre els rius Apurímac i Ene (regió coneguda com a VRAE). A mitjan març, l'Exèrcit va declarar que havia pres totalment la regió de Vizcatán, un dels bastions de Sendero Luminoso en l'àrea de VRAE. Segons algunes fonts, prop de 20 militars van morir o van resultar ferits durant els enfrontaments, en els quals un nombre indeterminat de membres de Sendero Luminoso també van perdre la vida i altres van ser detinguts. Prèviament, al mes de gener, el Govern havia anunciat la creació d'una regió militar a la regió de VRAE, que inclou cinc departaments (Pasco, Junín, Huancavelica, Ayacucho i Cuzco) i en la qual es van registrar bona part dels enfrontaments que durant el 2008 van provocar la mort de gairebé 30 persones. Malgrat que presumptes líders de Sendero Luminoso han exigint diverses vegades al Govern una negociació política per a depositar les armes, el Govern s'ha negat rotundament a atendre les seves demandes (entre les quals es troba una amnistia per als combatents i el tancament de la base naval del Callao) perquè considera que actualment Sendero Luminoso és un grupuscle terrorista que viu del narcotràfic. D'altra banda, durant el trimestre es van continuar registrant protestes de diversos sectors, com els de la siderúrgia, metal·lúrgia i mineria.

Àsia

a) Àsia Meridional

Bangla Desh	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (AL, BNP), forces de seguretat			
<i>Síntesi:</i>	Des de la tornada de la democràcia al país el 1990, la situació política ha estat d'inestabilitat contínua. Dos partits s'han succeït en el poder des d'aleshores: Awami League, liderat per Sheikh Hasina, i Bangla Desh Nationalist Party, encapçalat per Begum Khaleda Zia. La rivalitat entre tots dos ha marcat el clima polític de les últimes dècades, entelat moltes vegades per la violència i la corrupció. L'any 2007 les Forces Armades van desconvocar les eleccions previstes després de diversos mesos d'intenses protestes socials i violència entre els simpatitzants de les diferents formacions polítiques. Es va formar un Govern interí militar que va mirar de reduir la corrupció encausant diversos alts càrrecs polítics. El desembre del 2008 es van celebrar finalment eleccions que van situar de nou Sheikh Hasina com a primera ministra. El país, no obstant això, afronta a una situació econòmica molt precària i el descontent social de molts sectors, entre els quals es troba el de les forces de seguretat.			

Un motí començat a Dhaka el 25 de febrer per les forces de seguretat frontereres es va saldar amb la mort de 74 persones, després que les Forces Armades posessin fi a l'alçament dos dies després del seu inici. Entre les persones mortes hi ha diverses dones de guardes que també van morir durant l'aixecament. El motí es va produir durant la reunió anual de guardes fronterers a la seu de la caserna general. Les reivindicacions dels amotinats es van centrar en la demanda de millora de les condicions salarials i laborals. Inicialment es va estimar la xifra de morts en el doble de les finalment reconegudes pel Govern. Centenars de persones van ser detingudes, entre elles el suposat líder de la rebel·lió, després que s'emetessin més de 1.000 ordres d'arrest contra els guàrdies fronterers revoltats, que podrien enfrontar-se a un tribunal militar. Un equip de detectius de Scotland Yard es va desplaçar a Bangla Desh per a participar en la investigació sobre els fets.

Índia – Pakistan	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Identitat, Territori		Internacional	
<i>Actors principals:</i>	Índia, Pakistan			
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre els Estats d'Índia i Pakistan va néixer amb la seva independència i partició, i la disputa per la regió del Caixmir. Tres vegades (1947-1948; 1965; 1971) s'han enfrontat en conflicte armat tots dos països per a reclamar la sobirania sobre aquesta regió, dividida entre l'Índia, el Pakistan i la Xina. El conflicte armat del 1947 va donar lloc a l'actual divisió i frontera <i>de facto</i> entre tots dos països. Des del 1989, el conflicte armat es va traslladar a l'interior de l'estat indi de Jammu i el Caixmir. El 1999, un any després que els dos països duguessin a terme proves nuclears, la tensió gairebé va derivar en un nou conflicte armat, però va ser paralitzat per la mediació nord-americana. El 2004 es va iniciar un procés de pau, sense avenços substantius en la resolució de la disputa pel Caixmir, encara que sí acostaments significatius sobretot en les relacions econòmiques. No obstant això, les acusacions índies al Pakistan sobre el seu suport a la insurrecció que opera a Jammu i el Caixmir han persistit, com també els episodis esporàdics de violència a la frontera <i>de facto</i> que divideix tots dos Estats.			

Les relacions entre els dos països van ser tenses després de la crisi del mes de desembre conseqüència dels atemptats a la ciutat índia de Mumbai. El Govern pakistanès va reconèixer que

els atemptats podrien haver estat organitzats des del Pakistan, almenys parcialment, i va anunciar també la detenció de diverses persones sospitoses de ser integrants del grup armat d'oposició Lashkar-i-Taiba. Amb anterioritat a aquestes declaracions va haver-hi un encreuament d'acusacions entre els dos executius, que va dur fins i tot a la destitució de l'assessor de seguretat nacional del Govern pakistanès després que confirmés públicament sense autorització del primer ministre, Yusuf Raza Gillani, que un dels autors dels atemptats de Mumbai era de nacionalitat pakistanesa. Aquestes declaracions van tenir lloc després del rebuig inicial a les acusacions índies que apuntaven a la implicació pakistanesa en els atemptats, incloent membres dels serveis secrets. Malgrat les demandes índies perquè els sospitosos d'estar involucrats en els atemptats fossin extradits, el Pakistan va reiterar que seran jutjats en territori pakistanès.

Nepal	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, Forces Armades, oposició política i social			
<i>Síntesi:</i>	El 1996 va començar un conflicte armat que durant una dècada va enfrontar el Govern nepalès amb el braç armat del partit maoista CPN-M, el People's Liberation Army (PLA), que buscava enderrocar la monarquia i instaurar una república maoista, en un país afectat per l'absència de democràcia, la pobresa, el feudalisme i la desigualtat. Després de deu anys de conflicte armat i un autocop d'estat pel qual el rei va assumir tots els poders de l'Estat el 2005, a la fi d'abril del 2006 el rei Gyanendra va decretar la reobertura del Parlament després de diverses setmanes d'intenses protestes socials que van costar la vida a una vintena de persones. Les protestes que van dur al derrocament del rei van ser organitzades per una coalició dels set principals partits democràtics d'oposició i els maoistes. Després de la caiguda de la monarquia van declarar unilateralment un alto el foc secundat pel Govern provisional. El novembre del 2006 es va signar un acord de pau que posava fi al conflicte armat, i posteriorment es va proclamar la república. L'any 2008 es va establir una assemblea constituent que haurà de redactar la nova Carta Magna nepalesa.			

El Nepal va viure diferents episodis de tensió política i violència durant el trimestre que van evidenciar la fragilitat del procés de rehabilitació postbèl·lica i d'aplicació dels acords de pau aconseguits el 2006. Per una banda, va haver-hi enfrontaments violents entre integrants de les joventuts dels principals partits polítics, YCL (del CPN-M) i DNYF (del CPN-UML) que van causar diversos ferits. A més a més, la YCL va ser acusada d'agressions contra integrants de diversos partits polítics. Per altra banda, va haver-hi diversos atemptats. L'organització Ranabir Sena (monàrquica) va ser acusada de ser la responsable de l'explosió d'una bomba a Katmandú que va ferir una persona, i d'haver preparat un altre atemptat frustrat contra l'aeroport internacional de Katmandú. D'altra banda, el grup armat d'oposició MMM, que podria haver nascut com a escissió del CPN-M, va reivindicar un atemptat contra un post policial al districte de Pyuthan, que va causar la mort d'un agent. En l'àmbit de la seguretat es va mantenir la desavinença entre el partit governant CPN-M i les Forces Armades sobre els nous reclutaments en l'Exèrcit i el PLA (braç armat del CPN-M), qüestió que vulnera els acords de pau. Finalment el secretari general de l'ONU va advertir sobre la fragilitat de la situació per la precària aplicació dels acords de pau.

Nepal (Terai)	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, organitzacions madhesis polítiques (MPRF) i armades (JTMM-J, JTMM, MMT, ATLF, entre d'altres)			

Síntesi: La tensió a la regió de Terai (situada al sud del país, al llarg de la frontera amb l'Índia) té el seu origen en la marginació històrica de la població madhesi i la insatisfacció generada pel procés de pau iniciat el 2006 i que va posar fi al conflicte armat que des del 1996 assolava el país. La població de Terai, que representa prop de la meitat de la població del país, ha estat víctima de l'exclusió històrica, política, social i econòmica. La signatura d'un acord de pau i l'aprovació d'una Constitució interina que ignora els sentiments de greuge i les demandes de més reconeixement van fer que algunes organitzacions madhesis iniciessin protestes durant els primers mesos del 2007, que van acabar en violents enfrontaments amb la policia i els maoistes.

Terai va continuar sent escenari de diferents actes de violència que van causar la mort de com a mínim 15 persones. Van destacar els atemptats duts a terme pels diferents grups armats actius (més de 20) a la zona -entre els quals cal destacar-ne un contra una oficina de les Nacions Unides a Nepalgunj-, juntament amb les operacions de les forces de seguretat contra els grups armats, i els enfrontaments entre policia i manifestants a la zona de Chitwan durant la celebració de protestes per part de la comunitat tharu. Les protestes van tenir lloc durant els últims dies del trimestre davant el descontent que va suscitar en la població tharu la decisió governamental d'incloure aquest grup ètnic en la comunitat madhesi per la classificació de grups ètnics del país. Almenys cinc persones van morir i 20 més van resultar ferides com a conseqüència dels enfrontaments en el marc d'aquestes protestes. No obstant això, el trimestre va acabar amb un acord entre el Govern i les organitzacions tharu que va fer que es desconvoquessin les protestes. La violència va persistir a Terai malgrat l'anunci del primer ministre, Pushpa Kamal Dahal, que es reforçarien les mesures de seguretat amb l'enviament de reforços policials. Dahal va acusar els poders internacionals de promoure la inseguretat amb la creació de faccions i subfacions de les organitzacions armades. D'altra banda, durant tot el trimestre es van succeir negociacions i acords amb diferents grups armats d'oposició madhesi, entre els quals destaquen el JTMM-Rajan, el KJWP, l'LTTE i l'MMT.

Pakistan	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partit opositor PPP, judicatura), oposició armada (milícies talibanes)			
<i>Síntesi:</i>	El 1999 un cop d'Estat perpetrat pel General Pervez Musharraf, que acusava el Govern actual i els anteriors de mala gestió i corrupció, va posar fi al Govern de l'aleshores primer ministre Nawaz Sharif. El cop d'Estat va resultar en l'aïllament internacional per al nou règim militar, que va acabar després dels atemptats de setembre del 2001, quan Musharraf es va convertir en el principal aliat dels EUA a la regió en la persecució d'Al-Qaida. La perpetuació de Musharraf en el poder, amb l'ocupació simultània de la Prefectura de l'Estat i de les Forces Armades, els intents de posar fi a la independència del poder judicial o la força creixent de les milícies talibanes a les zones tribals del país frontereres amb l'Afganistan són alguns dels elements que han explicat durant anys la fràgil situació política del país. El 2008 Musharraf va dimitir com a president després de la seva derrota en les eleccions legislatives, i va ser substituït en el càrrec per Asif Ali Zardari.			

La crisi política va ressorgir aquest trimestre després de la declaració de la Cort Suprema que el líder opositor Nawaz Sharif no era apte per a participar com a candidat en eleccions o exercir càrrecs públics. L'anunci va donar lloc a massives protestes a diferents ciutats del país i a la detenció de centenars d'opositors, que també reivindicaven la restitució en el seu càrrec dels jutges deposats durant el Govern de l'expresident Pervez Musharraf. No obstant això, l'anunci per part del primer ministre Yusuf Raza Gillani que restituiria en el seu càrrec el president del Tribunal Suprem, Iftikhar Mohammad Chaudhry, i deu jutges més també destituïts, va fer que es desconvoquessin les protestes encoratjades per Sharif. En contrapartida, el Govern va sol·licitar al Tribunal Suprem que revisés la prohibició que Sharif i el seu germà concorrien a les eleccions.

En paral·lel a la crisi política va haver-hi diversos episodis de violència entre els quals destaca l'atemptat contra la selecció de criquet de Sri Lanka a la ciutat pakistanesa de Lahore, que va causar la mort de cinc policies que escortaven l'equip; els atacs talibans contra les forces de seguretat a la província de Punjab, que van causar la mort de vuit soldats, i contra una processó religiosa xiïta, en què van morir 30 persones; un atemptat suïcida d'autoria desconeguda a Rawalpindi que va causar 15 morts i 25 ferits i un atemptat contra una acadèmia de policia a Lahore, que podria haver causat 40 morts i que va ser atribuït a la insurrecció talibana.

b) Àsia Oriental

Xina (Tibet)	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Sistema, Identitat		Interna internacionalitzada	
<i>Actors principals:</i>	Govern xinès, dalai-lama i Govern tibetà a l'exili, oposició política i social al Tibet i en províncies limítrofes			
<i>Síntesi:</i>	El 1950, un any després d'haver guanyat en la guerra civil xinesa, el Govern comunista de Mao Tse-tung va envair el Tibet. Durant la dècada següent, va augmentar la pressió militar, cultural i demogràfica sobre la regió i es van sufocar diversos intents de rebel·lió en els quals van morir milers de persones. Davant la brutalitat de l'ocupació, el 1959 el dalai-lama i desenes de milers de persones van fugir del Tibet i es van exiliar a diversos països, especialment al Nepal o al nord de l'Índia, on té seu el Govern a l'exili. En les últimes dècades, tant el dalai-lama com nombroses organitzacions de drets humans han denunciat la repressió, la colonització demogràfica i els intents d'aculturació de què és víctima la població tibetana, una part del territori de la qual té l'estatus de regió autònoma. El diàleg entre el dalai-lama i Beijing s'ha vist interromput moltes vegades per les acusacions del Govern xinès sobre els objectius secessionistes del dalai-lama.			

Encara que no es van registrar episodis de violència tan virulents com els de l'any passant, van continuar les manifestacions i els actes de protesta, en els quals centenars de persones van ser detingudes. Les mobilitzacions van ser especialment intenses durant la celebració de l'any nou tibetà i la commemoració de l'aixecament tibetà contra l'ocupació xinesa del Tibet, el 10 de març del 1959. En les dues ocasions, el Govern va desplegar milers d'efectius policials i militars addicionals per a evitar brots de violència com els de l'any anterior. No obstant això, a la fi de març, prop de 100 persones van ser detingudes després que centenars de monjos tibetans presumptament ataquessin un post policial a la província de Qinhai. Segons algunes fonts, l'atac al post va tenir lloc després de la desaparició d'un activista tibetà que era sota custòdia policial. El Govern xinès va aprofitar la commemoració d'allò que considera l'alliberament del Tibet per a acusar de nou el dalai-lama d'encoratjar el moviment secessionista i de provocar inestabilitat social, i també per a confirmar la seva negativa a concedir la independència o més autonomia al Tibet. Per la seva banda, diverses organitzacions tibetanes a l'exili es van manifestar a Nova York davant la seu de les Nacions Unides per a demanar més implicació de l'organització en la resolució del conflicte.

Xina (Turquestan Oriental)	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Sistema, Identitat		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern xinès, oposició armada (ETIM, ETLO), oposició política i social			

Síntesi: Xinjiang, també coneguda com a Turquestan Oriental o Uiguristan, és la regió més occidental de la Xina, alberga importants jaciments d'hidrocarburs i ha estat habitada històricament per la població uigur, majoritàriament musulmana i amb importants vincles culturals amb països d'Àsia Central. Després de diverses dècades de polítiques d'aculturació, explotació dels recursos naturals i intensa colonització demogràfica, que ha alterat substancialment l'estructura de la població i ha causat tensions comunitàries des dels anys cinquanta, diversos grups armats secessionistes van iniciar accions armades contra el Govern xinès, especialment en els anys noranta. Beijing considera terroristes els grups, com l'ETIM o l'ETLO, i ha intentat vincular la seva estratègia contrainsurgent a la denominada lluita global contra el terrorisme.

El nombre d'incidents violents va disminuir notablement per comparació a l'any passat, considerat el més letal de les últimes dècades. No obstant això, organitzacions uigurs a l'exili van denunciar que durant el 2009 el Govern va intensificar la presència militar a la regió i la seva repressió contra el moviment secessionista uigur perquè es commemora el 60è aniversari del control de la regió per part del Govern xinès. En aquest sentit, les mateixes autoritats de Xinjiang van reconèixer que es redoblaran les mesures de seguretat en la regió per a combatre el tràfic de drogues i el que denominen extremisme religiós i terrorisme, i també per a evitar que la inestabilitat política de països veïns es traslladi a Xinjiang. A principi d'any, a més a més, el Govern central va declarar que les demandes secessionistes a Xinjiang, Tibet i Taiwan constitueixen les principals amenaces per al país. D'altra banda, Alemanya es va oferir per a acollir les 17 persones uigurs que van estar detingudes durant un temps a la presó nord-americana de Guantánamo i que finalment van ser absoltes dels càrrecs. El Govern dels EUA no ha tingut en compte fins al moment les peticions d'extradició del Govern xinès, que considera que es corre el risc que siguin perseguits o torturats a la Xina.

Corea, RPD –EUA, Japó, Rep. de Corea.	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Govern, Sistema		Internacional	
<i>Actors principals:</i>	Corea, RPD, Rep. de Corea, Xina , EUA, Japó, Rússia			

Síntesi: Hi ha dos eixos principals de tensió a la península coreana. El primer és la relació entre Corea del Nord i Corea del Sud, països que continuen tècnicament en guerra després de l'armistici que van signar quan va acabar la Guerra de Corea (1950-53). Després de diverses dècades de tensions, l'any 2000 els presidents de tots dos països van signar un acord històric que preveia nombroses mesures de foment de la confiança. No obstant això, la relació entre els dos països va empitjorar en els anys següents i va haver-hi moments de màxima confrontació després de l'arribada de Lee Myung-bak a la presidència sudcoreana el 2007. El segon eix de tensió gira entorn del programa nuclear de Corea del Nord, percebut com una amenaça per Corea del Sud, Japó i els EUA, que el 2002 van incloure el règim nord-coreà en l'anomenat eix del mal. Des del 2003 s'han dut a terme diverses rondes de negociació a sis bandes (Corea del Nord, Corea del Sud, Xina, EUA, Japó i Rússia), encara que no s'han aconseguit acords significatius.

Durant el trimestre les relacions entre les dues Corees van viure el moment més tens de l'última dècada. Tots dos països van utilitzar una retòrica bel·licista i van amenaçar començar una guerra a la península coreana. Corea del Nord va tancar la frontera, va tallar les comunicacions militars amb el país veí, va declarar que trencava tots els acords previs amb Corea del Sud, va amenaçar amb enfrontaments navals, com ja havia succeït el 1999 i el 2002, i va declarar que no podia garantir la seguretat dels vols comercials sud-coreans, cosa que va provocar l'anul·lació o desviació d'alguns d'aquests. Els principals punts de fricció entre els països van ser dos. En primer

Iloc, hi ha els exercicis militars conjunts que realitzen cada any els EUA i Corea del Sud i que impliquen el desplegament de prop de 28.000 soldats nord-americans. Mentre que els EUA i Corea del Sud assenyalen que són estrictament defensius, Pyongyang els considera una amenaça a la seva seguretat i els vincula a una eventual invasió al país. El segon eix de tensió va ser l'anunci del llançament d'un satèl·lit per part del Govern nord-coreà, que va declarar que té objectius pacífics. No obstant això, Corea del Nord i els EUA consideren que l'objectiu últim del llançament és provar un míssil de llarg abast i, per tant, van amenaçar que imposarien sancions. Japó, Rússia i Xina, involucrats en les converses multilaterals, van instar les parts a reduir la tensió i reprendre el diàleg.

c) Sud-est Asiàtic i Oceania

Indonèsia (Papua Occidental)	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, grup armat OPM, oposició política i social (organitzacions autonomistes o secessionistes, indigenistes i de drets humans), grups indígenes papús, empresa minera Freeport			
<i>Síntesi:</i>	Després de ser administrada per les Nacions Unides durant els anys seixanta, Papua Occidental (anteriorment Irian Jaya) es va integrar formalment a Indonèsia el 1969, prèvia celebració d'un referèndum que nombroses veus consideren fraudulent. Des d'aleshores, hi ha a la regió un arrelat moviment secessionista i un grup armat d'oposició (OPM) que duu a terme activitat armada de baixa intensitat. A més de les constants reivindicacions d'autodeterminació, hi ha a la regió altres focus de conflicte, com els enfrontaments comunitaris entre diversos grups indígenes, la tensió entre la població local (papú i majoritàriament animista o cristiana) i els anomenats transmigrants (majoritàriament musulmans javanesos), les protestes contra la transnacional extractiva Freeport, la més gran del món, o les denúncies contra les Forces Armades per violacions de drets humans i enriquiment il·lícit.			

La policia va declarar que en els últims mesos el grup armat d'oposició OPM havia augmentat l'activitat, especialment a la regió de Puncak Jaya, en la qual les Forces Armades han redoblat les mesures de seguretat i incrementat el control del moviment nacionalista. Entre les esmentades accions armades destaquen una emboscada contra una patrulla militar en la qual va morir un soldat i un atac contra un post militar. A més a més, la Policia va declarar que havia detectat un augment del nombre de manifestacions independentistes, que diversos analistes atribueixen a la proximitat de les eleccions parlamentàries. D'altra banda, un dels líders i fundadors de l'OPM, Nicholas Jouwe, va retornar a Papua Occidental després de més de 40 anys en l'exili als Països Baixos. Jouwe, convidat pel president indonesi, Susilo Bambang Yudhoyono, va instar les parts a reprendre el diàleg. No obstant això, diversos col·lectius secessionistes van protestar contra Jouwe perquè consideren que ha modificat la seva posició i que és responsable de la mort de desenes de persones que han lluitat per l'autodeterminació de Papua Occidental.

Indonèsia (Aceh)	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Recursos		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern indonesi, Govern regional d'Aceh, oposició política			

Síntesi: Després de gairebé 30 anys de conflicte armat entre les Forces Armades i el grup armat independentista GAM, totes dues parts van signar un acord de pau l'agost del 2005, pocs mesos després que el tsunami devastés completament la província. L'entesa va afavorir l'arribada de centenars d'ONG. L'acord de pau, que preveia una àmplia autonomia per a Aceh, la desmilitarització de la regió, el desarmament del GAM i el desplegament d'una missió internacional per a supervisar-ne l'aplicació, va comportar una reducció significativa del grau de violència i va permetre per primera vegada en la història de la regió la celebració d'eleccions regionals, de les quals va sortir vencedor un antic líder del GAM. Malgrat la bona marxa del procés de pau i reconstrucció, en els anys posteriors a la signatura de l'acord de pau s'han registrat diverses tensions vinculades a la reintegració de combatents, a les demandes de creació de noves províncies o a les denúncies per corrupció i incompetència contra les autoritats públiques.

La regió va registrar l'espiral de violència més important des de la signatura de l'acord de pau l'agost del 2005. Segons un informe del BM, des de desembre fins a la fi de febrer 16 persones han estat assassinades, 47 més ferides i s'han destruït 17 edificis o vehicles. Tant el BM com diversos centres d'investigació van atribuir els episodis de violència a la proximitat de les eleccions legislatives del 9 d'abril, en les quals per primera vegada en la història d'Indonèsia podran concórrer partits polítics locals (solament a la província d'Aceh). Un dels partits polítics més afectats per aquesta sèrie d'atacs va ser Partai Aceh, formació fundada a partir de l'exgrup armat d'oposició GAM: quatre dels seus membres van ser assassinats i diverses seues atacades. No obstant això, cal assenyalar que durant el trimestre es van registrar fins a 13 atacs contra seues partits polítics i que diverses formacions van ser perseguides. Alguns analistes consideren que l'augment de la tensió política es deu als temors del Govern indonesi i de les Forces Armades que un bon resultat de Partai Aceh pugui reobrir el debat sobre la independència d'Aceh. El president indonesi, Susilo Bambang Yudhoyono, el governador d'Aceh, Irwandi Yusuf, i el mediador de l'acord de pau, Martti Ahtisaari, van instar totes les parts a seguir compromeses amb el procés de pau.

Laos	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↓
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Identitat		Interna internacionalitzada	
<i>Actors principals:</i>	Govern, organitzacions polítiques i armades d'origen Hmong			
<i>Síntesi:</i>	Durant l'anomenada Guerra d'Indoxina, en els anys seixanta i setanta, bona part de la comunitat ètnica hmong es va aliar amb les tropes nord-americanes en el seu combat contra l'avanç del comunisme a la regió. Des d'aleshores, el Govern laosià, d'ideologia comunista, ha reprimit la comunitat, que al seu torn duu a terme una activitat armada de baixa intensitat i sense equipament bèl·lic sofisticat. Malgrat que actualment prop de 275.000 persones d'ètnia hmong resideixen als EUA i que milers més han viscut els últims anys en un camp de refugiats a Tailàndia, s'estima que encara hi ha prop de 12.000 persones que viuen en àrees selvàtiques septentrionals del país. Les dures condicions humanitàries i la pressió militar dels Governos de Laos i, en menor mesura, de Vietnam, causen cada any la defunció o la rendició de nombroses persones. Centenars de persones refugiades resisteixen la seva repatriació a Laos perquè consideren que la seva seguretat no està garantida.			

Durant el trimestre no es van registrar els episodis de violència de l'any passat al campament de Huay Nom Khao (província tailandesa de Petchabun), en el qual des de fa anys resideixen milers de persones d'ètnia hmong originàries de Laos. No obstant això, organitzacions hmong i de drets humans van continuar instant el Govern tailandès perquè no repatriï prop de 5.000 persones hmong a Laos, ja que consideren que en aquest país no estan garantides les condicions de seguretat. Els temors que s'executi la repatriació van augmentar després que el primer ministre tailandès va visitar el país veí i es va comprometre amb el Govern de Laos a complir durant el 2009 l'acord de repatriació signat pels dos Governos el 2007. Des d'aleshores, més de 2.000 persones ja han estat repatriades a Laos. El Govern tailandès, que no els reconeix l'estatus de

refugiades, va assegurar que havia rebut garanties per part de Laos que no es reprimiria ni discriminaria les comunitats hmong, i va declarar que una comissió conjunta supervisarà el procés de repatriació. Organitzacions hmong van denunciar que l'Exèrcit tailandès obstrueix l'arribada d'aliments al campament de Huay Nom Khao per a forçar la seva repatriació i van instar la Comissió Nacional de Drets Humans de Tailàndia a investigar les actuacions de les Forces Armades.

Myanmar	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Sistema		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social (partit opositor LND)			
<i>Síntesi:</i>	Un cop d'Estat el 1962 va donar inici al Govern de la Junta Militar que des d'aleshores s'ha mantingut en el poder. El Govern militar va abolir el sistema federal i va imposar una fèrria dictadura, coneguda com a "via birmana al socialisme". El 1988, la crisi econòmica dugué milers de persones a manifestar el seu descontent al carrer. Les protestes van ser durament reprimides pel règim militar i van deixar un saldo de 3.000 morts. No obstant això, el Govern va convocar unes eleccions però no va reconèixer-ne el resultat, ja que va sortir-ne vencedora la líder de l'oposició democràtica Aung San Suu Kyi, que posteriorment va ser arrestada. Des d'aleshores, ha viscut intermitentment sota vigilància. L'any 2004, el Govern va començar un procés de reforma de la Constitució en un intent d'oferir una imatge aperturista del règim, procés desacreditat per l'oposició política a la dictadura.			

La situació de tensió que es viu al país va continuar sense canvis significatius, després d'un trimestre en el qual va destacar la visita al de l'enviat especial del secretari general de l'ONU, Ibrahim Gambari, i l'anunci del Govern de la posada en llibertat de 6.300 presos, dels quals únicament 23 eren presos polítics. Gambari va concloure la seva visita sense reunir-se amb el cap de la Junta Militar, el general Than Swe, encara que sí va poder mantenir una trobada amb la líder opositora, Aung San Suu Kyi, i també amb el primer ministre, el general Thein Sein. Gambari va haver de respondre les crítiques per la falta d'avenços en la situació política del país afirmant que el canvi és en marxa però que serà un procés lent. El trimestre va concloure amb la declaració d'il·legalitat de l'arrest domiciliari de la líder opositora Aung San Suu Kyi per part del grup de treball sobre detencions arbitràries de les Nacions Unides. En paral·lel, l'LND va començar una campanya en la qual es demanava la posada en llibertat dels presos polítics incloent la líder opositora, la detenció de la qual va ser prolongada per un any més. L'LND va anunciar també que recollirà signatures de suport a aquesta exigència. Més de 2.000 dissidents polítics continuen detinguts en l'actualitat.

Tailàndia	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Govern		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern, oposició política i social			

Síntesi: Després de l'arribada al poder de Thaksin Shinawatra el 2001, nombrosos sectors van denunciar el seu estil autoritari, especialment a partir de la seva campanya contra el narcotràfic (en la qual van morir més de dos mil persones) i de la seva aproximació militarista al conflicte al sud. No obstant això, la bona gestió del Govern després del tsunami de desembre del 2004 va proporcionar-li una àmplia victòria en els comicis del 2005. A partir d'aleshores, es va accelerar la polarització entre l'oficialisme i l'oposició de manera que a l'inici del 2006, després de fer-se públic un cas de corrupció, es van registrar massives mobilitzacions per a exigir la seva renúncia. La crisi política es va aguditzar al llarg de l'any fins que al setembre una junta militar va dur a terme un cop d'Estat i Thaksin Shinawatra es va exiliar al Regne Unit. El Govern provisional va redactar una nova Constitució, aprovada en referèndum l'agost del 2007, i al desembre del mateix any va convocar eleccions, en les quals es va imposar un partit lleial a Thaksin Shinawatra.

Durant tot el trimestre es van registrar mobilitzacions massives i majoritàriament pacífiques per part de seguidors de l'anterior primer ministre, Thaksin Shinawatra, contra el nou Govern liderat per Abhisit Vejjajiva. Les manifestacions van ser liderades pel Front Unit per la Democràcia i Contra la Dictadura, que exigeix la dissolució del Parlament i la convocatòria de noves eleccions i demana la destitució i posterior processament dels membres de l'Executiu vinculats a l'Aliança Popular per a la Democràcia, el moviment que durant tot l'any passat va protagonitzar les reiterades manifestacions antigovernamentals i l'ocupació dels dos aeroports de la capital. L'oposició considera il·legítim l'actual primer ministre perquè el seu partit no va guanyar les eleccions i només va poder conformar Govern després d'aconseguir el suport de diversos parlamentaris que eren partidaris de l'anterior coalició governamental. Les mobilitzacions ciutadanes van impedir la celebració a Bangkok d'una cimera de l'ENDRECEN al mes de febrer. Malgrat que en el seu discurs d'investidura Abhisit Vejjajiva es va comprometre a prioritzar la recuperació de l'economia, molt malmesa per les mobilitzacions del 2008, i la reconciliació de la societat tailandesa, durant el trimestre es va fer molt evident la polarització política i social que encara regna a Tailàndia.

Europa

a) Sud-est d'Europa

Bòsnia i Hercegovina	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Govern		Interna internacionalitzada	
<i>Actors principals:</i>	Govern			
<i>Síntesi:</i>	L'antiga república iugoslava de Bòsnia i Hercegovina, habitada per bosnians, serbis i croats, va passar entre el 1992 i el 1995 per una guerra que era conseqüència del procés de descomposició de la Federació de Iugoslàvia. L'elit política sèrbia del país, amb el suport de Sèrbia i de personalitats polítiques bosnianes i croates, va mobilitzar les poblacions i forces entorn de la qüestió ètnica i amb projectes polítics d'autodeterminació de difícil equilibri entre si. Els acords de pau de Dayton van donar pas a un Estat fràgil, dividit en dues entitats de tipus etnopolític: la república Srpska (de majoria sèrbia i amb el 49% del territori); i la Federació de Bòsnia i Hercegovina (amb població bosniana i croata i el 51% del territori), totes dues amb amplis poders, incloent el militar. Les tensions polítiques entre les elits nacionalistes de les tres comunitats i entre aquestes i la presència internacional que supervisa l'aplicació dels acords, juntament amb el llegat de l'impacte del conflicte en la població i el país són eixos encara actius de conflicte.			

La tensió política va augmentar a la fi de febrer quan va sortir a la llum que l'agència estatal d'Investigació i Protecció estava investigant el president de l'entitat sèrbia, Milorad Dodik, per suposats delictes de corrupció i frau. Per la seva banda, Dodik va denunciar que era víctima d'una persecució política i va amenaçar que bloquejaria els òrgans centrals del país. En paral·lel, i en les mateixes dates, Dodik va abandonar una reunió dels tres principals partits del país sobre la reforma constitucional, i va supeditar el seu suport a una nova Constitució a la inclusió del dret d'autodeterminació per a l'entitat sèrbia, qüestió rebutjada per les parts croata i bosniana. Prèviament a aquesta escalada de tensió, els líders de les tres grans formacions polítiques de Bòsnia i Herzegovina havien anunciat a la fi de gener un acord per a una nova configuració administrativa i territorial del país. Segons el seu comunicat, es tractaria d'un Estat descentralitzat amb tres nivells de govern, en el qual el segon quedaria dividit en quatre unitats territorials, cadascuna d'elles amb poders legislatius, executius i judicials. Malgrat la falta de detalls, l'anunci va ser interpretat majoritàriament com un acord sobre l'ampliació de les dues entitats actuals (sèrbia i bosnianocroata) a tres (sèrbia, bosniana i croata), a la qual s'afegiria el districte de Sarajevo. D'altra banda, van augmentar les protestes al país pels plans de retallades d'ajudes econòmiques socials, amb algunes mobilitzacions de treballadors i soldats desmobilitzats, entre altres sectors.

Sèrbia – Kosovo	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Interna internacionalitzada ¹⁴	
<i>Actors principals:</i>	Govern de Sèrbia, Govern de Kosovo, representants polítics i socials de la comunitat sèrbia de Kosovo, UNMIK, KFOR			
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre Sèrbia i Kosovo està associada al procés de determinació de l'estatus polític de la regió després del conflicte armat de 1998-1999, que va enfrontar el grup armat albanès ELK contra el Govern serbi, i l'OTAN contra aquest últim, després d'anys de repressió del règim de Milosevic contra la població albanesa de l'aleshores província de Sèrbia en el marc de federació iugoslava. L'ofensiva de l'OTAN, no autoritzada per l'ONU, va donar pas a un protectorat internacional. En la pràctica, Kosovo va quedar dividit sobre la base de línies ètniques, amb un augment de les hostilitats contra la comunitat sèrbia, que vivia en un context d'aïllacionisme potenciat des de Sèrbia. L'estatus final del territori i els drets de les minories han estat eix de tensió contínua, al qual s'afegeixen els problemes interns de Kosovo (ex. atur, corrupció, criminalitat). El procés de determinació de l'estatus final, iniciat el 2006, no va aconseguir un acord entre les parts ni el suport del Consell de Seguretat de l'ONU a la proposta de l'enviat especial de l'ONU. El 2008, el Parlament de Kosovo va proclamar la independència del territori.			

La situació general a Kosovo va ser de calma tensa, malgrat que els incidents de violència intercomunitària del final de desembre a Mitrovica (nord) es van allargar fins al gener, amb diversos ferits a causa d'algunes explosions i enfrontaments. L'OTAN i la missió de la UE EULEX –que va continuar el procés de desplegament a Kosovo– van reforçar la seva presència a la zona, mentre que el cap de l'EULEX va vincular la violència a Mitrovica a sectors criminals i va criticar els intents de manipular els incidents per a aguditzar les tensions al territori. També, a la fi de març l'empresa elèctrica pública va tallar el subministrament d'electricitat a almenys 14 localitats sèrbies de Kosovo per impagaments, cosa que va generar diverses protestes, amb un mínim de 50 manifestants i vuit policies ferits. D'altra banda, Kosovo va celebrar el primer aniversari de la seva independència, reconeguda ja per 54 països, mentre que l'assemblea paral·lela sèrbia del nord de Kosovo va aprovar una declaració contrària a la independència i a l'EULEX. A més a més, van entrar en funcionament les Forces de Seguretat de Kosovo (KSF, per

¹⁴ La tensió entre Kosovo i Sèrbia es considera 'interna internacionalitzada' ja que, malgrat que Kosovo ha estat reconegut com a Estat per desenes de països, el seu estatus legal internacional encara no és clar ni definit. Per això, aquest trimestre s'ha optat per mantenir la categoria de 'tensió' com en edicions anteriors

les seves sigles en anglès), força amb armes lleugeres i que inicialment tindrà funcions de resposta a la crisi, protecció civil i desminatge, i que pren el relleu dels Cossos de Protecció de Kosovo (KPC, creats el 2000 amb part d'excombatents de l'ELK). Diversos centenars d'exmembres dels KPC es van manifestar per a demanar treball a les KSF, que han absorbit 1.300 dels 3.000 membres actius. Sèrbia va considerar inacceptable la creació de les KSF, a les quals considera una amenaça per la seva seguretat. D'altra banda, la UNMIK va anunciar que negociava amb Belgrad i Pristina per l'inici de converses sobre qüestions tècniques que afecten els dos territoris.

b) Caucas

Armènia – Azerbaidjan (Nagorno Karabakh)	<i>Intensitat:</i>	2	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat, Territori		Internacional	
<i>Actors principals:</i>	Govern de l'Azerbaidjan, Govern d'Armènia, Govern de l'autoproclamada República de Nagorno Karabakh			
<i>Síntesi:</i>	La tensió entre tots dos països pel que fa a la regió de Nagorno-Karabakh, enclavament de majoria armènia en un entorn àzeri, formalment part de l'Azerbaidjan encara que independent <i>de facto</i> , està associada a la no-resolució de les qüestions de fons del conflicte armat transcorregut entre desembre de 1991 i 1994. Aquest va començar com a conflicte intern entre les milícies d'autodefensa de la regió i les forces de seguretat de l'Azerbaidjan per la sobirania i control de Nagorno-Karabakh i progressivament va degenerar en una guerra interestatal entre aquesta i la veïna Armènia. El conflicte armat, que va causar 20.000 morts i 200.000 desplaçats i que va homogeneïtzar de forma forçosa la composició ètnica de la població als dos costats de la línia d'alto el foc, va donar pas a una situació de conflicte no resolt, amb la qüestió de l'estatus de Nagorno-Karabakh i la tornada de la població com a principals eixos de tensió, i amb violacions periòdiques de l'alto el foc.			

Va continuar la situació d'inestabilitat crònica. Almenys vuit soldats àzeris i armenis van morir en diversos incidents i violacions de l'alto el foc des del final de desembre, episodis en els quals les dues parts van al·legar que havien actuat en defensa pròpia, acusant les forces contràries d'iniciar els tirotejos. D'altra banda, el president de la regió independent *de facto*, Bako Sahakyan, va afirmar al començament de l'any que les seves forces havien aconseguit augmentar l'eficàcia de combat i consolidar les fronteres de Nagorno-Karabakh i va destacar que havien millorat les condicions de vida dels militars, insistint que l'increment àzeri en despesa militar i les freqüents violacions de l'alto el foc obligaven Nagorno-Karabakh a reforçar la seva capacitat defensiva. Alhora, l'Azerbaidjan va expressar preocupació per un suposat lliurament d'armes de Rússia a Armènia el 2008, mentre Rússia i Armènia ho van negar.. D'altra banda, la tensió diplomàtica va mantenir un perfil baix. Els presidents d'Armènia i l'Azerbaidjan es van reunir a Zuric sense grans avenços, mentre els mediadors del Grup de Minsk de l'OSCE van qualificar de fructíferes i substantives les trobades amb diversos Actors locals durant la gira de contactes per la zona. En paral·lel, Armènia i Turquia van continuar avançant en la normalització de les seves relacions, amb una disminució de la tensió regional i una històrica trobada entre el president d'Armènia i el primer ministre turc a Davos.

Geòrgia (Abkhàzia)	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Interna internacionalitzada	
<i>Actors principals:</i>	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Rússia			

Síntesi:

La precària situació de seguretat a la regió respon a la no-resolució de les qüestions de fons per les quals es van enfrontar en conflicte armat (1992-1994) els líders locals abkhazs, amb el suport Rússia, i el Govern georgià, per a defensar, respectivament, la independència de la regió i la integritat territorial del país, en el context de descomposició de la URSS. Després de la fi d'aquesta guerra, que va desplaçar prop de 200.000 georgians, el territori d'Abkhàzia ha funcionat com un Estat *de facto*. Malgrat l'existència d'un acord d'alto el foc, un procés negociador i la presència internacional (observadors de l'ONU i forces de pau russes), la tensió es va mantenir, i va ser alimentada per les tensions geoestratègiques i de balanç de poders al Caucas entre Geòrgia i Rússia. Finalment, les tensions van derivar en una guerra internacional l'agost del 2008, quan les forces abkhazes van consolidar el control sobre Abkhàzia i van veure reconeguda la independència per part de Rússia. Els incidents freqüents de seguretat, l'estatus incert del territori, el paper de Rússia i l'impacte acumulat de les dues guerres són una font contínua de tensió.

La tensió a la regió es va mantenir elevada, especialment prop dels districtes de Gali (a la zona abkhaza però amb majoria de població georgiana) i Zugdidi (a la part georgiana, al costat de la frontera administrativa), la població de la qual va continuar afectada per les restriccions a l'encreuament de la línia d'alto el foc. L'Oficina de Drets Humans de la UNOMIG va informar d'un augment des de l'octubre del 2008 dels casos de suposat acorralament i intimidació envers la població a Gali, on també van augmentar les violacions d'alto el foc i la criminalitat. Alhora, Geòrgia va denunciar que al febrer prop de 50 famílies georgianes van ser expulsades d'Otobaia (Gali) per forces abkhazes, que només els van permetre el retorn poc després, mentre que Abkhàzia va negar les acusacions. Al seu torn, en el seu informe al Consell de Seguretat de l'ONU, el secretari general va informar de la introducció d'armament pesat i personal militar abkhaz en el perímetre de la zona de conflicte, contravenint l'Acord de Moscou del 1994, l'estatus del qual continua sent incert. Al seu torn, Geòrgia va desplegar vehicles armats lleugers, va reforçar la base militar de Senaki (Zugdidi) i va establir nous posts de control al voltant de la línia d'alto el foc. No obstant això, al febrer la missió de la UE EUMM i el Govern de Geòrgia van signar un memoràndum amb restriccions al moviment de forces georgianes en zones adjacents a Abkhàzia i a Ossètia del Sud. Mentrestant, la situació a l'Alt Kodori (des de l'agost en poder abkhaz i rus) es va mantenir en calma relativa. D'altra banda, les autoritats abkhazes van condicionar la tornada de la població georgiana desplaçada de la regió a la seva renúncia a la ciutadania georgiana i l'acceptació de l'abkhaza. Finalment, el Consell de Seguretat de l'ONU va renovar fins al juny la missió UNOMIG, mentre espera avenços en les converses entorn del seu futur.

Geòrgia (Ossètia del Sud)	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	=
<i>Tipologia:</i>	Autogovern, Identitat		Interna internacionalitzada	
<i>Actors principals:</i>	Govern de Geòrgia, Govern de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud, Rússia			

Síntesi:

La tensió a la regió està associada a la no-resolució de les qüestions de fons per les quals les forces ossetes i georgianes es van enfrontar en una guerra entre el 1991 i el 1992. Des d'aleshores, les parts van mantenir les posicions respectives de defensa de la independència o unificació amb Rússia i de la integritat territorial de Geòrgia, sense poder resoldre per la via de la negociació l'impàs de la regió, independent *de facto*. Al seu torn, el conflicte intern s'ha alimentat de les tensions entre Geòrgia i Rússia —vinculades a qüestions de geoestratègia i balanç de poders a la regió del sud del Caucas—, que el 2008 van escalar fins a derivar en una breu guerra iniciada a Ossètia del Sud i estesa després a Abkhàzia i zones sota control georgià. Després d'aquesta última guerra i el desplaçament forçat de la majoria de població georgiana d'Ossètia del Sud, la posició osseta va quedar reforçada. Rússia va reconèixer la seva independència i va mantenir presència militar a la regió. La qüestió dels desplaçats dels anys 90 i de la segona guerra, l'estatus del territori i les violacions periòdiques de l'alto el foc continuen sent font de tensió.

Van continuar els incidents de seguretat a les rodalies de la frontera administrativa, amb la mort d'un policia georgià al districte de Kareli –l'onzè en zones properes a Ossètia del Sud i Abkhàzia des de l'acabament de la guerra a l'agost– i diversos ferits, i algunes retencions per part de forces ossetes de ciutadans georgians i de dos observadors de l'OSCE; a més a més, un vehicle d'aquesta organització va ser objecte d'un tiroteig. L'OSCE va començar el tancament de la seva missió a Geòrgia, després que els Estats membres no poguessin arribar a un acord sobre la renovació, davant la posició russa de rebuig a una missió única que inclogui també les regions secessionistes. Malgrat això, l'OSCE sí va acordar prolongar fins al final de juny la presència dels 20 observadors addicionals desplegats l'agost passat a zones adjacents a Ossètia del Sud. No obstant això, l'accés d'observadors internacionals a l'interior d'aquesta regió va continuar vetat per les autoritats ossetes. D'altra banda, a mitjan febrer, la quarta ronda de les negociacions de Ginebra sobre seguretat i estabilitat a Ossètia del Sud i Abkhàzia -afavorides per l'ONU, la UE i l'OSCE- va acabar amb un acord entre les parts en conflicte per a l'establiment de mecanismes conjunts de prevenció i resposta d'incidents. Per la seva banda, l'ACNUR va criticar el Govern georgià per les deficiències de la seva política de reassentament de la població desplaçada procedent d'Ossètia del Sud.

Rússia (Daguestan)	<i>Intensitat:</i>	3	<i>Evolució trimestral:</i>	↑
<i>Tipologia:</i>	Sistema, Govern, Identitat		Interna	
<i>Actors principals:</i>	Govern de la Federació de Rússia, Govern de la república del Daguestan, grups armats d'oposició, oposició política i social			
<i>Síntesi:</i>	El Daguestan, la república més extensa, poblada i amb més diversitat ètnica del nord del Caucas, afronta des del final dels anys noranta un augment de la conflictivitat. Entre els eixos de tensió destaca la violència entre la insurrecció armada d'ideologia islamista, que defensa la creació d'un Estat islàmic, i les autoritats locals i federals. Això s'ha materialitzat en atemptats periòdics i operacions de contrainsurrecció. L'oposició armada està encapçalada per una xarxa d'unitats armades i de caràcter islamista coneguda com a Xaria Jammāt. Les violacions de drets humans i els abusos de poder han augmentat, sovint emmarcats en la "lluita contra el terrorisme", cosa que ha aguditzat el malestar social en una república amb elevats índexs d'atur i pobresa, malgrat la riquesa de recursos naturals. D'altra banda, les tensions interètniques, les rivalitats pel poder polític i la violència criminal són altres eixos de conflictivitat.			

La violència va continuar afectant gran part del territori. El líder de la Xaria Jamaat, Emir Musa, va morir al començament de febrer en una operació especial contrainsurgent a Leninkent. Els atacs selectius rebels contra personal civil i militar de l'administració local i federal, juntament amb les operacions especials de les forces de seguretat, es van saldar amb almenys una quinzena de morts, entre les quals destaquen les del subcomandant de les forces del ministeri de l'Interior rus per al nord del Caucas i la del cap de l'administració del districte d'Untsukul'skiy. Entre les mesures de contrainsurrecció van ser especialment greus les tres operacions simultànies a les rodalies de la capital, Makhanchkala, amb cinc suposats insurgents morts. El fiscal en cap del Daguestan va afirmar que hi ha una guerra no declarada contra el personal de seguretat de la república i va xifrar en 57 les morts causades per la insurrecció i en 77 els rebels abatuts durant el 2008. D'altra banda, l'ONG local de drets humans Mares del Daguestan i el Comitè sobre Afers Religiosos de la república van emetre, per separat, crides al diàleg amb la insurrecció. Per la seva banda, l'ONG russa Memorial va denunciar que els mètodes contrainsurgents han convertit la lluita antiterrorista al nord del Caucas en un estat de terror, amb pràctiques que inclouen l'ús desproporcionat de la força, les execucions extrajudicials, els segrestos, la tortura i la fabricació de casos criminals.

Orient Mitjà

Egipte	Intensitat: 1	Evolució trimestral: ↑
Tipologia:	Govern	Interna
Actors principals:	Govern, oposició política i social (Germans Musulmans)	

Síntesi: Des de l'assassinat del president Anwar al-Sadat el 1981, després d'haver signat un acord de pau amb Israel pel qual Egipte recuperava el Sinaí, el país ha restat en estat d'emergència. El successor de Sadat, Hosni Mubarak, dirigeix des d'aleshores el país, fent front a una oposició política i social que reclama més llibertats i drets. En aquest context, els partits religiosos van ser prohibits, de manera que el principal moviment d'oposició, els Germans Musulmans, no està permès, encara que la seva activitat és tolerada. Al llarg d'aquests anys, les eleccions han rebut nombroses acusacions de frau i de ser celebrades en un clima de falta de llibertats.

El protagonisme d'Egipte en el conflicte entre Israel i Hamas a Gaza va tenir repercussions de caràcter intern, mentre que es van produir manifestacions de protesta per la percepció d'inacció per part del Govern de Hosni Mubarak i per la seva decisió de mantenir tancat el pas de Rafah a la frontera amb Gaza gairebé de manera permanent. Les manifestacions a Alexandria van ser multitudinàries i van ser liderades pel moviment opositor Germans Musulmans, malgrat que a al Caire les fortes mesures de seguretat van evitar concentracions massives. En el marc de les protestes van ser detinguts nombrosos membres de l'organització, gairebé 900 al mes de gener. D'altra banda, l'explosió d'una bomba al centre històric de la capital el 22 de febrer va provocar la mort d'un turista i en va ferir 20. Les autoritats van atribuir l'atac a una cèl·lula islamista aïllada i van detenir tres persones. En l'àmbit polític, el líder opositor Ayman Nour, que s'havia enfrontat al president Mubarak en les eleccions del 2005, va ser alliberat després de tres anys de presó.

Iran – EUA, Israel	Intensitat: 2	Evolució trimestral: =
Tipologia:	Sistema	Internacional
Actors principals:	Iran, EUA, Israel	

Síntesi: La pressió internacional sobre el règim iranià s'emmarca en la política iniciada després de l'11 de setembre del 2001 pel Govern nord-americà de George W. Bush, que el gener de 2002 va declarar l'Iran Estat enemic pels seus presumptes vincles amb el terrorisme. Des de la revolució islàmica de 1979, que va derrocar el règim aliat dels EUA del Xa Resa Pahlavi i va proclamar l'aiatol·là Khomeyni líder suprem del país, els EUA han acusat l'Iran de donar suport a grups armats com Hezbollah. Enmig d'aquesta oposició, la victòria de l'ultraconservador Ahmadinejad en les eleccions presidencials d'agost del 2005 accentua una retòrica nacionalista que afirma el dret a desenvolupar un programa nuclear iranià amb finalitats pacífiques, mentre la comunitat internacional argumenta que existeix una imminent capacitat per a fabricar una bomba nuclear per part

L'elecció de Barack Obama com a nou president dels EUA va representar un nou enfocament en la confrontació amb l'Iran, encara que la falta de concreció en la nova estratègia va posar en quarantena un possible canvi en les relacions entre els dos països. A mitjan març, dos mesos després de prendre possessió del càrrec, Obama es va dirigir a les autoritats i a la població iraniana amb un missatge televisat, al qual Teheran va respondre afirmant que els canvis només tindrien lloc amb accions positives i no amb paraules. Tanmateix, el fet que els EUA convidessin

l'Iran a la conferència d'alt nivell sobre l'Afganistan va ser interpretat pels analistes com un primer pas d'aproximació. Respecte a la qüestió nuclear, el principal comandament militar nord-americà, Mike Mullen, va declarar que l'Iran té suficient armament nuclear per a construir una bomba, fet que va ser contradit pel director de l'AIEA, Mohammed al-Baradei. També, al febrer un diari britànic va citar fonts del departament d'intel·ligència dels EUA segons les quals Israel hauria iniciat una guerra encoberta contra l'Iran, amb la cooperació nord-americana, com a alternativa als atacs militars directes. Per a això, Israel estaria utilitzant el sabotatge, empreses encobertes i agents dobles, i fins i tot la planificació d'assassinats d'alts responsables de les operacions nuclears iranianes, per a intentar desbaratar el suposat projecte armamentista.

Israel – Líban – Síria	Intensitat:	2	Evolució trimestral:	↑
Tipologia:	Sistema, Recursos, Territori		Internacional	
Actors principals:	Israel, Síria, grup libanès Hezbollah i el seu braç armat (Resistència Islàmica)			

Síntesi: La tensió té com a teló de fons el conflicte israelianopalestí i les seves conseqüències en la regió. Per una banda, la presència de milers de refugiats palestins que es van establir al Líban a partir del 1948, juntament amb la direcció de l'OLP el 1979, va provocar continuats atacs per part d'Israel al sud del país fins a ocupar-lo el 1982. El naixement del grup armat xiïta Hezbollah a l'inici dels vuitanta al Líban, amb una agenda de resistència contra Israel i d'alliberament de Palestina, va causar enfrontaments periòdics fins a culminar amb l'ofensiva israeliana a gran escala de juliol del 2006. Per altra banda, la guerra de 1967 va significar l'ocupació israeliana dels Alts del Golan sirians que, al costat del suport de Síria a Hezbollah, explica la tensió entre Israel i Síria.

La forta ofensiva israeliana sobre Gaza va alterar les relacions d'Israel amb els seus veïns, en particular amb Síria, que va condemnar l'actuació israeliana i va suspendre les converses de pau iniciades sis mesos abans. En aquest context, no obstant això, Síria va fer un paper protagonista per la seva posició privilegiada quan va acollir la direcció de Hamas a l'exili. Com a conseqüència, diversos països occidentals van demanar la seva mediació amb l'organització palestina. Alhora, mentre durava l'ofensiva contra Gaza, que es va prolongar fins al 18 de gener, les tropes israelianes estacionades al territori ocupat dels Alts del Golan van rebre trets provinents de Síria. Al mateix temps, i aquesta vegada des del sud del Líban, van ser llançats diversos coets a l'altre costat de la frontera, cosa que va fer témer que el país es veiés implicat de nou en un conflicte. Tant Hezbollah com el Govern libanès es van desmarcar del llançament de coets, la responsabilitat dels quals va ser atribuïda a grups armats palestins amb seu al Líban. El 21 de febrer, un altre coet procedent del sud del país va impactar a Israel i va causar tres ferits, sense que se'n pogués saber l'autoria. Israel va respondre llançant foc d'artilleria, fet que, juntament amb el llançament del coet, va ser denunciat pel primer ministre libanès, Fouad Siniora. A la fi de desembre, el Govern libanès va denunciar que avions israelians havien violat l'espai aeri.

Líban	Intensitat:	2	Evolució trimestral:	=
Tipologia:	Govern		Interna internacionalitzada	
Actors principals:	Govern, oposició política i social, braç armat de Hezbollah (Resistència Islàmica), milícies			

Síntesi:	L'assassinat de l'exprimer ministre libanès, Rafiq Hariri, el febrer del 2005 va desencadenar l'anomenada "Revolució del Cedre" que, després de manifestacions massives, va forçar la retirada de les Forces Armades sirianes – presents al país des de feia tres dècades– exigida en la resolució 1559 del Consell de Seguretat, impulsada pels EUA i França el setembre del 2004. La immediata polarització entre, per una part, opositors a la influència de Síria (encapçalats pel fill de Hariri, que culpaven el règim siri de l'assassinat) i, per una altra part, sectors més vinculats a Síria com Hezbollah, va originar una crisi política, social i institucional agreujada per divisions confessionals.
----------	--

El quart aniversari de l'assassinat de l'exprimer ministre Rafiq Hariri va ser commemorat amb una concentració massiva a Beirut convocada per la Coalició del 14 de març. Durant l'acte va haver-hi enfrontaments entre sectors rivals que van acabar amb la mort d'un manifestant. Dos dies més tard Hezbollah va convocar una altra concentració per a commemorar l'assassinat l'any anterior del líder de la seva ala militar, Imad Mughniyeh. El líder de l'organització, Hassan Nasrallah, va amenaçar que venjaria la seva mort. En aquest context es va obrir a la Haia el Tribunal Especial per al Líban que ha de jutjar la mort d'Hariri, encara que està previst que els procediments per a l'inici del judici durin cinc anys. Respecte a les qüestions de seguretat nacional, tema clau en el procés de diàleg polític intern, el líder de Hezbollah no va voler confirmar o desmentir si posseïa armes de defensa aèria, i va afirmar que la seva organització tenia dret a usar-les. Alhora, al principi de març els líders polítics van fer públic un comunicat en el qual demanaven a les parts que s'abstinguessin d'usar la violència per a les eleccions legislatives de juny. D'altra banda, un informe de l'International Crisis Group va alertar de la situació en els camps de refugiats palestins, i va advertir que, si no es tractava de forma urgent, podia desencadenar en un esclat de violència amb repercussions tant en l'escenari intern libanès com a escala regional. De fet, un dels representants de l'OLP al país, Abbas Zaki, va morir a la fi de març per l'explosió d'un artefacte prop d'un camp de refugiats al sud del país.

Processos de Pau

- ❑ A Somàlia es van celebrar converses de pau entre el Govern Federal de Transició (GFT) i la facció moderada de l'Aliança per al Re-Alliberament de Somàlia (ARS) a Djibouti, amb la facilitació de les Nacions Unides.
- ❑ A Darfur (Sudan), el grup armat d'oposició JEM va arribar a un principi d'acord amb el Govern amb la mediació de Qatar, encara que això no va impedir que continuessin els combats.
- ❑ A l'Afganistan, el cap dels serveis d'intel·ligència de l'Àrabia Saudita, el príncep Muqrin bin Abdulaziz al Saud, es va reunir amb representants del Govern afganès, en un possible intent de mediació entre la insurrecció talibana i les autoritats afganeses.
- ❑ El primer ministre de la Xina va expressar la disposició del seu Govern a conversar amb Taiwan sobre qüestions polítiques i militars per a aconseguir un acord de pau entre les dues parts.
- ❑ A Xipre, els líders de les dues comunitats van arribar a un ple acord sobre l'harmonització i cooperació entre el Govern Federal i els estats constituents.

En aquest apartat s'analitzen els conflictes armats o conflictes no resolts que han entrat en una fase de negociació formal, que estan immersos en un clar procés de pau, que estan explorant l'inici d'unes negociacions o que les han trencades o congelades per alguna raó. Entre els 52 processos analitzats, incloem comentaris a set conflictes en els quals no ha estat possible iniciar les negociacions o exploracions, com Senegal (Casamance), Somàlia (al-Shabab), Txad (UFR), Algèria, Colòmbia, Myanmar (SSA) i Sri Lanka. 32 es refereixen a conflictes armats actius, i 20 a conflictes no resolts definitivament.

3.1. Evolució dels processos de pau

Taula 3.1. Evolució de les negociacions a l'acabament del primer trimestre del 2009.

Bé (7)	Amb dificultats (24)	Malament (17)	En exploració (4)
Somàlia (ARS)	<i>Mali (ATNMC)</i>	Nigèria (MEND)	<i>Níger (MNJ)</i>
Índia (DHD-N)	<i>Etiòpia-Eritrea</i>	<i>Etiòpia-Djibouti</i>	Filipines (NPA)
<i>Nepal (LTTE)</i>	Sudan (SLA)	Etiòpia (ONLF)	Turquia (PKK)
(Pakistan (TNSM)	Sudan (JEM)	Txad	Rússia (Txetxènia)
<i>Xina-Taiwan</i>	R. Centreafricana	Txad-Sudan	
<i>Tailàndia-Cambodja</i>	<i>Sàhara Occidental</i>	RDC (CNDP)	
<i>Xipre</i>	Índia (ULFA pro negoc.)	Uganda (LRA)	
	Índia (NDFB)	Afganistan	
	Índia (NSCM-IM)	Pakistan (Balutxistan)	
	Índia -Pakistan	Pakistan (Nord-oest)	
	<i>Nepal (Terai)</i>	<i>Xina-Tibet</i>	
	Filipines (MILF)	Myanmar (MNSP)	
	<i>Filipines (MNLF)</i>	<i>Geòrgia (Abkhàzia)</i>	
	Myanmar (DKBA)	<i>Geòrgia (Ossètia del Sud)</i>	
	Myanmar (UWSP)	Israel (Hamas)	
	Myanmar (KNU-KNLA)	<i>Israel-Síria</i>	
	Tailàndia (Sur)	Iemen	
	<i>Kosovo</i>		
	<i>Moldàvia (Transdnièster)</i>		
	<i>Armènia Azerbaidjan</i>		
	Iraq		
	Israel (ANP)		
	<i>Líban (Hezbollah)</i>		
	<i>Palestina</i>		

(En cursiva s'assenyalen els conflictes no resolts i que no es troben en fase de lluita armada o que en aquests moments no són catalogats de "conflicte armat". En la taula "d'exploració" només figuren els processos que inicien aquesta fase per primera vegada o després d'un llarg període de temps sense diàlegs o acostaments).

La gran part de les negociacions van tenir dificultats, i un nombre significatiu no va avançar. No obstant això, cal destacar avenços positius a Somàlia i Xipre, i l'inici de moviments exploratoris en quatre conflictes.

Processos de pau: evolució trimestral per regions

Àfrica

a) Àfrica Occidental

Malgrat que a l'acabament de desembre el ministre d'Afers Exteriors algerià, Mourad Medelci, va confirmar que les tasques de mediació entre el Govern de Mali i els rebels tuareg continuaven en marxa, a mitjan gener el ministeri de Defensa de Mali va anunciar que la principal base del grup armat **Aliança Tuareg del Nord de Mali (ATNMC)**, liderat per Ibrahim Ag Bahanga, havia estat destruïda després d'un operatiu de l'Exèrcit. Després d'aquests fets, el grup armat tuareg va emetre un comunicat en què sol·licitava reincorporar-se a les negociacions de pau, que tanmateix va rebre la negativa del Ministeri de Defensa. Davant la falta d'avenços, l'ATNMC va sol·licitar a la mediació algeriana que es reintegrés a les negociacions de pau. Setmanes després, **prop de 600 integrants d'aquest grup van lliurar les armes** en un acte públic celebrat a la ciutat del nord de Kidal. Els excombatents seran reintegrats en les Forces Armades o rebran ajuda governamental per a reintegrar-se en la vida civil. El líder del grup, no obstant això, es va refugiar a Líbia, país en què el president, Moammar al-Gaddafi va fer una crida als grups Tuareg que operen al nord de Mali i Níger instant-los abandonar la lluita armada.

A Niamey (capital de Níger), es va celebrar un fòrum sobre la pau al Sàhara, en el qual van participar representants dels Governos de Mali i Níger i membres destacats de la comunitat tuareg. Durant el fòrum es va recomanar la creació d'un **comitè encarregat de facilitar els contactes entre el Govern nigerià i el grup armat tuareg MNJ**, que opera al nord del país. La trobada es va celebrar amb la coordinació de l'alt comissionat del Níger per la restauració de la pau, l'antic rebel tuareg Mohamed Anakoun. El comitè estaria format per persones que gaudeixen de la confiança i el respecte de les parts, de responsables polítics, de membres de la societat civil, de caps tradicionals i líders religiosos. Des d'un mitjà local es va assegurar que el president nigerià Tandja Mamadou, havia sol·licitat al seu homòleg i president de torn de la UA, Moammar al-Gaddafi, que s'apliqués a fons en la resolució de la situació de violència. En aquest sentit, **l'MNJ hauria de remetre al mediador libi en el termini d'un mes les seves reivindicacions**. A mitjan març, un nou grup va anunciar l'escissió de l'MNJ i es va mostrar favorable a iniciar el diàleg per a restaurar la pau al nord del país. La facció, denominada **Niger Patriotic Front**, va assenyalar que la raó de la seva dissidència era la falta d'acord sobre la direcció del moviment respecte als líders de l'MNJ.

A la regió del Delta del Níger (Nigèria), al mes de gener el grup armat d'oposició **MEND** va declarar trencada la treva, que havia iniciat quatre mesos abans, després d'un atac de l'Exèrcit contra una de les seves faccions, el Niger Delta Vigilant, dirigida per Ateke Tom. Mentrestant, van continuar els segrestos de treballadors de les companyies petrolieres que operen a la regió. Al Senegal, finalment, a la fi de febrer el president Abdoulaye Wade va visitar la capital de la regió de Casamance, Ziguinchor, en un acte electoral i va demanar als membres de les faccions

armades de l'MFDC encara operatius a la regió que participessin en la construcció de la nació abandonant la lluita armada i comproment-se amb la pau.

b) Banya d'Àfrica

Quant al contenciós entre **Eritrea i Djibouti**, a mitjan gener el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una resolució en la qual exigia a Eritrea la retirada de les seves tropes i material militar de la zona en disputa amb Djibouti, Ras Doumeira, en el termini de cinc setmanes, el reconeixement de l'existència d'una disputa fronterera amb Djibouti per resoldre, i la cooperació amb les iniciatives diplomàtiques en curs de les Nacions Unides, la UA i la Lliga Àrab per a solucionar el contenciós amb Djibouti. En paral·lel, el Consell va celebrar la retirada de les tropes de Djibouti a les posicions prèvies a la confrontació, alhora que va condemnar la negativa d'Eritrea a fer el mateix. **El Consell també va lamentar que Eritrea hagués continuat rebutjant la visita d'una missió d'investigació o d'un representant especial del secretari general de l'ONU, que havia ofert els seus bons oficis per a resoldre el contenciós.** Alguns dies després, el president de Djibouti va afirmar que portaria a terme totes les iniciatives diplomàtiques possibles per a evitar una confrontació amb Eritrea, i va destacar que el seu país era víctima de la tensió fronterera a causa dels problemes d'Eritrea amb Etiòpia, que han fet que Eritrea hagi utilitzat Djibouti com a estatge de la situació regional.

Entre els diferents conflictes que ha d'afrontar **Etiòpia**, cal destacar que el grup armat d'oposició **ONLF**, que opera a la regió d'Ogaden, va sol·licitar a les Nacions Unides l'enviament d'una missió d'investigació a la zona perquè determinés els fets i perquè assistís a la població afectada després d'un atac de les Forces Armades etiòps que va causar la mort de desenes de civils,. El grup també va instar la petrolera malàisia Petronas a prendre mesures de responsabilitat corporativa i mantenir-se fora de la regió mentre la població de la zona sigui víctima de les conseqüències del conflicte. Alhora, també la va instar que intentés fer un paper constructiu en la resolució del conflicte per a poder portar a terme els seus interessos econòmics en un marc de bona acollida per a l'empresa. Respecte al contenciós d'Etiòpia amb **Eritrea**, a mitjan gener el Ministeri d'Exteriors etiòp va anunciar que estava disposat a entaular un diàleg amb Eritrea per a resoldre la disputa fronterera. Poc després, el president libi i nou president de la UA, **Moammar al-Gaddafi va anunciar a Asmara, la capital eritrea, que llançaria una iniciativa per a resoldre el contenciós entre Eritrea i Etiòpia**, però el president eritreu va rebutjar qualsevol esforç o tipus de mediació.

A **Somàlia**, al començament de gener el **Govern etiòp va anunciar l'inici de la retirada dels 3.000 militars que es trobaven a Mogadiscio**. Les milícies islamistes favorables a la facció moderada de l'Aliança per al nou Alliberament de Somàlia (ARS) van ocupar diverses estacions de policia desocupades després de la retirada d'Etiòpia, per a prevenir una explosió de violència. Alguns dies després, i davant la impossibilitat d'iniciar una operació de manteniment de la pau, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una nova resolució en la qual celebrava l'ampliació del mandat de la missió de la UA AMISOM per part de l'organització africana fins el 16 de març del 2009. El Consell també va fer una crida als països membres de la UA perquè incrementessin el volum de tropes de la missió (actualment 3.500 dels 8.000 originalment previstos). En paral·lel es van celebrar converses de pau entre el **Govern Federal de Transició (GFT) i la facció moderada de l'Aliança per al nou Alliberament de Somàlia (ARS) a Djibouti amb la facilitació de les Nacions Unides**, que intenten conformar un govern amb la participació de totes les parts. Al final de gener, el **Parlament Federal de Transició, que treballa des de Djibouti, va elegir en segona volta el líder de l'Aliança per al nou Alliberament de Somàlia (ARS), l'islamista moderat Sheikh Sharif Sheikh Ahmed** perquè sigui el nou president del **Govern Federal de Transició (GFT)**. Això va tenir

lloc després de la retirada de la candidatura del fins aleshores primer ministre, Nur Hassan Hussein "Nur Adde", que va ser reemplaçat per Omar Abdirashid Shamarke, que en unes primeres declaracions havia anunciat que estava disposat a dialogar amb la insurrecció radical. Les autoritats de Somalilàndia van rebutjar participar en aquest procés perquè es consideren independents de Somàlia. El Parlament Federal de Transició va ser reformat per a donar cabuda a 149 dels més de 275 delegats de l'ARS presents a Djibouti, de manera que el Parlament es va ampliar a prop de 420 parlamentaris. Aquesta reforma es va dur a terme intentant respectar la fórmula del "4.5" acordada durant el procés de pau de Nairobi (celebrat entre el 2002 i el 2004, que va donar lloc al GFT), és a dir, una representació ponderada dels quatre grans clans del país i del conjunt de clans menors. **El líder del grup radical al-Shabab, Sheikh Mukthar Robow**, després de la captura de Baidoa (antiga seu del Parlament) que va tenir lloc després la retirada de les tropes etiòps, **va manifestar la seva oposició al nou president i al nou primer ministre**, acusant-los d'haver-se venut a Occident i a l'enemic etiòp. També va instar el país a incrementar els atacs contra l'AMISOM, que intentava ocupar el buit de poder deixat després de la retirada de les tropes etiòps. A la fi de febrer, el president del GFT reformat, Sharif Sheikh Ahmed, va acordar establir una treva i introduir la Xaria (Llei Islàmica) per a intentar reduir els enfrontaments amb els líders dels diferents clans i milícies. L'acord va arribar després de les converses mantingudes entre el nou GFT i sectors opositors d'alguns clans somalis amb la mediació de líders religiosos regionals.

Respecte a la situació a la regió de **Darfur (Sudan)**, al gener el president del Txad, Idriss Déby, es va reunir a París amb el líder de l'SLA Abdel Wahid al-Nur per a intentar implicar-lo en la iniciativa qatariana per a la reobertura de les negociacions de pau entre el govern sudanès i els grups armats de Darfur. Nur va assenyalar que el seu grup tenia precondicions per a poder reprendre les negociacions, concretament que el Govern es comprometés a desarmar les milícies *Janjaweed* de manera efectiva i a respectar l'acord d'alto el foc del 2004. D'altra banda, al gener, l'ambaixada dels EUA a Khartum va confirmar que **una delegació del grup armat JEM viatjaria a Washington en el marc de la iniciativa del Govern nord-americà per a donar suport al procés de pau a Darfur**. Representants d'aquest grup van viatjar també a Noruega, on les autoritats van insistir sobre la importància de la seva participació en el procés de pau amb mediació qatariana. En aquest sentit, la facció majoritària de l'SLA de Minni Minnawi, signant dels acords de pau del 2006 i enfrontada militarment al JEM, va sol·licitar participar en les futures negociacions de pau a Doha (Qatar) per a assegurar el seu paper de cara al futur de Darfur i el Sudan.

A mitjan febrer, el JEM va arribar a un principi d'acord amb el Govern després de reunir-se durant una setmana amb la mediació de Qatar a Doha, encara que això no va impedir que continuessin els combats. Segons l'acord de bona voluntat es procedirà a l'intercanvi de presoners, amb l'alliberament d'alguna de les persones que van ser detingudes a Khartum l'any passat per l'atac del JEM a les portes de la ciutat. Igualment, totes dues parts es van comprometre a aturar la violència contra els camps de desplaçats a la regió de Darfur. No obstant això, les parts no van acordar un alto el foc ni un cessament d'hostilitats. Malgrat que tant el JEM com la mediació de Qatar —encapçalada pel ministre d'exteriors Ahmed Ben Abdallqah al Mahmud— van insistir que les actuals negociacions només eren un pas previ a la celebració d'una conferència de pau que estarà oberta a tots els grups i faccions que operen a Darfur, la resta d'actors armats van criticar durament el diàleg iniciat a Doha. Les dues parts (JEM i Govern) es van comprometre a continuar amb el diàleg amb mediació de Qatar, en el qual també participa el mediador de les Nacions Unides i la UA, Djibril Bassolè. La delegació del JEM va ser encapçalada pel seu líder, Khalil Ibrahim, mentre que la governamental va ser presidida per Nafie Ali Nafie. Qatar va convidar el Txad a participar també en les negociacions, ja que considera que el país veí és vital per a la construcció de la pau a Darfur.

Al començament de març, la **Cort Penal Internacional (CPI)** va ordenar l'arrest del president **Omar al-Bashir**, **acusat de crims de guerra i contra la humanitat** comesos des del 2003 a la regió de Darfur. L'organisme va desestimar l'acusació de genocidi, que també havia cursat el fiscal Luis Moreno-Ocampo, per falta de proves. L'anunci de l'ordre d'arrest va ser celebrat per organitzacions internacionals de drets humans i els països occidentals, mentre la UA, la Lliga Àrab i la Xina van lamentar que la decisió de la CPI pugui influir negativament en l'estabilitat del país i en el progrés de les negociacions de pau a Darfur. Egipte va demanar una reunió d'urgència del Consell de Seguretat de l'ONU per a ajornar la decisió de la Cort.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

Al Txad, a mitjan gener diversos grups armats d'oposició es van unir contra el president **Idriss Déby** i van crear la **Union des Forces de la Résistance (UFR)**. Els grups van haver de negociar durant cinc mesos per a configurar aquesta aliança a causa de divisions i rivalitats entorn del lideratge. Els grups que formen part de la UFR són UDC (liderada per Abderraman Koulamallah), FSR (liderat per Ahmat Hassaballah Soubiane), RFC (Timane Erdimi), UFDD (Mahamat Nouri), UFCO (Adoum Hassabalah), UFDD-F (Abdelwahid Aboud Makkaye), CDR (Albadour Acyl Ahmat Achabach) i FPRN (Adoum Yacoub Koukou). També es va formar un nou grup armat a Camerun amb l'objectiu d'enderrocar el president Idris Déby; el grup, anomenat **Forces Progressistes pour l'Indépendance et la Renaissance (FPIR)**, va ser creat pel Forum for Exiled Chadians in Central Africa, conegut pel seu acrònim en francès FECAT. La proliferació de nous grups armats va deteriorar notablement la situació de seguretat i de respecte pels drets humans al país, i va augmentar les creixents tensions a la frontera entre el Txad i el Sudan, ja que els grups armats rebels i les milícies que reben el suport del Sudan van llançar importants ofensives en les últimes tres estacions seques, incloent els atacs de 2006 i 2008 contra la capital txadiana, N'Djamena. Aquestes tensions van motivar que, al febrer, l'emir de Qatar, Sheikh Hamad bin Khalifa al-Thani, visités N'Djamena per a mantenir converses amb el president txadià Idriss Déby i discutir sobre les relacions entre el Txad i el Sudan. De fet, la missió conjunta del Txad i el Sudan que havia de començar al principi del 2009 per a supervisar la situació a la frontera comuna encara no ha estat establerta, i el Govern del Sudan va anunciar que es posposava per segona vegada i de manera indefinida la reunió ministerial del grup de contacte de Dakar encarregat de la normalització de les relacions entre el Sudan i el Txad. El grup havia de discutir la posada en marxa de la missió conjunta de 1.000 soldats txadians i 1.000 de sudaneses juntament amb un destacament senegalès i congolès. Líbia es va comprometre a aportar dos milions de dòlars per a finançar el cost de l'operació. Mentrestant, el **Consell de Seguretat de l'ONU** va aprovar el **15 de març la resolució 1861** en la qual s'autoritza el relleu i ampliació de la missió de la UE (**EUFOR RCA/TCHAD**, composta per **3.200** militars) per a la missió de manteniment de la pau **MINURCAT**, composta per **5.200** militars i **300** policies. Els objectius seran prendre totes les mesures necessàries per a la protecció de la població civil, la facilitació del lliurament de l'ajuda humanitària i la protecció del personal i equips de les Nacions Unides. Tindrà un mandat inicial d'un any. L'àmbit d'acció seran les zones frontereres de la R. Centreafricana i el Txad amb la regió de Darfur.

A la **R. Centreafricana**, el president François Bozizé va dissoldre el Govern format el gener del 2008 pel primer ministre Faustin-Archange Touadéra i al dia següent va tornar a nomenar-lo primer ministre. Touadéra va nomenar el seu gabinet amb pocs canvis respecte a l'anterior, malgrat les disposicions establertes pel diàleg Polític Inclusiu (DPI) acabat al desembre. La coalició opositora UFVN va criticar aquesta qüestió àmpliament. Al febrer es va celebrar la primera reunió del comitè supervisor, acordat després de la quarta reunió del comitè de seguiment de l'acord global a què s'havia arribat a la capital gabonesa, Libreville, el passat juny de 2008. El Comitè, presidit per les Nacions Unides, està format per 15 membres. El delegat del

grup armat APRD, en representació de la insurrecció del país, i un delegat del Govern van ser nomenats primer i segon vicepresident respectivament. A la fi de febrer, no obstant això, el grup armat d'oposició FDPC, liderat per Abdoulaye Miskine, va atacar la localitat de Batongofo, 500 km al nord de Bangui. El líder de l'FDPC va afirmar que 400 excombatents pendents de beneficiar-se del programa de DDR havien reprès les armes. El Ministeri de Defensa va reconèixer l'atac però no la tornada a les armes dels 400 combatents. L'atac va tenir lloc dues setmanes després del perpetrat pel grup **Convention des Patriotes pour la Justice et la Paix (CPJP)** contra posicions de les Forces Armades centreafricanas a mitjan febrer a la localitat de Bossemelé (160 km al nord-oest de Bangui). Aquest darrer atac reclamava l'aplicació estricta dels acords i recomanacions que totes les parts havien acordat en el Diàleg Polític Inclusiu. Per la seva banda, el líder de l'FDPC, i el de l'MLCJ, **Abakar Sabone**, van signar el 16 de febrer un comunicat conjunt en què amenaçaven amb la represa de la guerra. Tots dos moviments van criticar igualment el nomenament de Jean Jacques Demafouth per a el càrrec de vicepresident del Comitè de Supervisió del DDR, nominació que s'havia establert en els acords de Libreville sense el seu beneplàcit. Malgrat els contratemps, al març les Nacions Unides van considerar que les converses de pau del passat mes de desembre representaven una oportunitat per a la consolidació de la pau al país. En aquest sentit, es van establir diversos comitès en les àrees de governabilitat i política; seguretat i grups armats; i qüestions socioeconòmiques. Alhora, es va arribar a diversos acords, entre els quals es troben l'establiment d'un Govern d'integració o la celebració d'eleccions el 2009 o el 2010. El President libi, **Moammar al-Gaddafi**, va rebre el seu homòleg centreafricà, **François Bozizé**, per a discutir l'evolució del procés de pau a la República Centreafricana. L'objectiu de la visita era aconseguir l'ajuda del líder libi després del malestar que havia mostrat per l'aplicació dels acords per part d'alguns grups armats com l'MLCJ o el CPJP. Finalment cal destacar que un contingent de 200 soldats de Togo es va sumar a la missió de manteniment de la pau de l'ONU a la R. Centreafricana i el Txad (MINURCAT) operativa des de mitjan març. Rússia també es va sumar al contingent de la MINURCAT amb l'enviament d'un hospital militar i una unitat d'enginyers, que s'afegeixen a la unitat d'aviació que ja havia compromès.

Respecte a la situació a l'Est de la **RD Congo**, a principi de gener va fer-se patent una important divisió entre els membres de la rebel·lió tutsi congoleesa **CNDP**. El detonant va ser l'anunci en un comunicat fet públic pel líder militar (cap de l'Estat Major) de la rebel·lió, **Bosco Ntaganda**, de l'expulsió del lideratge del grup del general **Laurent Nkunda**, per raons de mala governabilitat. El segon cap de l'Estat Major, **Makenga Sultani**, juntament amb un sector d'alts càrrecs i comandants del grup armat, van manifestar la seva lleialtat a Nkunda i van acusar Ntaganda d'alta traïció, tot destacant que no tenia cap autoritat per a deposar Nkunda. Aquest fet va posar de manifest l'existència de dos blocs en el grup: per una banda, el sector de **Mushaki**, al territori **Masisi** de l'oest de la regió nord de la província, feu de Ntaganda i on aquest s'hauria reunit amb diversos caps militars del CNDP favorables a la seva decisió; i, per altra banda, el sector de **Rutshuru**, al nord de Goma, feu del lideratge del CNDP favorable a Nkunda. Ntaganda, àlies "Terminator", és buscat per la CPI per crims de guerra, concretament per abducció de menors a Ituri, ja que havia format part de l'UPC, el líder de la qual, **Thomas Lubanga**, en l'actualitat es troba a La Haia). En qualsevol cas, al començament de l'any es van reprendre les converses directes entre el grup armat CNDP, liderat per **Laurent Nkunda**, i el Govern congolès, amb la mediació de **Benjamin Mkapa**, expresident tanzà i representant de la UA per al conflicte juntament amb el representant de l'ONU, **Olusegun Obasanjo**. No obstant això, pocs dies després, **Laurent Nkunda** va ser arrestat en una operació militar conjunta entre les Forces Armades ruandeses i congoleeses. A més a més, la facció del grup armat d'oposició tutsi CNDP liderada pel general **Bosco Ntaganda**, àlies "Terminator", juntament amb 10 alts càrrecs més de la rebel·lió, que dies abans havien assegurat la deposició del general **Laurent Nkunda**, capdavanter del moviment, van fer una declaració el 16 de gener en la qual anunciaven la fi de les hostilitats contra les Forces Armades congoleeses. La declaració va ser signada a Goma, la capital de Kivu

Nord, en presència del ministre de l'Interior congolès i el cap de l'Estat Major ruandès, James Kabarebe. Després de l'acord, la facció va anunciar que s'integraria en les Forces Armades i que estava disposada a col·laborar en l'ofensiva contra el grup armat d'oposició hutu ruandès FDLR. Entre 3.500 i 4.000 soldats de les Forces Armades ruandeses van penetrar en territori congolès en el marc d'una operació conjunta acordada entre la RD Congo i Ruanda per a combatre el grup armat d'oposició hutu ruandès FDLR, entre els membres del qual es troben responsables del genocidi del 1994. No obstant això, al començament de febrer el president congolès, Joseph Kabila, va anunciar que les Forces Armades ruandeses i ugandeses haurien d'abandonar la RD Congo al final del mes. El nou líder del CNDP, Desiré Kamanzi, va afirmar que no reconeixerà els resultats de les converses de pau que tinguin lloc a Nairobi.

L'intent d'obrir un procés a **Uganda** amb el grup armat d'oposició **LRA** es va veure de nou truncat en el primer trimestre, després que el grup va portar a terme una gran ofensiva amb massacres de població civil i saquejos i destrucció d'habitatges a localitats de la regió d'Haut Uelé (al nord-est de la RD Congo, zona fronterera amb el sud del Sudan), que van causar la mort d'entre 400 i 500 persones durant l'última setmana de l'any 2008. A mitjan gener, un comunicat suposadament procedent del líder del grup armat d'oposició LRA, **Joseph Kony**, va decretar la dissolució de l'aleshores equip negociador en les converses de Juba, encapçalat per David Nyekorach Matsanga, canvi que ja es va produir diverses vegades al llarg del passat any. Enmig de l'habitual confusió, Matsanga va afirmar que aquesta declaració no procedia de Kony, ja que recentment s'havien comunicat i ell havia confirmat que estava satisfet amb el seu treball. Com a mostra de la **progressiva desintegració del grup**, a la fi de gener aparentment es va confirmar la **rendició del vicecomandant de l'LRA**, Okot Odhiambo, que es va posar en contacte amb l'OIM per a anunciar la seva deserció de les files del grup. El president ugandès, Yoweri Museveni, va prometre concedir l'amnistia al vicecomandant de l'LRA, Okot Odhiambo, i a altres membres del grup si s'entregaven, després de l'anunci realitzat per aquest i pel tercer líder de l'LRA, Dominic Ongwen, de la seva renúncia a la lluita armada i els contactes amb l'OIM.

d) Magreb

A Algèria, a mitjan gener, l'antic cap fundador del Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC), Hassan Hattab, va fer de nou una crida als islamistes armats a Algèria perquè deposin les armes i es beneficiïn de la Carta per a la Reconciliació Nacional. Hattab va apel·lar a la situació a Gaza i al moment en què, en la seva opinió, la nació musulmana havia estat atacada pels sionistes, de manera que va convidar els combatents a tornar a la societat. També, Hattab va expressar condemna i penediment pels actes comesos en el passat. Després de l'atac del 19 d'agost a Algèria, que va causar la mort de 43 persones, l'antic cap del GSPC també havia cridat els islamistes a renunciar a la lluita armada.

Quant a les negociacions entre el Marroc i el Frente POLISARIO pel **Sàhara Occidental**, a principi de gener el secretari general de l'ONU, Ban Ki-moon, va nomenar Enviat Personal pel **Sàhara Occidental** el diplomàtic Christopher Ross, antic ambaixador dels EUA a Síria i Algèria, que al febrer va visitar per primera vegada la regió i es va declarar partidari de buscar una solució al conflicte que tingués en compte el dret a l'autodeterminació de la població saharauí. També cal destacar que a mitjan març un informe de la delegació del Parlament Europeu que recentment havia visitat el Sàhara Occidental va afirmar que el mandat de la MINURSO hauria d'incloure la supervisió dels drets humans en aquest territori.

Amèrica Llatina

Pel que fa al conflicte de Colòmbia, al principi de febrer Alfonso Cano, màxim dirigent de les FARC, va expressar que el seu moviment guerriller tenia voluntat de dialogar amb l'actual Govern, sempre i quan es donessin les garanties necessàries per als seus portaveus, i va reiterar la plataforma bolivariana per a un nou govern, continguda en 11 punts o demandes. El Govern, per la seva banda, va anunciar que enfortiria el poder dissuasiu de les Forces Armades a la frontera amb Colòmbia, enfront de les incursions al seu territori per part de les guerrilles de les FARC o fins i tot dels militars colombians. Paral·lelament, i enmig de fortes controvèrsies i dificultats, es va portar a terme l'alliberament de sis dels ostatges en mans de les FARC, amb el suport logístic de Brasil, l'acompanyament de la senadora Piedad Córdoba i el grup de Colombianos i Colombianas por la Paz, i sota la responsabilitat del Comitè Internacional de la Creu Roja. L'Alt Comissionat per la Pau, Luis Carlos Restrepo, va presentar la seva dimissió irrevocable després que el president Uribe no respectés la decisió d'impedir l'accés dels mitjans de comunicació als llocs on havien de ser traslladats els ostatges després del seu lliurament a la comissió humanitària. No obstant això, Luis Carlos Restrepo va manifestar que es dedicaria a la política per a unir els grups partidaris del president Uribe. A mitjan febrer, l'ambaixador dels EUA a Bogotà, William Brownfield, va sorprendre l'opinió pública quan va afirmar que el Govern del seu país estava disposat a escoltar propostes que contribuïssin a una solució del conflicte colombià i a estudiar la situació jurídica dels presos de les FARC en presons del seu país. Per la seva banda, la senadora Piedad Córdoba i personalitats membres de Colombianos i Colombianas por la Paz (CCP) es van reunir per a definir els termes de la tercera carta a les FARC i la primera a l'ELN. Pel que fa a les cartes, un dels membres del grup va afirmar que s'insistirà a les FARC sobre l'abandonament del segrest com a pràctica i s'intentarà afavorir comportaments de respecte a la població civil mentre duri la confrontació militar; d'altra banda, amb l'ELN s'insistirà en les negociacions amb el Govern per a concretar l'Acord Base, paralitzat des de l'octubre del 2007. El president de la Conferència Episcopal de Colòmbia, monsenyor Rubén Salazar, va dir a l'inici de l'Assemblea Nacional de Bisbes que si hi hagués interès comú entre les parts, Govern i guerrilles, l'Església podria contribuir a crear un ambient que faciliti el diàleg i la concertació, i va assegurar que "la solució al conflicte és negociada, no militar".

Àsia i Pacífic

a) Àsia meridional

A l'Afganistan, a mitjan gener el cap dels serveis d'intel·ligència de l'Aràbia Saudita, el príncep Muqrin bin Abdulaziz Al Saud, es va reunir amb representants del Govern afganès, fet que es podria interpretar com un intent de mediació entre la insurrecció talibana i les autoritats afganeses. El representant saudita es va reunir amb el president afganès, Hamed Karzai, i membres del seu gabinet, i també amb líders de l'oposició política. El president Hamed Karzai va afirmar no obstant que les negociacions amb els talibans solament es podien dur a terme per la via governamental, després de l'aparició d'algunes informacions segons les quals soldats danesos havien mantingut converses amb líders locals entre els quals es trobaven representants talibans. Setmanes després, l'enviat del president nord-americà, Richard Holbrooke, va afirmar que guanyar la guerra de l'Afganistan seria molt més dur que guanyar la de l'Iraq, i va anunciar un canvi en la política nord-americana envers aquest país. Holbrooke es va reunir amb el president Hamed Karzai a Alemanya. Els EUA esperen que el total de tropes nord-americanes desplegades al país sigui de 66.000, després que el president Barack Obama aprovés l'enviament addicional de

17.000 soldats. Holbrooke va afirmar que únicament un 5% dels militants talibans a l'Afganistan pertanyien a la facció més dura del moviment, i que la resta podrien ser persuadits perquè abandonessin les armes. Holbrooke va assenyalar també que aproximadament el 25% són persones frustrades amb la política del Govern, i el 70% es van unir a les milícies únicament a canvi de diners i armes. No obstant això, **l'enviat nord-americà va assenyalar que descartava negociacions amb el nucli dur de la insurrecció talibana**, i també es va mostrar contrari als acords recents amb la insurrecció talibana pakistanesa. Al març, un portaveu dels talibans, Qari Yousuf Ahmadi, va rebutjar les informacions que apuntaven que el líder talibà, el mul·là Omar, hauria donat llum verda a l'inici de converses de pau. Ahmadi va afirmar que les converses no tindran lloc mentre continuï la presència de les tropes estrangeres al país. Per la seva banda, el president nord-americà, **Barack Obama, va assenyalar que la reconciliació amb els talibans podria ser una iniciativa important en un conflicte armat en el qual no és previsible una victòria militar nord-americana**. La coordinadora de la unitat de gènere i justícia de l'UNIFEM, Najia Zewari, va reivindicar la participació de les dones afganeses en les negociacions amb els talibans. Zewari va expressar preocupació per la incertesa de la participació de les dones en les negociacions o de la inclusió de les qüestions de gènere en l'agenda.

Pel que fa als diferents conflictes armats que afronta **l'Índia**, cal assenyalar que a l'estat d'Assam, al començament de gener les companyies Alpha i Charlie del batalló 28è de l'**ULFA**, que havien anunciat un alto el foc de manera unilateral al mes de juny, van crear una **nova organització a la qual van anomenar ULFA Pro-Negociacions**, encapçalada per Mrinal Hazarika. A més a més, van anunciar que renunciaven a la demanda de sobirania i independència, i que treballarien per aconseguir més autonomia de l'estat d'Assam. No obstant això, aquesta facció va assenyalar que l'exigència del Govern de depositar les armes com a condició indispensable per a mantenir negociacions de pau era inacceptable i va amenaçar que reiniciaria l'activitat armada si no s'iniciaven converses. Malgrat això, el Govern va anunciar inicialment que reforçaria les operacions contra aquest grup armat, i va descartar de moment acostaments al grup. També es van reforçar els controls a la frontera amb Banglad Desh i Bhutan. Pocs dies després, tanmateix, **el Govern va anunciar un enduriment de les condicions per als grups armats amb els quals manté acords d'alto el foc**, que hauran de designar campaments per a l'acantonament dels seus membres. El Govern va informar també que la facció de l'**ULFA** favorable a les negociacions havia renovat la petició de dur a terme converses amb el Govern i es va mostrar favorable a acceptar un **acord en el marc de la Constitució**. Al febrer, un dirigent de la facció Pro-Negociacions de l'**ULFA**, Mrinal Hazarika, va afirmar que aquest grup armat mantenia estrets contactes amb els serveis d'intel·ligència pakistanesos i bengalins. D'altra banda va proposar en un manifest que s'estableixi un sistema de ciutadania dual que permeti considerar tots aquells que vivien en el territori d'Assam abans de la colonització britànica "indígenes" i aquells que han emigrat de diferents zones de l'Índia i que tenen l'estatus de ciutadans, "ètnics". El terme "assamès" serviria per agrupar els dos col·lectius. El grup va destacar la necessitat que es creï una cambra alta al parlament de l'estat, en la qual podrien ser representats tots els grups assentats permanentment, com els bengalins, biharis, marwaris, panjabis i nepalesos. Pel que fa a les negociacions amb l'**NDFB**, al començament de gener el Govern va anunciar **l'extensió de l'acord d'alto el foc amb l'NDFB per sis mesos més**. L'anunci es va produir després que el grup armat destituís el seu líder, Ranjan Daimary, i l'expulés de l'organització per negar-se a acceptar la destitució. Tot això va tenir lloc en un context d'acusacions a Daimary per la seva suposada implicació en l'onada d'atemptats del mes d'octubre a Assam. **L'NDFB va assenyalar que el grup no ha de ser responsabilitzat de les accions d'uns pocs**. No obstant això, el Govern va manifestar que l'acord seria suspès immediatament si hi havia violacions a l'alto el foc. D'altra banda, **l'acord d'alto el foc amb el grup armat d'oposició DHD (N) també es va estendre per un any més després de les negociacions mantingudes per representants dels governs central i estatal i pel grup insurgent**. El DHD (N) es va mostrar satisfet pel resultat de la trobada.

A l'estat de **Nagaland**, a mitjan gener el grup armat d'oposició NSCN (IM) va posar en llibertat cinc membres de les forces de seguretat, que havien estat retinguts pel grup durant algunes hores. La posada en llibertat es va produir gràcies a la intervenció de diverses organitzacions de la societat civil. El grup armat va advertir al Govern que no toleraria la presència de les forces de seguretat a les rodalies dels campaments on els seus integrants es troben acantonats. Dies després, el ministre cap de l'estat, Neiphiu Rio, va expressar la seva satisfacció per la gradual reducció dels enfrontaments entre faccions. Per la seva banda, el líder de l'NSCN-IM, **Isaac Chisi Swu**, va mostrar el seu compromís amb la resolució del conflicte per la via pacífica. Al final de febrer, tanmateix, es va imposar el toc de queda a Imphal, a l'estat de Manipur, com a conseqüència dels disturbis originats després de l'assassinat de tres funcionaris del Govern al districte d'Ukhrul. L'assassinat pot haver estat comès per integrants de l'NSCN-IM. El grup armat va afirmar que castigaria els responsables del crim i **va assenyalar que no pot ser considerat un acte del grup armat sinó que es tracta d'una acció individual**. L'NSCN-IM va demanar que les circumstàncies no fossin utilitzades per a malmetre el procés de pau.

Pel que fa al contenciós entre l'Índia i el Pakistan pel Caixmir, a mitjan febrer la **Policia pakistanesa va detenir el dirigent del grup armat d'oposició Hizbul Mujahideen, Muzaffar Ahmad Dar**, comandant en cap d'operacions del grup armat. L'assessor d'Interior del Govern pakistanès Rehman Malik va declarar que els atemptats que van tenir lloc a Mumbai el mes de novembre del 2008 podrien haver estat parcialment organitzats al Pakistan, i va anunciar la detenció de diverses persones vinculades a aquests fets i que podrien ser integrants de l'organització armada Let. Les declaracions van ser celebrades pel Govern indi, ja que les discrepàncies al respecte entre els dos Governos havien provocat una crisi diplomàtica i una escalada de la tensió. El Govern indi va afegir que esperava que l'Executiu pakistanès desmantellés la infraestructura terrorista al país. Per la seva banda, un portaveu de LET va negar de nou la vinculació del grup amb els atemptats i va condemnar l'actitud del Govern pakistanès.

Al **Nepal**, a mitjan gener els principals partits polítics van acordar el repartiment de càrrecs per a presidir els diferents comitès que s'encarregaran de la redacció de la Constitució. Els partits CPN-M i CPN-UML van acordar un repartiment pel qual el primer encapçalarà set comitès i el segon cinc, igual que l'NC. Els partits madhesis de la regió de **Terai** lideraran un comitè cadascun. D'altra banda, el primer ministre, Pushpa Kamal Dahal, va anunciar que es reforçaran les mesures de seguretat a la regió de Terai després d'un manifest deteriorament de la zona. La Policia va enviar reforços a diferents ciutats, ja que **més de 20 grups armats continuen actius en aquesta regió**. Al començament de febrer, va haver-hi diversos episodis de violència durant la vaga general convocada al sud del país per l'organització Tharu Welfare Council, que representa a la comunitat ètnica tharu. La vaga es va convocar en protesta per la decisió governamental de reservar quotes de llocs de treball governamentals per a la població madhesi. **La Tharu Welfare Council va expressar el seu desacord amb la decisió governamental d'agrupar tota la població que habita al sud del país amb aquesta classificació, ignorant la diversitat ètnica**. D'altra banda, es va formar un grup armat d'oposició tharu, **Tharuhat Autonomous State Council**, que reivindica el control dels recursos naturals per part de la població tharu i la defensa dels drets d'aquesta població indígena. El grup va afirmar que estava integrat per 375 persones. Va contribuir a complicar la situació el fet que, al final de febrer, la facció madhesi escindida del partit maoista CPN-M, que governa actualment, va advertir que prendria les armes si no accedia a les seves reivindicacions, entre les quals s'inclou la concessió de terres a camperols de la regió que no en posseeixen, i compensacions econòmiques per a les famílies de les persones que van morir durant la revolta popular del 2006 que va posar fi al règim del rei Gyanendra, entre d'altres. Com a aspecte positiu, el Govern va arribar a un acord de cinc punts amb el grup armat d'oposició **Liberation Tigers of Terai Eelam (LTTE)** després de les negociacions mantingudes a Birgunj.

L'acord estableix que la seguretat dels integrants del grup serà garantida pel Govern mentre durin les negociacions, i el grup armat es va comprometre a no dur a terme activitats armades durant el període de diàleg. Al març va haver-hi enfrontaments entre policia i manifestants a la zona de Chitwan durant la celebració de protestes per part de la comunitat tharu. No obstant això, després d'arribar a un acord amb el Govern la vaga general va ser desconvocada. **L'acord contemplava que la població tharu no seria classificada en la mateixa categoria que la població madhesi, cosa que els privaria de quotes específiques per a accedir a llocs governamentals.** Aquesta era la principal reivindicació del grup. A més a més, van acusar el Govern maoista d'haver traït la promesa de garantir més autonomia. Algunes de les organitzacions que van protagonitzar les protestes eren els grups JTSC, FIP i JMNSC.

Pel que fa als diferents conflictes i les negociacions actives a diverses zones del Pakistan, cal assenyalar que a la regió del **Balutxistan**, al començament de gener **els grups armats d'oposició BLA, BRA i BLF van anunciar la fi de l'alto el foc decretat de manera unilateral quatre mesos abans.** Un portaveu del BLA va assenyalar que s'havia declarat l'alto el foc amb l'objectiu d'obtenir una resposta per part del Govern, però que la continuació de l'operació militar els portava a reprendre immediatament les activitats armades. A mitjan març, a més a més, **el Govern dels EUA estava considerant la possibilitat d'expandir les operacions militars al Pakistan i portar atacs contra bases talibanes al Balutxistan**, zona on resideixen els màxims líders del moviment talibà. La intenció podria ser atacar una zona a les proximitats de Quetta considerada un santuari talibà. Pel que fa a la **Província de la Frontera Nord-occidental del Pakistan**, es van multiplicar tant els enfrontaments com els acostaments entre les forces de seguretat i els grups insurgents talibans a la zona de Swat. Les Nacions Unides van assenyalar que es preveia el desplaçament de més de 600.000 persones durant aquest any a causa dels enfrontaments. Davant d'aquesta situació, el primer ministre, Yusuf Raza Gillani, va afirmar que el Govern canviaria la seva estratègia de contrainsurrecció a Swat per a evitar els danys col·laterals. Gillani va assenyalar que davant el fracàs del diàleg, només es va poder optar per la via militar. Malgrat això, i continuant amb l'estratègia de l'any anterior d'apropar-se a alguns grups talibans, a mitjan febrer **el Govern va signar un acord amb l'organització talibana Tehreek-i-Nafaz-i-Shariat-i-Mohammadi** -- encapçalada per Maulana Fazlullah i integrant de la coalició talibana Tehrik-e-Taliban Pakistan (TTP). Amb aquest acord, **el Govern va accedir a la imposició de la xaria a la regió Malakand, que inclou la vall de Swat.** Els talibans van anunciar un alto el foc unilateral de deu dies per tal de facilitar l'aplicació de l'acord i van assenyalar que la possibilitat de prolongar de manera permanent l'alto el foc dependria del compliment de l'acord per part del Govern. El Govern dels EUA va mostrar preocupació per l'acord de Swat i va assenyalar que es tractava d'una rendició davant la insurrecció talibana. **El Govern, per la seva banda, va negar que s'hagués arribat a un acord de pau amb la insurrecció talibana a Bajaur**, a les Àrees Tribals Federals administrades. Fonts oficials van assenyalar que l'operació militar continuaria tal com estava previst, tot i la declaració unilateral d'alto el foc per part dels talibans després de les **negociacions entre la tribu Mamoonid i el Govern**, i l'anunci de les forces de seguretat de no dur a terme cap acció contra la insurrecció. A Bajaur s'havia creat una operació militar des del mes d'agost passat, que ha causat la mort de 2.000 persones i el desplaçament de 200.000.

A **Sri Lanka**, malgrat que gairebé es va poder derrotar l'LTTE, que va perdre gran part dels territoris sota la seva influència, l'Índia va instar el Govern perquè s'iniciés un procés per a arribar a una solució política del conflicte. Després de la visita a l'illa del secretari d'Exteriors, Shivshankar Menon, l'Executiu indi va assenyalar que el president singalès, Mahinda Rajapakse, es va mostrar favorable a avançar cap a un procés polític. Rajapakse va afirmar que els problemes de les relacions ètniques es solucionarien per la via política, però que el terrorisme seria combatut militarment. Menon es va reunir amb representants de tots els partits polítics, incloent el principal partit opositor, UNP, i el partit tàmil afí a l'LTTE, el TNA. Al febrer, les

Forces Armades van negar que hi hagués cap possibilitat d'una rendició negociada de l'LTTE, i van assenyalar que la rendició hauria de donar-se de manera incondicional. A més a més, van rebutjar que es pogués concedir cap tipus d'amnistia als alts rangs de l'LTTE, encara que sí seria possible concedir-la als soldats de baix rang a canvi de processos de reintegració a la vida civil. El secretari de Defensa va afirmar que tampoc es firmaria cap acord d'alto el foc, ja que aquests han estat utilitzats per l'LTTE amb anterioritat per al rearmament. El Govern de Sri Lanka va informar a més que obriria cinc 'poblats d'assistència social' que acollirien els tàmls que fugissin de la selva on l'Exèrcit havia immobilitzat els rebels. Aquests poblats estaran envoltats de filats i llocs de control, i no es permetrà sortir als joves ni a les persones solteres, cosa que va motivar la crítica de nombrosos grups de drets humans. A mitjan març, l'alta comissionada dels drets humans de les Nacions Unides, Navi Pillay, va afirmar que el Govern i l'LTTE podrien estar cometent crims de guerra i va demanar a les dues parts que possessin fi immediatament a les hostilitats. Més de 2.800 civils han mort i 7.000 més han resultat ferits en els dos últims mesos.

b) Àsia Oriental

Al començament de març, el primer ministre de la Xina va expressar la disposició del seu Govern a entaular converses amb Taiwan sobre qüestions polítiques i militars per tal d'aconseguir un acord de pau entre les dues parts. Per la seva banda, el Govern taiwanès va expressar el seu desig d'abordar primer les relacions econòmiques i, en segon lloc, les qüestions polítiques. Segons algunes fonts, el sentiment de rebuig de la Xina continental que encara persisteix en bona part de la societat taiwanesa no aconsellava abordar a curt termini els afers polítics. Pel que fa al conflicte sobre el Tibet, al final de febrer i coincidint amb el 50è aniversari de l'ocupació de la regió, el Govern xinès va publicar un informe en el qual es nega a concedir la independència o amplis marges d'autonomia al Tibet i acusa de nou el dalai-lama de provocar inestabilitat a la regió.

c) Sud-est Asiàtic

A les Filipines, a mitjan gener l'exdirector de la Policia i fins aleshores vicedirector general del Consell Nacional de Seguretat, **Avelino Razon**, va ser nomenat nou conseller presidencial per al procés de pau en substitució d'Hermogenes Esperon, que va ser nomenat màxim responsable del Presidential Management Staff. Pel que fa al procés de negociació amb el MILF, al començament de l'any el nou cap del panel negociador del Govern amb el grup, Rafael Seguis, va anunciar que el seu equip viatjaria en breu a Kuala Lumpur per a discutir amb el Govern de Malàisia, facilitador de les converses en els darrers anys, la represa del procés negociador. El MILF va celebrar el viatge del panel negociador governamental a Malàisia però a la vegada va recalcar la negativa a reiniciar les converses fins que el Govern no posi fi a l'ofensiva militar contra el grup en diverses zones de Mindanao. El president de Timor-Leste, Jose Ramos-Horta, es va mostrar disposat a col·laborar en la resolució del conflicte a Mindanao si ho volen el Govern filipí i el MILF. Segons l'organització Initiative for International Dialogue, que ha proposat que Ramos-Horta s'impliqui en el procés negociador, el president podria complementar les tasques de facilitació portades a terme per Malàisia. Al final de gener, la presidenta Gloria Macapagal Arroyo va declarar que havia ordenat a l'equip negociador governamental la represa de les converses de pau amb el MILF. Arroyo també va sol·licitar la implicació de la comunitat internacional, referint-se específicament a Malàisia, Brunei, Japó, Líbia, EUA, la UE i l'Organització de la Conferència Islàmica. El MILF, no obstant això, va assenyalar que només tornaria a la taula de negociació si es resolvia la suspensió del fallit acord sobre dominis ancestrals del poble moro, si les Forces Armades posaven fi a la seva ofensiva militar i si l'International Monitoring Team investigava les violacions de drets humans comeses a Cotabato del Norte, Lanao del Norte i Sarangani. Al febrer, Razon va assenyalar que el Govern treballarà

en diverses mesures de creació de confiança, i es va mostrar disposat a revisar la natura i l'estructura del procés de facilitació per a millorar-les. **El Govern va dur a terme consultes amb diferents experts internacionals**, incloent una delegació britànica que va participar en les negociacions de pau a Irlanda del Nord. A més a més, un equip del Centre per al Diàleg Humanitari es va reunir amb diversos líders del MILF, per tal de desbloquejar el procés mostrant al grup armat la voluntat de personalitats com l'exsecretari general de l'ONU, Kofi Annan, o l'exmandatari britànic, Tony Blair, de trobar una solució per a posar fi a dècades de violència. D'altra banda, diversos parlamentaris van donar suport a la creació d'una comissió parlamentària (amb membres del Senat i la Cambra de Representants) sobre les negociacions amb el MILF. L'objectiu de la comissió és aconseguir molta més transparència sobre el procés negociador i evitar tensions com les dels dies previs a la frustrada signatura de l'acord sobre territoris ancestrals del poble moro.

Pel que fa a les negociacions amb el grup MNLF, al començament de febrer **el Govern va aprovar una Ordre Executiva per a esmenar la Llei Orgànica que va crear la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM)**. Segons el Govern, l'Ordre Executiva té la intenció de visualitzar els avenços en les negociacions amb l'MNLF per a aplicar plenament l'acord de pau del 1996, a més de garantir la plena autonomia del poble moro i satisfer les seves aspiracions d'autodeterminació. Al març, **l'MNLF va declarar que havia iniciat converses amb el MILF per a acostar posicions i plantejar una solució comuna al conflicte a Mindanao**. Pel que fa als intents de reprendre converses amb el grup armat d'oposició NPA i el seu braç polític, l'NDF, al final de febrer el conseller presidencial per al procés de pau, **Avelino Razon, va declarar que en un o dos mesos podrien reprendre els contactes informals amb l'NDF** per tal de reprendre el procés de negociacions formals, interromput el 2004. Segons Razon, el Govern podria estar considerant acceptar bona part de les 13 condicions exigides per l'NDF per a reprendre les converses de pau, fins i tot sense una declaració d'alto el foc prèvia. Altres qüestions plantejades per l'NDF són la indemnització de les víctimes del règim de Ferdinand Marcos, la retirada del grup de les llistes d'organitzacions terroristes de la UE i els EUA, la persecució i assassinat d'alguns dels alts responsables de l'NDF o del Partit Comunista de Filipines o l'aplicació dels acords signats prèviament. Per la seva banda, **l'NDF es va mostrar disposat a reprendre les converses en el punt en què es van estancar el 2004** si el Govern acceptés algunes de les seves demandes.

Amb relació als diferents grups armats que operen a Myanmar, al començament de gener el Govern va informar que els integrants del grup armat d'oposició **DKBA** –creat com una escissió del KNU –hauran de prestar serveis com a guardes fronterers. El Govern va anunciar-ho al grup armat, amb el qual manté un acord d'alto el foc, després de reunir-se a Naypyidaw. No obstant això, **no serà necessari el desarmament de l'organització**. Alguns membres d'alt rang del grup podrien desertar per mostrar el seu desacord amb aquesta decisió governamental, que respon a les mesures contemplades en la nova Constitució recentment aprovada. Paral·lelament es van produir enfrontaments entre el DKBA i el KNLA (braç armat del KNU). El **KNLA** va assenyalar que la veritable intenció del DKBA era el control de la regió per a establir relacions comercials amb el Govern tailandès, ja que la zona és rica en or, zinc, estany i fusta de teca. D'altra banda, **el grup armat d'oposició UWSP, que manté un acord de l'alto el foc amb el Govern, va proposar la creació d'una regió autònoma especial al territori sota el seu control**. Sembla que el grup armat signa els seus documents oficials amb la denominació Govern de l'estat de Wa, regió especial autònoma, Unió de Myanmar. Actualment la zona Wa es troba integrada en la regió especial 2 de l'estat Shan. Prop de 20.000 integrants de l'UWSA (braç armat de l'UWSP) estan desplegats a la zona fronterera amb Tailàndia i la Xina. El grup armat d'oposició mon **NMSP**, que manté un acord d'alto el foc amb el Govern des del 1995, va anunciar que no participarà en les eleccions del 2010. La raó adduïda van ser la falta d'atenció a les seves demandes durant el procés de convenció constitucional. L'NMSP va assenyalar que tampoc es desarmarà si el Govern

ho sol·licita. Al començament de febrer, l'enviat del secretari general de l'ONU, Ibrahim Gambari, va acabar la seva visita al país sense reunir-se amb el cap de la Junta Militar, el general Than Swe, encara que va poder reunir-se amb la líder opositora, Aung San Suu Kyi, i també amb el primer ministre, el general Thein Sein. De manera simultània, **dos ministres europeus van visitar el país malgrat el boicot imposat per la UE.** La ministra danesa de Cooperació al Desenvolupament, Ulla Tornas, i el ministre noruec de Desenvolupament i Medi Ambient, Erik Solheim, van visitar el país i es van reunir amb membres de la Creu Roja de Myanmar. Els ministres van visitar les zones afectades pel cicló Nargis. Ulla Tornas, a més a més, va sol·licitar al parlament danès un acord per a posar fi a les sancions sobre el país i va anunciar que planejava incrementar l'ajuda financera. **La facció KNU / KNLA Peace Council, escindida del KNU, va arribar a un acord amb la Junta Militar** pel qual els integrants del grup armat exerciran de guardes fronterers al pas de Three Pagodas, a la frontera amb Tailàndia. En canvi, el grup armat d'oposició shan **SSA** va anunciar que intentaria impedir per tots els mitjans la celebració d'eleccions l'any vinent, i que almenys 10 grups armats més compartien aquesta decisió, incloent l'UWSA, aliat del Govern. A mitja març les autoritats tailandeses podrien haver impedit l'entrada al seu territori de dirigents del grup armat d'oposició KNLA, braç armat de l'organització karen KNU. El Govern de Tailàndia els hauria exigint que posessin fi a l'activitat armada des de territori tailandès.

Quant al conflicte del sud de **Tailàndia**, al començament de l'any les Forces Armades van declarar que la insurrecció estava ben organitzada i que estava estructurada en cinc grups, entre els quals destaca **BRN-coordinate**, organització paraigua que coordina les diferents activitats insurgents, i **RKK**, el grup de cèl·lules militars més actiu, amb entre 3.000 i 3.5000 membres. **El nou Govern va anunciar la intenció de crear una nova estructura administrativa per fer front als principals problemes del sud del país.** En l'organisme participaran diversos sectors de la societat civil i de diferents sensibilitats polítiques. El viceprimer ministre, Suthep Thaugsuban, coordinarà l'establiment de l'organització, que va ser considerada una prioritat en l'agenda del nou Executiu. Malgrat això, durant tot el primer trimestre va haver-hi enfrontaments que van causar nombroses víctimes a la regió.

Per altra banda, al començament de febrer, i després de la visita del ministre d'Exteriors de **Tailàndia a Cambodja**, tots dos països van acordar **resoldre per mitjans pacífics el contenciós territorial**, que l'any passat va provocar diversos enfrontaments entre les Forces Armades dels dos països. Les dues parts van declarar que el Comitè Conjunt Fronterer de Cambodja i Tailàndia s'havia reunit a Tailàndia entre el 2 i el 4 de febrer i que el primer ministre cambodjà, Hun Sen, visitaria el país veí amb motiu de la cimera de l'ASEAN que s'havia de celebrar poc després a Tailàndia. Alguns dels punts de l'agenda van ser l'intercanvi de presoners i el desplegament de tropes a la frontera comuna.

Europa

a) Sud-est d'Europa

A **Xipre**, i després de la reunió del 5 de gener, el representant especial del secretari general de l'ONU per a Xipre, Tayé-Brook Zerihoun, va afirmar que els líders de les dues comunitats havien arribat a un **ple acord sobre l'harmonització i cooperació entre el Govern Federal i els estats constituents**, i que estaven a prop de l'acord total sobre la jerarquia de normes. D'altra banda, els dos líders van acordar l'establiment d'un consell assessor sobre la preservació, protecció física i

restauració del patrimoni cultural inamovible de Xipre. A mitjan febrer, els líders de les dues comunitats van mantenir dues noves reunions setmanals sobre la qüestió de la propietat, un dels temes més espinosos del procés de negociacions; segons Zerihoun, el proper pas seria decidir si aquest tema es pot seguir abordant en altres espais, amb la qual cosa les reunions bilaterals passarien al següent tema de l'agenda: les qüestions vinculades a la UE. Per la seva banda, el comitè d'Exteriors del Parlament Europeu va instar Turquia a retirar les tropes del nord de Xipre amb la finalitat de contribuir a un clima favorable a la resolució del conflicte de l'illa. També cal assenyalar que, a mitjan març, grups d'empresaris grecoxipriotes i turcoxipriotes, amb d'altres de Turquia i Grècia, van instar en una declaració conjunta a les parts que arribessin a un acord de pau abans del final del 2009. Mentrestant, van continuar les negociacions entre els líders de les dues comunitats de l'illa. En la reunió del 5 de març, **les parts van concloure el diàleg sobre les qüestions de propietat**, tema que les parts transfereixen ara als seus representants, a causa de la seva complexitat i la dificultat d'arribar a un acord.

Quant a Kosovo, a mitjan gener **van entrar en funcionament les Forces de Seguretat de Kosovo** (KSF, per les sigles en anglès), cos que va rellevar els Cossos de Protecció de Kosovo (KPC, per les seves sigles en anglès). L'establiment de les KSF estava previst en el pla d'Ahtisaari. Segons l'OTAN, que entrenarà i supervisarà les KSF, les forces no constitueixen un Exèrcit totalment desenvolupat sinó un cos lleugerament armat. Per la seva banda, el secretari general de l'OTAN, Jaap de Hoop Scheffer, va anunciar que estava disposat a considerar l'abolició de la zona de seguretat militar establerta el 1999 al voltant de la frontera de Kosovo amb Sèrbia. Per la seva banda, Sèrbia ja n'havia plantejat l'eliminació el 2008. Al començament de febrer, la UNMIK va anunciar que estava negociant amb Belgrad i amb Pristina per a iniciar converses sobre qüestions tècniques que afecten els dos territoris. D'altra banda, **líders kosovars van indicar que no volien negociacions mediades per la UNMIK i que preferirien que fossin facilitades per la UE o els EUA**. A mitjan febrer, el president serbi, Boris Tadic, va declarar que el país esperava millorar la relació amb Kosovo en un dictamen internacional, però que mai en reconeixeria la independència. Al març, l'enviat especial de la UE a Kosovo, Pieter Feith, el primer ministre kosovar i altres ministres van fer una crida a totes les comunitats perquè participessin en el procés de descentralització de poders a Kosovo.

Amb relació al contenció entre **Moldàvia** i la regió del **Transdnièster**, al final de desembre el President Moldau, Vladimir Voronin, i el líder de la regió secessionista del Transdnièster, Igor Smirnov, es van reunir sense aconseguir un acord sobre la represa de converses de pau en el format 5+2, encara que van acordar que de moment continuarien les consultes seguint un model de 2 +1, que inclou Rússia. Més endavant, al final de gener, el Consell de Coordinació d'ONG i Partits Polítics, que agrupa més de 30 organitzacions i partits, va instar la població local de la regió del Transdnièster a no votar en les eleccions parlamentàries Moldaves de l'abril; també va assenyalar que en aquell moment no hi havia cap força a Moldàvia que pogués, una vegada al poder, canviar el curs del conflicte i reconèixer la independència de la regió. A mitjan febrer, la UE va renovar per un any més, fins el febrer del 2010, la prohibició d'entrada a territori de la UE als principals líders i càrrecs del règim del Transdnièster, independent *de facto*. Per la seva banda, el líder independentista, Igor Smirnov, va manifestar que el procés 5+2 era solament un marc assessor i va defensar la necessitat d'un format 2+1 de diàleg amb Moldàvia sota mediació russa. No obstant això, Smirnov va afirmar que si no hi havia entesa en les qüestions polítiques, caldria desenvolupar la cooperació econòmica en interès mutu. D'altra banda, estava prevista una nova reunió del comitè d'experts de les dues parts en conflicte que aborden la creació de mesures de confiança. Alhora, el líder del Transdnièster, Igor Smirnov, va afirmar que reforçarien el seu Exèrcit com a garantia del desenvolupament estable de la seva autoproclamada república. D'altra banda, **Moldàvia i Ucraïna van debatre les possibilitats de crear una Euroregió** que inclouria els districtes moldaus de Floresti, Donduseni, Soldanesti i Sorocaba, el districte Camenca del Transdnièster i la regió ucraïnesa de Vinnytsya, segons Infotag. **L'objectiu seria avançar en les**

relacions entre les autoritats locals moldaves i del Transdnièster, per tal d'intentar resoldre el conflicte i obtenir fons econòmics de la UE. A mitjan març, **els Governos de Moldàvia i la regió del Transdnièster van acordar que seria oportú transformar la missió de manteniment de pau de la CEI en una nova missió sota els auspicis de l'OSCE** una vegada s'arribi a una solució al conflicte del Transdnièster. Així ho van comunicar en una declaració conjunta, promoguda i signada també per Rússia, en el marc d'una reunió trilateral al Kremlin. En el document, **les parts van confirmar la rellevància del format 5+2**, van acordar crear les condicions per tal de reprendre el més aviat possible el treball en aquest format, van afirmar que continuaran mantenint contactes directes i que instaran els grups de treball a establir mesures de confiança.

Amb relació al conflicte de **Turquia al Kurdistan**, a mitjan febrer el líder del **PKK**, Abdullah Öcalan, va instar les autoritats turques al diàleg amb els kurds, en el marc del desè aniversari de la seva detenció. El Govern no va respondre al nou missatge d'Öcalan, emès pel seu advocat. Per la seva banda, la Plataforma Abanto va organitzar una trobada de dos dies sota el lema "Buscant la pau i un futur junts" a Erbil (Iraq), en la qual van participar prop de 200 intel·lectuals turcs, kurds, armenis i àrabs, entre altres. En la trobada es va posar èmfasi en la necessitat d'aprofundir les relacions entre Turquia i el Govern Regional del Kurdistan iraqià per tal de contribuir a la pau i estabilitat a la regió. Al final de febrer va augmentar la tensió política entorn de la qüestió kurda després del discurs emès en kurd pel líder del partit DTP, Ahmet Turk, en una reunió del seu grup parlamentari al Parlament de Turquia. La classe política majoritària va qualificar els fets de provocació i il·legalitat, al·legant que la Llei de Partits Polítics prohibeix l'ús de llengües que no siguin el turc en el marc de l'activitat parlamentària. Segons informacions en mitjans de comunicació citades per Today's Zaman, **el líder kurd de l'Iraq, Massoud Barzani, podria estar portant a terme converses amb el PKK per a negociar un pla que permetés l'abandonament de les armes per part del PKK a canvi d'una amnistia per a alguns dels seus membres durant un determinat període de temps**. A més a més, l'Exèrcit turc no estaria obstaculitzant aquesta opció, segons el diari turc Taraf. Al seu torn, líders kurds del nord de l'Iraq estarien preparant una conferència internacional en la qual representants kurds de tot el món farien una crida al PKK perquè abandonés les armes. A mitjan març, fiscals turcs van donar ordre d'excavar diverses zones al sud-est de Turquia que podrien albergar les restes de persones desaparegudes durant els anys noranta en el marc del conflicte armat. En paral·lel, van reprendre impuls els grups de mares de desapareguts, conegudes en els anys noranta com "les mares del dissabte", amb noves concentracions a Istanbul per a demanar informació sobre el lloc on es troben els seus familiars desapareguts, que incloïen a membres i simpatitzants del PKK, i també civils sense vinculació amb la qüestió kurda. Segons el diari Vatan, **els EUA estarien preparant un pla per a abordar la qüestió kurda, que podria incloure el desarmament del PKK**. El president iraqià, Jalal Talabani, va urgir també el PKK que abandonés les armes i va afirmar que l'era del conflicte armat entre el PKK i Turquia havia arribat al final.

b) Caucas

Pel que fa al contenció entre **Armènia i l'Azerbaidjan** per l'enclavament de Nagorno-Karabakh, a mitjan gener i enmig de diverses violacions de l'alto el foc, el president azerbaidjanès, Ilham Aliev, va afirmar que la Declaració de Moscou de novembre del 2008 evidenciava que la disputa per Nagorno-Karabakh només es podia resoldre seguint un pla en diverses etapes. **Segons Aliev, la posició inamovible de l'Azerbaidjan requeria primer la retirada de les forces d'Armènia i la resolució dels problemes de seguretat amb garanties internacionals**. En la seva opinió, una vegada resolt aquests problemes, es podria abordar el tema del futur estatus del territori. Per la seva banda, el Govern d'Armènia va començar a preparar un programa de compensació econòmica per a afavorir el retorn de població Armènia desplaçada de zones del país a la banda de la frontera amb l'Azerbaidjan amb motiu de la guerra dels noranta i de la consegüent

inseguretat. El president de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, Lluís Maria de Puig, va assenyalar que el subcomitè sobre Nagorno-Karabakh reemprendria les activitats aviat per tal de contribuir a la solució del conflicte. Els presidents armeni i azerbaidjanès, Serge Sarkisian i Ilham Aliev, es van reunir a Zuric en una nova ronda de negociacions en el marc del procés de pau mediat pel Grup de Minsk de l'OSCE. El portaveu azerbaidjanès va afirmar que hi havia hagut grans avenços. Per la seva banda, el Govern turc va assenyalar que el conflicte de Nagorno-Karabakh preocupava Turquia, però que el país no formaria part del pla de solució per a la disputa, cosa que desmentia informacions que havien aparegut recentment en la premsa turca.

Respecte al conflicte de Txetxènia (Rússia), a mitjan gener Yaragi Abdulayev, enviat del líder polític rebel a l'exili Akhmed Zakayev, va visitar Txetxènia per a mantenir converses amb el president txetxè, Ramzan Kadírov, segons l'agència de notícies vinculada als grups rebels Kavkaz-Tsentr, contrària a la figura de Zakayev. Segons Kavkaz-Tsentr, la visita podria ser la preparació d'una possible visita de Zakayev, que viu al Regne Unit, a Txetxènia, viatge que no es va fer durant el trimestre. Zakayev va manifestar que la solució al conflicte entre Rússia i Txetxènia no es trobava en l'àmbit militar sinó en el polític, i que estaven oberts al diàleg també amb els representants de Kadírov. Diversos analistes van considerar que hi ha un cisma entre el braç militar dels grups rebels (progressivament més vinculat a l'islamisme i interrelacionat amb altres formacions del nord del Caucas amb l'objectiu d'establir un emirat a la regió) i figures de caire polític vinculades al nacionalisme polític Txetxè dels anys noranta, com Zakayev, que han quedat aïllades en les seves posicions després del retorn de molts excombatents rebels a Txetxènia per a ingressar en el règim de l'exrebel i actual president txetxè, Ramzan Kadírov.

Sobre els conflictes de Geòrgia amb les regions separatistes, a mitjan febrer les parts en conflicte van acordar a Ginebra amb mediació de l'ONU, l'OSCE i la UE, propostes per a l'establiment de mecanismes conjunts de prevenció i resposta d'incidents. En un comunicat conjunt, els mediadors assenyalen que entre les mesures s'inclouen la celebració de trobades setmanals - o més freqüents si es considera necessari - entre les estructures responsables de la seguretat i l'ordre públic a les zones de tensió i amb organitzacions internacionals. A més a més, s'establirà una línia de comunicació durant les 24 hores, i es duran a terme visites conjuntes a les zones que causin preocupació. El president de torn de la UE ha qualificat l'acord d'avenç vital. Pel que fa a Abkhàzia, el president georgià va afirmar que la missió de l'ONU no era efectiva i que no es lamentaria massa si deixés de funcionar. El ministeri de Defensa de Geòrgia i la missió d'observació de la UE EUMM van signar un memoràndum que estipula restriccions al moviment de les forces georgianes en zones adjacents a Abkhàzia i Ossètia del Sud. Segons el cap de la EUMM, es tracta d'un pas unilateral de Geòrgia que contribueix a l'aplicació de l'acord d'alto el foc de l'agost. Segons l'acord, Geòrgia no podrà desplegar més d'un batalló de tropes a menys de 15 quilòmetres de la frontera amb Abkhàzia, mesura que també s'aplica per a Ossètia del Sud. Tampoc podrà desplegar armes de 120mm de calibre o més en aquestes zones, entre altres mesures. A mitjan febrer, el líder d'Abkhàzia va afirmar que no hi haurà observadors de la UE a Abkhàzia, i va instar el Consell de la UE i el Parlament Europeu que entenguin que no hi haurà noves discussions sobre l'estatus d'Abkhàzia. El Govern georgià va proposar la desmilitarització d'Abkhàzia i va plantejar la necessitat d'enviar una força policial internacional a la regió. Mentrestant, el Govern abkhaz va afirmar que no tenia plans d'integrar-se a Rússia o a cap altre Estat, sinó que el seu objectiu era la construcció d'un Estat independent. Alhora, el president abkhaz, Sergey Bagapsh va anunciar que estava estudiant la conveniència de continuar participant en les converses internacionals de Ginebra sobre la seguretat i estabilitat a Abkhàzia i Ossètia del Sud. Segons Bagapsh, aquest procés negociador no té futur.

Pel que fa a la regió d'Ossètia del Sud, reconeguda com a Estat independent per Rússia l'any passat, i tal com ja s'ha comentat, al final de gener el ministeri de Defensa de Geòrgia i la missió

d'observació de la UE (EUMM) van signar un memoràndum que estipulava restriccions al moviment de les forces georgianes en zones adjacents a Abkhàzia i Ossètia del Sud. A mitjan febrer, els països de l'OSCE van acordar prolongar fins al 30 de juny la presència dels 20 observadors addicionals desplegats a zones adjacents a Ossètia del Sud l'agost del 2008. La decisió no afecta la data límit del mandat de la missió de l'OSCE al país, que havia acabat el 31 de desembre del 2008 sense que s'hagi arribat a un acord per a renovar-la, a causa de l'oposició de Rússia. A mitjan març, el Govern d'Ossètia del Sud va anunciar que en un termini breu es firmaria un acord militar amb Rússia per a permetre-li l'ús del territori d'Ossètia per a crear bases militars per un període de fins a 99 anys. D'altra banda, el líder d'Ossètia, Eduard Kokoity, va manifestar que la UE i l'OSCE eren responsables dels fets d'agost del 2008 i va expressar disconformitat amb la missió d'observació de la UE, l'EUMM, perquè considera insuficient el treball que duu a terme.

Orient Mitjà

Al començament de l'any, a l'Iraq es va restablir una línia aèria comercial entre un país de l'Europa Occidental i Bagdad després de 17 anys sense servei. A l'inici de febrer es van celebrar eleccions provincials al país amb una participació del 51% segons dades de la Comissió Electoral. Segons dades del Govern, la participació va créixer en les àrees sunnites, comunitat que havia boicotejat eleccions anteriors. A mitjan març, el Govern de Nuri al-Maliki va fer una crida a la reconciliació entre els diferents grups del país, sol·licitant el perdó per a aquells que van treballar amb el govern de l'expresident Saddam Hussein, després d'assistir a una conferència de reconciliació amb una tribu xiïta. Al-Maliki va declarar que una part important del pla de reconciliació és la creació de consells tribals que tinguin una participació rellevant en el govern local. Aquesta iniciativa va rebre l'oposició de diversos polítics iraquians, que van afirmar que això només responia a la intenció d'Al-Maliki d'obtenir bons resultats en les eleccions parlamentàries de l'any següent. D'altra banda, representants kurds, turcmans i àrabs, en disputa pel poder a la ciutat septentrional de Kirkuk, van arribar a un acord que estipula que el Govern del districte serà ocupat per un kurd, el càrrec de vicegovernador per un àrab, i la presidència del consell local correspondrà a un turcman.

Pel que fa a la situació entre Israel i Palestina, el trimestre va estar profundament marcat per l'ofensiva israeliana contra la Franja de Gaza del 27 de desembre, que va causar la mort de més de 1.300 persones i milers de ferits, en l'operació més violenta des de la guerra del 1967. Abans de l'inici de l'operació, la ministra d'Exteriors israeliana, Tzipi Livni, va declarar que Israel havia d'enderrocar Hamas. L'atac va tenir lloc quan va acabar la treva de sis mesos entre Hamas i Israel que finalitzava el 19 de desembre. Després de diversos intents, el 8 de gener el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una resolució presentada pel Regne Unit, la resolució 1860, amb 14 vots a favor i amb l'abstenció dels EUA, que feia una crida a un alto el foc immediat, durable i plenament respectat, que portés a una retirada completa de les forces israelianes de Gaza, a la permissió de provisions alimentàries, combustible i tractament mèdic en el territori, amb una intensificació de les gestions internacionals per a prevenir el contraban d'armes i municions a la Franja. Abans de la resolució algunes instàncies internacionals havien formulat propostes per a posar fi a les hostilitats a Gaza, incloent una treva de 48 hores proposada pel president francès, Nicolas Sarkozy, un alto el foc provisional per la UE, una treva de llarga durada pel Quartet de l'Orient Mitjà, i un alto el foc immediat per un període limitat per part d'Egipte. Al final de gener, Hamas es va declarar disposada a acceptar una treva d'un any mentre que el Govern d'Israel exigia que fos de 18 mesos, després que les treves declarades per les parts el dia 18 de gener després de l'ofensiva israeliana sobre Gaza fossin violades reiteradament. L'oferiment de Hamas exigia que, a canvi, Israel aixequés el bloqueig imposat a la Franja i accedís a l'obertura de tots els punts de pas a Gaza. L'enviat del Govern dels EUA a l'Orient Mitjà, George Mitchell, va

visitar la regió coincidint amb les primeres violacions de l'alto el foc el 28 de gener, i va fer una crida a Egipte per tal que contribuís a la consolidació de l'acord. A mitjan febrer, després de l'ofensiva israeliana sobre Gaza i les declaracions separades de treva formulades per Hamas i Israel el 18 de gener, van continuar les **converses amb els auspicis d'Egipte sobre l'establiment d'una treva de llarga durada**. Durant les negociacions, les dues parts van acostar posicions en aspectes com l'establiment d'una zona de contenció de 300 metres al llarg de la frontera de Gaza amb Israel. Tanmateix, el principal desacord va ser l'exigència israeliana d'alliberament del soldat capturat per Hamas el 2006 com a requisit per a arribar a qualsevol acord. Al començament de març, la **secretària d'Estat nord-americana, Hillary Clinton, va visitar l'Orient Mitjà per primera vegada des que va prendre possessió del càrrec, i va afirmar que una solució basada en els dos Estats era inevitable**. Clinton va afirmar que els EUA estaven disposats a iniciar una diplomàcia agressiva amb totes les parts per a aconseguir un acord global que aportés pau i seguretat tant a Israel com als veïns àrabs. A mitjan març, Hamas va culpar Israel del fracàs en les negociacions indirectes intervingudes per Egipte que havien de facilitar un intercanvi de presoners, interrompudes el 18 de març després que Israel declarés que Hamas havia incrementat en l'últim moment les demandes. Hamas havia exigint l'entrega d'un total de 1.000 presoners, precisant només 450 noms. Olmert va afirmar que la seva posició havia estat generosa però que hi havia límits que no estava disposat a traspasar. Hamas va declarar que no tenia cap responsabilitat en el llançament de coets procedents de Gaza i que actuaria contra els seus responsables.

Amb relació al procés d'acostament entre **Israel i Síria**, després de l'ofensiva israeliana sobre Gaza, el **Govern siríà va anunciar la suspensió de les converses indirectes amb Israel intervingudes per Turquia**. A mitjan març, el president siríà, Bashar al-Assad, va afirmar que era possible arribar a un acord de pau amb Israel però que la normalització de relacions només seria possible si Israel posava fi al conflicte amb els palestins. D'altra banda, dos enviats de l'administració nord-americana van trobar-se amb alts responsables del Govern siríà, fet que representa el primer contacte d'alt nivell entre els EUA i Síria des del 2005.

Pel que fa al **Líban**, cal destacar que a mitjan març el **Govern del Regne Unit va declarar que havia restablert contactes amb l'ala política del moviment libanès Hezbollah**, i va afirmar que es tractava d'una resposta a l'evolució política positiva del país. Aquest pas va tenir lloc 10 mesos després que Hezbollah signés un acord d'unitat i s'incorporés al Govern libanès. Va ser el 2008 que el Govern britànic va incorporar l'ala militar de Hezbollah a la llista d'organitzacions prohibides per la seva suposada implicació en l'entrenament d'insurgents a l'Iraq. El portaveu del ministeri d'Afers Exteriors va declarar que estaven explorant dur a terme contactes oficials amb l'ala política de Hezbollah, incloent els parlamentaris, per a intentar impulsar el seu distanciament de la violència i el seu paper constructiu, democràtic i pacífic en la política libanesa. Tanmateix, les mateixes fonts van especificar que el Regne Unit no tindria cap contacte amb l'ala militar de Hezbollah.

Sobre els conflictes interns entre els grups de **Palestina**, al començament de febrer Hamas va fer una crida per a una nova representació del poble palestí, afirmació que va ser considerada inacceptable per part del president, Mahmud Abbas. En el marc de la situació de Gaza, les dues formacions es trobaven en **converses amb la mediació d'Egipte per a intentar acostar posicions**, a deu mesos de la primera trobada directe entre les dues formacions. El Caire va proposar una trobada per al 22 de febrer entre les parts, però el portaveu de Hamas, Fawzi Barhoum, va declarar que la seva organització sol·licitava primer l'establiment d'un comitè per a l'alliberament dels "presos polítics" amb membres dels dos partits per a preparar el terreny per a les converses de reconciliació. Pocs dies després, no obstant això, totes dues formacions polítiques van acordar la **creació de cinc comitès encaminats a la formació d'un govern d'unitat nacional interí** que prepararia la celebració d'eleccions presidencials i legislatives, i que coordinaria la reconstrucció

de Gaza. A mitjan març, diverses formacions rivals palestines reunides al Caire **van acordar la celebració d'eleccions legislatives i presidencials abans del final de gener del 2010**, encara que estaven en desacord sobre la formació d'un Govern d'Unitat que seria l'encarregat de preparar els comicis. Segons els participants, la diferència principal que enfrontava Al-Fatah i Hamas era la decisió de si el nou Gabinet hauria d'estar format per grups polítics o per tecnòcrates independents, tal com diversos països occidentals i Egipte havien sol·licitat. Poc després d'interrompre les negociacions el 19 de març van anunciar que es reprendrien l'1 d'abril.

Sobre el conflicte del **Iemen**, al final de gener el Comitè de Mediació de Saad va aconseguir que les autoritats iemenites permetessin que prop de 100 seguidors d'Al-Houthi ferits durant els últims enfrontaments a la província busquessin tractament en altres hospitals fora de Saad. En aquest context, **un comunicat de premsa del líder Abdul Malik al-Houthi va informar que havien procedit a l'alliberament de 30 presoners de les forces armades i cossos de seguretat, i al seu lliurament al Comitè de Mediació, com a gest de prova de les bones intencions del grup i com un pas per a activar la pau.** Al final de febrer, tanmateix, la situació a la província de Saad es mantenia tensa malgrat el discurs oficial que afirmava el contrari, segons van indicar fonts tribals. Segons aquestes fonts, el Govern no havia complert la seva part de l'acord amb els al-Houthistas, en concret l'alliberament dels 1.200 detinguts en presons de seguretat, a més de la insistència pel reestacionament de tropes per part de responsables militars i de seguretat en àrees de les que el Govern havia acceptat retirar-se. En opinió dels líders tribals, la guerra es podia reprendre en qualsevol moment, ja que la situació era agreujada per la tensió afegida entre els partidaris d'Al-Houthi i les tribus que es mantenen fidels al Govern.

ALGUNES DE LES RECENTS INICIATIVES CIUTADANES PER A LA SOLUCIÓ POLÍTICA DEL CONFLICTE COLOMBIÀ

NOM	PROPOSTA	PROPOSIT	MÈTODE
Colombianos i Colombianas por la Paz (CCP)	Diàleg entre societat civil i comandàncies de FARC i ELN	Promoure l'acord humanitari i acostar les parts per a inici de diàlegs de pau	Diàleg epistolar públic
Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona (amb suport de FESCOL i CCN)	Propostes de futur per a una Colòmbia en pau	Construir consens social sobre sortides en temes clau del conflicte polític, econòmic i social, per a presentar al país i les parts del conflicte	Presentació de propostes per part de grup de personalitats rellevants de diferents sectors i àmbits socials, en un document únic
Comisión de Conciliación Nacional	Acuerdo Nacional para la Paz y la Reconciliación, amb la idea que l'única sortida al conflicte és el diàleg i la negociació (declaracions de Mon. Rubén Salazar)	Construir consens social entorn de temes puntuals relacionats amb la solució política del conflicte	Trobades de CCN amb diferents sectors de la societat en l'àmbit nacional i en la regió
Centro de Liderazgo i Gestión, REDEPAZ i FESCOL	Evolución Colombia: Un Horizonte Compartido	Identificar transformacions que Colòmbia necessita per a assolir canvis veritables	Diàleg col·lectiu entre líders colombians representatius de diferents tendències polítiques, econòmiques, socials, geogràfiques i ètniques
Grup de Washington: colombians convocats per Institut de la Pau d'Estats Units i Colombia Human Rights Committee	Diplomàcia ciutadana per a la solució política del conflicte armat	Promoure en la societat i comunitat internacional el diàleg i la negociació com via per a superar el conflicte armat a Colòmbia	Carta al President Obama demanant: 1- suport a sortida negociada al conflicte, 2- revisió de lluita antidroga, 3- Tractat de comerç just, 4- Prioritzar el respecte pels drets humans, 5- Suport a la justícia colombiana
Iniciativa de París: Líders polítics d'Amèrica Llatina i Europa i representants de societat civil colombiana convocats per Secours Catholic	Diàleg polític entre Europa- Mercosur-Amèrica Llatina per a explorar solució negociada al conflicte armat a Colòmbia	Promoure en la societat i comunitat internacional, com UNASUR i la UE, el diàleg i la negociació com via per a superar el conflicte armat a Colòmbia	Convocatòria a partits polítics i parlamentaris d'Europa i Amèrica Llatina. Incidència en cancelleries europees
Xarxa Estats Units – Europa - Colòmbia	Articular esforços de Grup de Washington i Grup de París amb iniciatives ciutadanes en curs a Colòmbia	Coordinar accions per a optimitzar esforços, en el propòsit comú de la solució política al conflicte	
Jean Pierre Gontard	Cercle de Savis de Providència	Avançar en la regulació del conflicte armat, promovent actes humanitaris puntuals de les parts, que poden ser unilaterals, de bona voluntat o convinguts. Contribuir a crear bases de confiança per a diàlegs de pau	Grup de persones de la societat (excomissionats, exdirigents guerrillers, exgenerals, exfacilitadors de pau, sacerdots, experts), construeixen propostes pràctiques i realistes per a les parts. Tràmit de les propostes pel diàleg epistolar o directe.
Asamblea Permanente de la Sociedad Civil per la Pau	Diplomàcia ciutadana per a la solució política del conflicte armat	Promoure en la societat i comunitat internacional el diàleg i la negociació com via per a superar el conflicte armat a Colòmbia	Carta a Caps d'Estat i participació de la societat civil colombiana en la Cinquena Cimera de les Amèriques (Trinidad i Tobago, abril/2009). Gira per països del Mercosur, Mèxic, Costa Rica i El Salvador i EUA. Incidència a ONU i OEA. Articulació amb Grup Washington i Iniciativa París. Demanen: 1- suport a sortida negociada del conflicte, 2- instar les parts al diàleg útil amb resultats, 3- facilitació i acompanyament internacional, 4- donar suport a la societat civil en el seu dret de buscar camins de pau.

A la fi de febrer, des del Congrés dels EUA fonts del partit Demòcrata van revelar que el finançament del Plan Colombia el 2009 es mantindria en 545 milions de dòlars, però canviaria la

distribució interna, donant més prioritat a l'ajuda per a programes socials i de suport a la reinserció d'excombatents. A més a més, el nou text del Plan Colòmbia augmenta la condicionalitat de l'ajuda i demana al Departament d'Estat que informi regularment el Congrés sobre la situació de drets humans a Colòmbia i faci el seguiment de la desmobilització de les xarxes paramilitars, per tal d'assegurar que el Govern talla els vincles amb els grups. Al març, l'informe final de l'Alta Comissionada per als Drets Humans de l'ONU, emès després de l'Examen Anual Voluntari al qual s'havia sotmès el govern colombià, va considerar **deficients els resultats de l'aplicació de la Llei de Justícia i Paz, principalment en el tema de reparació a les víctimes.** Alhora va considerar que les mesures preses pel govern per a combatre la pràctica de les execucions extrajudicials no havien aconseguit la reducció d'aquesta pràctica de manera significativa. L'informe va assenyalar l'estat d'indefensió que afronten les comunitats indígenes i els grups afrocolombians davant de l'acció violenta dels actors del conflicte armat que assassinen els seus membres i els expulsen de les seves terres. Finalment, cal destacar que el Fiscal General de la Nació, Mario Iguarán, va informar que fins al moment **s'havien obert 900 processos judicials en els quals estaven involucrats més de 1.400 membres de la Força Pública per la desaparició i assassinat de més de 1.300 persones que van ser presentades com a guerrillers donats de baixa en combat.** Al març, finalment, en carta oberta a la guerrilla de les FARC, el Consell Regional Indígena del Cauca, CRIC, va proposar un diàleg epistolar a l'organització insurgent. També va qüestionar la conducta d'agressió i violència contra les comunitats indígenes al sud de Nariño. A més a més, va recalcar que les seves comunitats no participen en el conflicte armat i que no donen suport a cap actor armat, va exigir que els seus territoris no fossin utilitzats com a escenari de guerra i va demanar responsabilitats per l'assassinat de vuit indígenes de l'ètnia awá, que s'havien atribuït les FARC.

Crisis humanitàries i acció humanitària

- ❑ L'expulsió de 16 ONG internacionals a Darfur posa en risc la vida de 4,7 milions de persones, segons les Nacions Unides.
- ❑ 150.000 persones van quedar atrapades en el foc creuat a Sri Lanka davant una greu violació del DIH.
- ❑ Van augmentar els atacs contra el personal humanitari al Pakistan després que els grups talibans el qualifiquessin d'antiislàmic i progovernamental.
- ❑ Els operatius conjunts contra l'LRU ugandès i l'FDLR ruandès a la regió dels Grans Llacs van desplaçar desenes de milers de persones i van agreujar la crisi humanitària a la zona.
- ❑ Myanmar va aconseguir recuperar la producció agrícola després del cicló Nargis gràcies a l'efectivitat dels programes d'actuació.

El present capítol aborda la situació en què es troben alguns dels actuals contextos de crisi humanitària i la seva evolució recent, juntament amb els principals esdeveniments del trimestre amb relació a l'acció humanitària.

Evolució trimestral dels contextos de crisi humanitària

A continuació s'analitza l'evolució d'alguns dels diferents contextos de crisi humanitària en els quals hi ha hagut esdeveniments rellevants durant el primer trimestre.¹ Dels **34 països en situació de crisi humanitària**, 20 es troben al continent africà, vuit a la regió d'Àsia i Pacífic, tres a l'Orient Mitjà, dos a Amèrica i un a Europa.

Taula 5.1. Països amb situacions de crisi humanitària durant el primer trimestre del 2009	
Àfrica	Burundi, Txad, Côte d'Ivoire, Eritrea, Etiòpia, Kènia, Lesotho, Libèria, Mauritània, Mali, Níger, RD Congo, R. Centreafricana, Sierra Leone, Somàlia, Sudan, Swazilàndia, Ruanda, Uganda i Zimbabue
Amèrica	Colòmbia i Haití
Àsia	Afganistan, Filipines, Myanmar, Nepal, Pakistan, RPD Corea, Sri Lanka i Timor-Leste
Europa	Geòrgia
Orient Mitjà	Iraq, Palestina i Iemen

Durant el trimestre, el PMA va anunciar la creació d'un fons per a comprar amb antelació els seus estocs d'aliments. La finalitat era evitar els costos que va provocar la crisi alimentària que es va iniciar el 2008. La directora de l'agència, Josette Sheeran, vol aconseguir d'aquesta manera que l'ajuda alimentària sigui flexible i evitar la distorsió dels mercats locals, que ja es van veure afectats per la crisi global. Comprar aliments amb antelació, almenys sis mesos abans del seu ús, i adquirir-los en època de collita, és una cosa que fins al moment el PMA no havia aconseguit.

D'altra banda, l'UNICEF va publicar la seva crida anual sol·licitant 1.000 milions de dòlars per a assistir 36 països. L'organisme va situar les crisis més importants a RD Congo, Somàlia, Sudan, Uganda i Zimbabue. L'informe assenyalava que l'augment dels preus dels aliments havia exacerbat els problemes dels menors, a causa de l'augment de la seva vulnerabilitat, el treball infantil i els matrimonis a edat primerenca.

Finalment, un informe de l'OMS va destacar que la incidència del còlera a escala global estava subestimada per les xifres ofertes pels Estats. L'organisme va assenyalar que durant el 2007 prop de 120.000 persones van morir de còlera, per comparació a les 4.031 víctimes mortals de les quals

¹ S'entén per crisi humanitària una situació en la qual existeix una excepcional i generalitzada amenaça a la vida humana, la salut o la subsistència. Tals crisis s'acostumen a produir en contextos de pobresa, fragilitat de l'Estat i precarietat alimentària, en què un desastre natural o un conflicte armat generen l'aparició d'una crisi alimentària, malalties i desplaçaments forçats de població dins del país o cap a l'exterior, i una mobilització important de recursos internacionals en termes d'ajuda.

van informar els governs. La falta de dades s'atribueix en l'informe a la por dels països que el turisme o el comerç es vegin afectats per l'alta incidència de la malaltia, que podria estigmatitzar-los.

Àfrica

Un informe de les Nacions Unides va subratllar els progressos aconseguits en la lluita contra la malària, amb la reducció del nombre de morts, malgrat que encara un milió de persones moren a l'any per aquesta malaltia, principalment al continent africà. Actualment el 40% de la població dels països africans endèmics té accés a mosquiteres amb insecticida de llarga durada, per comparació al 10% que es registrava el 2005.

a) Àfrica Austral

Països	Factors de la crisi
Lesotho	Desastres naturals, VIH/SIDA
Madagascar	Crisi política, Desastres naturals
Swazilàndia	Desastres naturals, VIH/SIDA
Zimbabue	Crisi política i econòmica, VIH/SIDA

A la regió austral l'extensió de la greu epidèmia de còlera que afecta **Zimbabue** des d'agost de l'any passat va ser causa d'alarma entre la població. Fins al mes de març el còlera va causar la mort a prop de 4.000 persones, mentre la inseguretad alimentària afectava la meitat de la població. Diversos organismes i institucions van expressar la necessitat que augmentin els fons per a combatre l'epidèmia i la greu crisi humanitària que assola el país. No obstant això, els països donants van insistir que continuarien realitzant aportacions econòmiques que serien gestionades per entitats alienes al Govern, malgrat la nova formació d'un govern d'unitat nacional que inclou l'oposició.² D'altra banda, a **Madagascar** els efectes combinats dels últims ciclons (Eric i Fanele que van provocar la mort de 12 persones i van afectar-ne més de 58.000), la sequera al sud (amb inseguretad alimentària a 31 districtes) i la inestabilitat política,³ que va alentir l'assistència, van agreujar la situació humanitària.

A **Swazilàndia**, l'enquesta realitzada pel Govern sobre la incidència del VIH/SIDA en dones gestants va revelar que la pandèmia ha augmentat. El 42% de les dones analitzades eren portadores del virus, un 3% més que el 2006. Mentre el Govern va assenyalar que les xifres d'infectades s'estaven estabilitzant, les organitzacions d'assistència a persones amb VIH/SIDA van subratllar que la incidència de la malaltia es podia considerar desastre humanitari i que no semblava estar remitent. D'altra banda, un estudi sobre vulnerabilitat urbana a **Lesotho** va revelar que gairebé la totalitat de les llars amb baixos ingressos en destinaven entre el 75 i el 80% a cobrir les necessitats alimentàries. El fet que el país importi el 70% del menjar que consumeix ha afectat seriosament la capacitat adquisitiva de la població, que s'ha vist obligada a reduir el consum diari d'aliments.

Les pluges torrencials a la zona austral van provocar víctimes mortals, desplaçaments i importants danys materials a Angola i Namíbia, mentre Moçambic va sol·licitar 5,5 milions de dòlars per a assistència alimentària a les regions del nord, on més de 100.000 persones es trobaven seriosament afectades per la sequera.

² Vegeu el capítol 2 (Tensions)

³ Ibid.

Quadre 5.1. La inestabilitat política i les crisis humanitàries

Casos com el de Madagascar, on la crisi política té una greu repercussió sobre la vulnerabilitat de la població, posen de manifest els vincles entre estabilitat política, crisi humanitària i desenvolupament. Malgrat que és cert que les emergències humanitàries tenen lloc també en països amb un sistema polític que podríem qualificar d'assentat i estable, la majoria de les situacions de crisi tenen lloc en Estats en què la fragilitat és un dels qualificatius més comuns de les seves institucions. En el cas de les situacions de violència recollides en aquest informe, 30 de les 34 crisis humanitàries analitzades han tingut lloc en escenaris d'inestabilitat, sia per l'existència de conflictes armats, de situacions de tensió o de tots dos supòsits en un mateix país.

De fet, els efectes de les crisis humanitàries tenen més durada en el temps en països que no tenen estructures i institucions estables amb capacitat per a implementar estratègies d'assistència a la població. La recuperació dels països afectats per crisis humanitàries no es regeix tant per la magnitud de la tragèdia, sinó per la capacitat de resposta dels Estats.

En aquest sentit, l'enfortiment de les institucions governamentals perquè puguin exercir les tasques de protecció respecte a la població, la millora de la coordinació entre l'Estat i les organitzacions locals d'assistència, i la implantació de sistemes d'alerta primerenca efectius en països altament vulnerables són tasques prioritàries destinades a reduir el nombre de crisis humanitàries i l'efecte que tenen sobre la població.

b) Àfrica Occidental

Països	Factors de la crisi
Côte d'Ivoire	Reassentament de desplaçats, situació postbèl·lica
Libèria	Situació postbèl·lica
Sahel (Mauritània, Mali i Níger)	Desastres naturals, situació de tensió
Sierra Leone	Situació postbèl·lica

La regió es va mantenir en alerta pels brots epidèmics de meningitis (sobretot a Nigèria, Níger i Burkina Faso) i febre groga. A més a més, l'OCHA va alertar sobre la possibilitat que es reduïssin els vols humanitaris a la zona a causa de la falta de fons, cosa que podria repercutir seriosament en l'assistència a localitats amb pitjors accessos per via terrestre.

El Govern de **Sierra Leone** va considerar la possibilitat d'establir un sistema de seguretat social — finançat amb impostos indirectes, retribucions laborals i donacions— per a facilitar a la població l'accés gratuït a la sanitat, especialment a les dones i els menors. Encara que per llei l'assistència a aquests grups més vulnerables és gratuïta al país, els professionals sanitaris cobren els serveis per a contrarestar els baixos salaris que reben. Per la seva banda, el CICR va anunciar que tancaria la seva delegació nacional al país i que mantindria l'oficina a Freetown. Gràcies als progressos aconseguits en la consolidació de la pau, el comandament va ser transmès a la Creu Roja de Sierra Leone. Durant la visita del responsable de l'OCHA a Côte d'Ivoire, Georg Charpentier, a l'oest del país els caps tradicionals van expressar la seva preocupació perquè la tornada dels desplaçats estava provocant una insuficiència d'aliments, aigua i assistència mèdica a la regió, raó per la qual van sol·licitar més assistència humanitària.

Durant els últims dies de gener, la presidenta liberiana Ellen Johnson-Sirleaf es va veure obligada a declarar l'estat d'emergència nacional després que més de 400.000 persones es veiessin afectades per una plaga d'erugues al nord de **Libèria** que va destruir camps de collites i va contaminar aqüífers, amb el consegüent augment de la desprotecció i la inseguretat alimentària de la població.

c) Banya d'Àfrica

Països	Factors de la crisi
Eritrea	Situació postbèl·lica, desplaçament forçat, desastres naturals
Etiòpia	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Somàlia	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Sudan	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals

A la regió de la banya d'Àfrica, els esdeveniments del **Sudan** davant l'ordre d'arrest contra el president Omar al-Bashir per part de la CPI van fer témer un agreujament de la crisi humanitària al país. Després d'anunciar la retirada dels permisos per a romandre al país a 16 ONG internacionals, el Govern va decretar que tota l'assistència humanitària haurà de ser administrada per organitzacions locals en el termini d'un any. Les agències de les Nacions Unides van advertir en un comunicat conjunt que 4,7 milions de persones quedaran sense assistència humanitària vital a Darfur. L'executiu va assegurar que no podria fer-se responsable de la seguretat dels efectius humanitaris a partir d'ara. En aquest sentit, van persistir els atacs contra personal humanitari a **Somàlia**, amb la mort de dos membres del PMA al gener i el segrest de quatre treballadors de diverses agències de l'ONU al març. A més el grup armat d'oposició islamista d'ideologia radical Al Shabab va demanar a les organitzacions humanitàries que operen al sud del país que es retirin i que posin a disposició de la població tots els subministraments alimentaris. Les Nacions Unides van assenyalar que estaven buscant un nou acord de seguretat amb les faccions armades perquè permetin les tasques humanitàries al territori sota el seu control. D'altra banda, el coordinador humanitari per al país, Mark Bowden, va advertir que fins al moment només s'havia rebut el 19% dels fons sol·licitats per a l'assistència humanitària de la població, fet que estava posant en perill la subsistència de 3,2 milions de persones. A més l'ACNUR va tornar a reclamar al Govern de Kènia que no violés els drets dels somalis sol·licitants d'asil al país, després que es produïssin nous casos de tornada forçada.

Una nova llei aprovada en el Parlament d'**Etiòpia** va prohibir a les ONG que reben més d'un 10% dels seus ingressos de donants internacionals dur a terme projectes relacionats amb els drets humans. Aquesta disposició afecta la majoria de les més de 4.600 ONG inscrites en el país. Les que violin la nova legislació podrien afrontar penes de fins a 15 anys de presó. D'altra banda, un informe del Govern i diverses agències va assenyalar una reducció notable en el nombre de persones dependents d'assistència nutricional —de 6,4 milions estimats a l'octubre a 4,9 milions— principalment gràcies a les pluges a l'oest del país que van poder millorar les perspectives de collita.

d) Grans Llacs i Àfrica Central

Països	Factors de la crisi
Burundi	Situació postbèl·lica, volum de desplaçats interns
Txad	Conflicte armat, inestabilitat regional, desplaçament forçat
Kènia	Desplaçament forçat, desastres naturals
R. Centreafricana	Conflicte armat, inestabilitat regional, desplaçament forçat
RD Congo	Conflicte armat, desplaçament forçat
Ruanda	Inestabilitat regional, desplaçament forçat
Uganda	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals

El secretari general adjunt per a Afers Humanitaris i coordinador d'Ajuda d'Emergència, John Holmes, va qualificar de catastròfica l'operació conjunta de les Forces Armades de RD Congo, Sudan Meridional i Uganda contra el grup armat ugandès LRA a causa de la total absència de protecció de la població civil, cosa que va provocar una catàstrofe humanitària al nord de la **RD Congo**, amb el desplaçament de més de 133.000 persones. Les missions de les Nacions Unides al

territori, MONUC i UNMIS, també van ser criticades fortament per la seva incapacitat de protegir la població. A l'est de la RD Congo (Kivus), més de 4.500 persones es van veure obligades a fugir de la violència desfermada per l'operació militar conjunta de les Forces Armades congoleeses i ruandeses contra el grup armat ruandès FDLR al mes de gener. Durant setmanes les agències humanitàries i la MONUC van veure restringit l'accés a les zones més afectades per l'ofensiva.

Les reiterades sequeres al nord i al sud de **Burundi** van fer que gairebé 1.400 famílies s'haguessin de desplaçar als països veïns, Tanzània i Ruanda. Una de les zones més afectades és la província de Kirundo, considerada la zona amb la producció agrícola més gran del país. D'altra banda, els ruandesos que van buscar refugi durant la dècada dels noranta a la RD Congo van començar la tornada a **Ruanda** després de l'ofensiva militar conjunta contra el grup armat FDLR. En un comunicat de l'exèrcit es subratlla que aquestes persones van ser segrestades per l'FDLR i que la seva tornada és voluntària. L'ACNUR ha recolzat aquesta idea amb les informacions que assenyalen que la majoria d'aquestes persones són menors i dones. Per la seva banda, el president de **Kènia** va decretar que la crisi alimentària al país era un desastre nacional i va sol·licitar 400 milions de dòlars per a fer front a aquesta situació. Actualment, més de 2,5 milions de persones reben assistència alimentària, encara que es desconeix el grau d'inseguretat nacional. Turkana (nord-oest) és una de les zones més afectades juntament amb les províncies del nord-est, on els conflictes per l'accés a aigua i pastura van causar desenes de morts des del setembre del 2008. El PMA va sol·licitar al març 244 milions de dòlars per a assistir 3,5 milions de persones.

A **Uganda**, el PMA va anunciar la reducció gradual de la seva assistència alimentària als desplaçats pel conflicte, ja que molts havien aconseguit reasentar-se i reiniciar l'activitat agrícola, amb la consegüent millora de la seguretat alimentària al nord. No obstant això, va haver-hi enfrontaments violents al nord entre els retornats i les comunitats assentades, a causa de litigis per la propietat de la terra. Com a mínim quatre persones van morir, i l'incendi de cases va provocar nous desplaçaments. Igualment, la sequera a la regió de Karamoja (nord-est) va fer que el Govern la qualificqués de zona d'emergència. Prop d'un milió de persones corren el risc de patir fam a la regió segons el PMA. Davant les persistents sequeres, el Govern valora la possibilitat d'establir un sistema de reg a petita escala a Karamoja per a donar una resposta a mitjà i llarg termini.

La situació dels refugiats sudanesos i centreafricans al **Txad** va continuar sent especialment preocupant. L'ACNUR va alertar que en l'últim trimestre prop de 10.000 persones havien creuat la frontera al sud del Txad provinents de la **R. Centreafricana**, i que alguns no havien pogut arribar als camps de refugiats, fet que complicava les tasques d'assistència. A l'est del Txad, els focs accidentals als superpoblats camps de refugiats (amb residents de Darfur (Sudan) i desplaçats interns per la violència fronterera) van provocar la mort d'un menor i la destrucció de diverses cases que van deixar prop de 1.500 persones sense llar.

Amèrica i Carib

Països	Factors de la crisi
Colòmbia	Conflicte armat, desplaçament forçat
Haití	Crisi política i econòmica, desastres naturals

El secretari general adjunt de l'ONU per a Afers Humanitaris, John Holmes, va visitar **Colòmbia** al febrer i va posar de relleu la preocupant crisi humanitària que afecta el país, especialment pel que fa al desplaçament intern. El departament de Nariño va ser un dels més afectats per la violència, després que la mort de 17 indígenes awa a mans del grup armat FARC provoqués el desplaçament de 1.500 persones. Segons dades del PMA, un grup de 1.300 persones es va quedar a la zona malgrat la inseguretat que provoca el gran nombre de mines antipersones. Les inundacions en aquest mateix departament van afectar prop de 40.000 persones al mes de febrer.

D'altra banda, a Haití el representant especial de l'ONU, Hédi Annabi, va assenyalar que mig any després que els ciclons arrasessin el país —a l'agost i setembre del 2008— el 50% de la població afectada no havia pogut retornar a les seves llars. A més a més, un informe elaborat conjuntament pel Govern i la USAID va assenyalar que un terç de la població era víctima de la inseguretat alimentària.

Quadre 5.2. Deu anys dels principis rector del desplaçament intern

L'octubre del 2008 es va celebrar a Oslo una conferència amb motiu del desè aniversari de la creació dels principis rector del desplaçament intern.⁴ Des que l'any 2005 més de 190 països van adoptar el Document Final de la Cimera Mundial que regeix aquests principis, juntament amb conceptes com la responsabilitat de protegir, s'ha avançat en la protecció dels drets de la població desplaçada, que actualment supera els 26 milions de persones al món.

Una de les fites més importants ha estat dotar les ONG i organitzacions de desplaçats interns d'un nou instrument per a exigir el compliment dels seus drets. D'altra banda, els nous principis han estat de gran utilitat per a estructurar la resposta de les organitzacions i agències humanitàries a l'hora de respondre a emergències de desplaçament. A més a més, han inspirat canvis en les legislacions i polítiques nacionals d'una vintena de països i han creat instruments d'abast regional i caràcter vinculant com és el Protocol per a la Protecció de Persones Desplaçades Internes als Grans Llacs.⁵

No obstant això, un dels grans reptes pendents dels principis és aconseguir que es posin en pràctica polítiques i s'ideïn estratègies per a evitar que les persones es vegin obligades a desplaçar-se contra la seva voluntat. També cal aconseguir que es presentin solucions sostenibles a les situacions de desplaçament.

Àsia i Pacífic

Països	Factors de la crisi
Afganistan	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals
Filipines	Conflicte armat, desplaçament forçat
Myanmar	Conflicte armat, desplaçament forçat, epidèmies
Nepal	Situació postbèl·lica, retorn i reassestament de desplaçats
Pakistan	Conflicte armat, desplaçament forçat
RPD Corea	Crisi política i econòmica, desastres naturals
Sri Lanka	Conflicte armat, desplaçament forçat, desastres naturals,
Timor-Leste	Situació postbèl·lica, desplaçament forçat

L'informe de la UNAMA sobre la protecció de civils en conflicte armat, publicat al gener, va assenyalar que el 2008 l'espai humanitari s'havia vist seriosament reduït a l'Afganistan, i que l'accés físic a les zones afectades per la violència era cada vegada més limitat. Al febrer l'OCHA va llançar una nova crida humanitària, concretada en el Pla d'Acció Humanitària (redactat pel Govern, les agències de les Nacions Unides i diverses ONG) amb el qual es van sol·licitar 604 milions de dòlars per a cobrir l'any 2009. Des de l'any 2001 s'han destinat més de 15.000 milions de dòlars a l'assistència humanitària al país, però les condicions continuen empitjorant. Els alts

⁴ La redacció dels Principis Rector va acabar el 1998; després, va començar un procés de debat que va durar fins el 2005, any en què van ser aprovats.

⁵ Protocol inclòs en el Pacte sobre Seguretat, Estabilitat i Desenvolupament signat el desembre del 2006 a Nairobi (Kènia) per Angola, Burundi, R. Centreafricana, Congo, Kènia, RD Congo, Ruanda, Sudan, Tanzània, Uganda i Zàmbia.

preus dels aliments, les sequeres reiterades i el conflicte armat han elevat el nombre de persones que són víctimes d'inseguretat alimentària a vuit milions, del total de 27 que té el país.

D'altra banda, Rufugees Internacional (RI) va assenyalar que la inseguretat i les dificultats que afronten els actors humanitaris per a assistir les persones afectades per la violència i el desplaçament a la Província Nord-occidental del **Pakistan** es deuen a les acusacions dels grups talibans contra aquestes organitzacions. Segons els seus líders, són antiislàmiques i pro occidentals i han de ser objectiu dels seus atacs. En conseqüència, els grups talibans van demanar a les organitzacions humanitàries que es retiressin de la zona. Les dificultats d'accés han fet que el gruix de l'assistència humanitària fos tramitada per les institucions pakistaneses, segons RI, fet que ha afavorit la manipulació de l'ajuda per part del Govern, que l'ha dirigit principalment als grups afins. L'ACNUR va advertir que el nombre de desplaçats podria apropar-se a les 600.000 persones a la zona fronterera, encara que l'agència només té prop de 310.000 registrats. El segrest del cap de l'oficina de l'ACNUR a Quetta i la mort de dos membres de MSF al mes de febrer va posar de manifest la inseguretat que afronten els membres de la comunitat humanitària a la regió.

A **Sri Lanka**, com a mínim 150.000 persones van quedar atrapades a la zona de conflicte al districte de Mullaitivu (nord), segons dades del CICR. L'accés humanitari a l'àrea de seguretat decretada pel Govern en territori controlat per la guerrilla de l'LTTE és precari i insegur, i la Creu Roja és l'única organització amb capacitat operativa en el terreny. Les crides reiterades de les Nacions Unides i els països que recolzen l'acord de pau del 2002 per a exigir que es permeti als no-combatents abandonar la zona van ser desoïdes pels actors armats. D'altra banda, l'admissió per part del Govern de les **Filipines** que 124 persones havien mort als centres d'evacuació creats per a acollir les persones desplaçades per la represa de la violència a l'illa de Mindanao, va posar en relleu les condicions humanitàries d'aquest col·lectiu. Les inundacions del mes de gener van complicar encara més les tasques d'assistència a les més de 300.000 persones afectades pel desplaçament.

El PMA es va veure obligat a reduir la seva operativitat al mínim a la **RPD Corea**, a causa de l'absència de fons. L'agència només havia rebut el 4,5% d'allò sol·licitat per al present any. Segons dades de les Nacions Unides, a la RPD Corea la inseguretat alimentària podria afectar sis milions de persones, de les quals només dos milions estarien rebent actualment assistència. A més a més, el Govern va rebutjar l'assistència alimentària procedent dels EUA perquè considerava que estava políticament condicionada a la cancel·lació del seu programa nuclear. Mentrestant, al **Nepal** la FAO i el PMA van advertir que s'espera que la situació de seguretat alimentària es deteriori greument a la zona occidental, a causa de la gran dependència exterior del país per al seu proveïment. D'altra banda, l'ACNUR va reconèixer que, dos anys després de la signatura dels acords de pau, entre 500.000 i 700.000 persones continuen desplaçades sense que s'hagin posat en marxa estratègies significatives per a fer possible la seva tornada o reintegració. Quant a **Timor-Leste**, un informe de l'International Crisis Group publicat al febrer assenyalava que l'estratègia del Govern de recolzar econòmicament els desplaçats per a la seva tornada hauria d'anar acompanyada de mitjans per a promoure la reconciliació nacional i la reconstrucció de les localitats afectades per la violència el 2006.⁶

Finalment, a **Myanmar** el Grup Tripartit format pel Govern, l'ASEAN i les Nacions Unides va presentar el Pla de Resposta i Prevenció Post-Nargis (PONREPP, per les seves sigles en anglès) que vol aconseguir 700 milions de dòlars durant els tres anys vinents per a finançar la reconstrucció de les zones afectades pel cicló al maig del 2008. Una de les fites més importants assolides fins al moment, segons van subratllar les Nacions Unides, ha estat la recuperació de la producció agrícola, que finalment solament es va veure reduïda en el 3% respecte a altres anys. No

⁶ International Crisis Group, *No Time for Complacency*. Febrer 2009.
<http://www.crisisgroup.org/library/documents/asia/timor/b87_timor_lestes_no_time_for_complacency.pdf>

obstant això, d'acord amb el primer informe d'avaluació post-Nargis, temes com la nutrició, l'alimentació i el refugi continuaven sent d'especial preocupació vuit mesos després del pas del cicló. Un estudi dut a terme per investigadors de la universitat nord-americana Johns Hopkins va assenyalar que a les zones afectades per l'activitat armada la mortalitat materna es triplicava pel que fa a la mitjana nacional, amb 1.000 morts per cada 100.000 parts.

Europa

Països	Factors de la crisi
Geòrgia	Conflicte armat, desplaçament forçat, crisi política i econòmica

El representant del secretari general de l'ONU per als Drets de les Persones Desplaçades Internes, Walter Kaelin, va visitar **Geòrgia** i va assenyalar que les prop de 24.000 persones que encara no han pogut tornar a les seves llars no ho faran llevat que s'aconsegueixi una solució política a la tensió actual. Col·lectius de desplaçats van informar que rebien pressions per part del Govern georgià per a tornar a les seves localitats, per la necessitat de repoblar les zones evacuades durant el conflicte, malgrat que no hi ha suficients condicions de seguretat per a fer-ho. Kaelin va assenyalar que l'accés humanitari era polititzat tant per Rússia com per Geòrgia i que esperava que aquest problema es solucionés en la següent ronda de converses entre tots dos països.

Orient Mitjà

Països	Factors de la crisi
Iraq	Conflicte armat, població desplaçada, refugiats
Palestina	Conflicte armat, bloqueig econòmic i restriccions al lliure desplaçament
Iemen	Conflicte armat, desplaçament forçat, refugiats

La FAO i el PMA van aprovar una operació d'emergència conjunta per a assistir mig milió de persones al **Iemen** que eren víctimes d'una greu inseguretat alimentària. Les agències van assenyalar que les persistents sequeres i el gran nombre de refugiats no eren l'únic problema que afrontava el país, sinó que també era destacable la gran dependència exterior per a assegurar l'alimentació. El 80% dels aliments són importats i el descens del preu del petroli durant el primer trimestre va reduir la capacitat de compra de productes alimentaris. El 75% dels fons del Govern prové de les explotacions petrolieres. El Iemen va ser catalogat com el país amb la inseguretat alimentària més gran de la regió.

Les Nacions Unides van emetre una crida d'emergència (flash appeal) de 613 milions de dòlars per a reconstruir **Gaza** després de l'alto el foc decretat per Israel després de l'ofensiva de 22 dies sobre la Franja, que va provocar la mort de 1.440 persones, més d'una tercera part dels quals eren menors i dones. 21.000 habitatges es van veure afectats i més de 500.000 persones van ser desplaçades per la violència, segons dades de Save the Children. Un mes després de la fi de l'ofensiva, 100.000 persones continuaven desplaçades i amb escàs accés a aigua potable. L'atac militar va afectar seriosament també la producció agrícola i ramadera, i va fer la Franja encara més insegura pel que fa als aliments. L'intent del govern de Hamas de controlar l'assistència humanitària a Gaza, amb la demanda a les ONG d'un llistat complet dels seus beneficiaris per a coordinar l'acció, va ser considerat un atac contra la independència i neutralitat de les organitzacions que es van negar a remetre les seves dades a Hamas. En conseqüència, les seves activitats van ser vetades durant diversos dies. Les fronteres van continuar tancades, fet que va dificultar les tasques humanitàries i la reconstrucció.

A l'**Iraq**, diversos analistes van assenyalar que el problema del desplaçament intern era encara de gran magnitud. Tanmateix, també van afirmar que s'havia reduït l'aparició de nous casos, i que la

millora en la seguretat havia permès a algunes famílies tornar a les seves llars. El suport a la tornada des del Govern consta de proporcionar transport i una petita indemnització, però la falta de serveis bàsics en les àrees de tornada fa impossible la permanència dels desplaçats. En aquest sentit, els analistes van destacar que l'Executiu hauria de canviar d'enfocament per a donar una veritable solució a aquest problema. Les ONG locals van demandar el retorn de les seves contraparts internacionals al terreny, i van indicar la millora de la seguretat —raó que va motivar la seva sortida— i la necessitat de tenir capacitat d'acció per a ajudar la població. Una formació que aglutina més de 1.000 ONG locals va presentar la seva candidatura a les eleccions provincials amb la intenció d'aconseguir que la situació humanitària i de serveis fos considerada prioritària.

5.2 La resposta dels donants

El 29 de novembre del 2008 es van llançar les crides humanitàries anuals incloses en el Procés de Crides Consolidades publicades per l'OCHA. Com reflecteix la taula adjunta, els països que van aconseguir recaptar més fons pel sistema de les Nacions Unides van ser el Nepal, l'Afganistan i Zimbabue, amb un percentatge que rondava el 40%. No obstant això, crides que també s'inclouïen en el CAP, com Uganda i Côte d'Ivoire, només van aconseguir l'1% d'allò sol·licitat; cas semblant al de l'Iraq, que va obtenir el 4% pel pla d'acció. Malgrat que aquests percentatges no tenen en compte l'ajuda que els països reben de manera bilateral o per altres organismes regionals i financers internacionals, serveixen com a barem per a mesurar les prioritats de la comunitat internacional pel que fa a l'ajuda d'emergència. Durant el primer trimestre només cinc de les 14 crides van aconseguir recaptar més d'un terç d'allò sol·licitat, i la mitjana total de les crides va ser del 27%.

Taula 5.2. Distribució dels fons emesos pels donants

	Principals Crides Humanitàries ¹	Principals organismes receptors ²	Principals sectors receptors ³	Principals donants ⁴	TOTAL ⁵
Ajuda realitzada per mitjà de les Nacions Unides	1 Nepal (44%) 2 Afganistan (41%) 3 Zimbabue (39%) 4 Sudan (32%) 5 Territoris Ocupats (32%)	1 PMA 2 UNRWA 3 Fons Comú ⁷ 4 UNICEF 5 ACNUR	1 No especificat 2 Alimentació 3 Coordinació 4 Agricultura 5 Refugi	1 Transferit ⁸ (40,7%) 2 EUA (33,7%) 3 Japó (4,9%) 4 Regne Unit (4,1%) 5 ECHO (2,5%)	2.234 milions de dòlars
Ajuda Humanitària Global ⁶		1 PMA 2 UNRWA 3 UNICEF 4 CERF 5 Fons Comú ⁷	1 Alimentació 2 No especificat 3 Coordinació 4 Salut 5 Multisector	1 Transferit ⁸ (31,8) 2 EUA (31,7%) 3 Japó (5,7%) 4 Regne Unit (3,6%) 5 Suècia (3,3%)	2.862 milions de dòlars

¹ Fetes per les Nacions Unides anualment. El tant per cent indica quins han estat fins al moment els més finançats per la comunitat internacional, independentment de la quantitat que sol·liciten.
² Agències de les Nacions Unides o bé ONG que han concentrat fins al moment la majoria de l'ajuda.
³ Principals sectors als quals els donants destinen l'ajuda.
⁴ Donants que han destinat més quantitat d'ajuda, sense tenir en compte el seu PIB.
⁵ Quantitat total destinada a les crisis humanitàries fins el 24 de març del 2009.
⁶ Ajuda humanitària entregada fora del marc de les Nacions Unides.
⁷ Fons del qual reben finançament diverses agències de l'ONU i que és gestionat per una d'aquestes.
⁸ Fons fets efectius pels donants en l'exercici anterior i transferits al present any

Quant a les agències i ONG que van aconseguir més finançament, el PMA va encapçalar de nou el llistat, seguit de l'UNRWA —que va pujar en la llista per l'impacte de l'operació militar a Gaza. El lloc destacat que ocupava l'UNICEF podria ser també a causa de la publicació de la seva crida anual al gener. Per sectors, l'alimentació continuava ocupant la posició preponderant, encara que els últims llocs de la taula van posar en relleu que l'adjudicació de fons per a l'agricultura i les

tasques de refugi tenia més pes en el sistema de les Nacions Unides, mentre que en l'àmbit de l'ajuda humanitària global van ser la salut i les actuacions multisector les que van aconseguir més suport.

Quant als principals donants, es va confirmar una disparitat en les prioritats de finançament. Mentre els EUA van destinar el 50% dels seus fons a l'emergència al Sudan, el Regne Unit va dedicar gairebé el mateix percentatge a la RD Congo; el Japó va destinar el 23% a l'Afganistan, i Suècia el 17,9% a la RD Congo. Prop del 50% dels fons compromesos pels dos últims països no estaven destinats a cap emergència en concret.⁷ També és important assenyalar que, tant a escala global com per mitjà de les Nacions Unides, un important percentatge del finançament corresponia a fons transferits de l'any passat, el 31,8% i el 40,7% respectivament.

Respecte al primer trimestre de l'any 2008, el sistema de les Nacions Unides va poder recaptar gairebé el doble que l'any anterior, passant de 1.397 a 2.234 milions de dòlars. El finançament global es va mantenir en nivells similars als registrats el 2008.

---

⁷ Dades facilitades per l'OCHA mitjançant el Financial Track Service < <http://www.reliefweb.int/fts>>

Dimensió de gènere en la construcció de pau

- ❑ El Govern de Libèria va presentar el Pla d'Acció Nacional per a l'aplicació de la resolució 1325.
- ❑ La Cort Especial per a Sierra Leone va condemnar tres exlíders del RUF per crims contra la humanitat, Destaca la condemna al matrimoni forçat, per primera vegada reconegut com a tal per un tribunal internacional.
- ❑ Activistes afganesos van reclamar que es garanteixi la participació de les dones en unes possibles negociacions de pau amb la insurrecció talibana.
- ❑ 250 organitzacions ugandeses i internacionals van demanar que es firmi un acord de pau definitiu i es posi en llibertat les dones i els menors segrestats per l'LRA.
- ❑ Organitzacions de dones van reclamar la presència de la figura de l'assessoria de gènere en tots els equips de mediació de les Nacions Unides en processos de pau.

Al present capítol s'analitzen les diverses iniciatives que des de l'àmbit de les Nacions Unides i diferents organitzacions i moviments internacionals es duen a terme pel que fa a la construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere.¹ La perspectiva ens permet donar visibilitat als impactes diferenciats dels conflictes armats sobre les dones i sobre els homes, però també mostra en quina mesura i de quina manera participen unes i altres en la construcció de la pau, i quines són les tasques específiques de les dones. El capítol està estructurat en dos blocs principals: el primer repassa l'impacte diferenciat dels conflictes armats i el segon analitza diverses iniciatives destacades de construcció de pau des d'una perspectiva de gènere.

5.1. L'impacte de la violència i els conflictes des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'aborda la dimensió de gènere en el cicle del conflicte, especialment pel que fa a la violència contra les dones. Els conflictes armats són fenòmens que tenen una dimensió de gènere molt important. En primer lloc, amb l'anàlisi de gènere es desmunta la tradicional visió dels conflictes armats com a realitats neutres i es posa en qüestió que la gènesi dels conflictes armats sigui independent de les estructures de poder en termes de gènere que prevalen en una determinada societat. En segon lloc, des d'aquesta perspectiva també es plantegen seriosos dubtes a les afirmacions que volen homogeneïtzar les conseqüències dels conflictes sense tenir en compte la dimensió i les desigualtats de gènere.

a) Violència sexual com a arma de guerra i violència contra les dones en contextos bèl·lics

¹ El gènere és la "categoria que subratlla la construcció cultural de la diferència sexual, això és, el fet que les diferents conductes, activitats i funcions de les dones i els homes són culturalment construïdes, més que biològicament determinades. La perspectiva de gènere al·ludeix no solament al potencial analític d'aquesta categoria sinó també al seu potencial polític, transformador de la realitat. Des d'aquest angle, el gènere no és solament una eina per a l'anàlisi de com estan les dones al món; també és una proposta política en tant que exigeix un compromís a favor de la construcció de relacions de gènere equitatives i justes." Murguialday, C. "Gènere" a Hegoa, *Diccionario de Acción Humanitaria i Cooperación al Desarrollo*, 2000, Icaria. La definició que ofereix l'Oficina de l'Assessoria Especial sobre Afers de Gènere i Avenç de la Dona de les Nacions Unides, assenyala que "el gènere es refereix als atributs socials i a les oportunitats associades al fet de ser home o dona i les relacions entre dones i homes, nenes i nens, juntament amb les relacions entre dones i les relacions entre homes. Aquests atributs, oportunitats i relacions estan socialment construïts i s'aprenen en el procés de socialització. Són específics d'un context i temporals, i poden canviar. El gènere determina allò que s'espera, es permet i es valora en una dona o en un home en un context donat [...]". A < <http://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm> >.

Durant el trimestre, l'organització de drets humans Amnistia Internacional va sol·licitar a la Cort Penal Internacional (CPI) que la Sala de Qüestions Preliminars confirmés en els casos oberts actualment les definicions del delictes de violació que la jurisprudència de les últimes dècades ha establert. Això afecta els processos a Jean-Pierre Bemba, primer pels crims de la RD Congo i després pels crims comesos a la R. Centreafricana entre el 2002 i el 2003. L'estatut de Roma de la CPI i la jurisprudència dels Tribunals Penals Internacionals per a Ruanda i l'antiga Iugoslàvia, la Comissió Interamericana de Drets Humans i el Tribunal Europeu de Drets Humans han considerat que la violació pot ser un crim de guerra o de lesa humanitat, un acte de genocidi o un acte de tortura en funció de les circumstàncies en què es perpetri.² A més a més, s'ha ampliat la categoria d'abusos sexuals que constitueixen un crim de violació. Per tant, Amnistia Internacional va sol·licitar que es confirmin aquestes definicions i que es contempli que aquests abusos no solament tenen lloc amb l'ús de la força, sinó també amb l'amenaça d'ús de la força o en un entorn generalitzat de coacció.

Quadre 5.1. La violència sexual en el dret internacional

La tipificació dels delictes sexuals comesos durant conflictes armats ha avançat notablement gràcies als avenços registrats per diferents tribunals internacionals, i de manera especial els Tribunals Penals per a Ruanda i l'antiga Iugoslàvia, i també gràcies a l'Estatut de Roma, creat per la Cort Penal Internacional. És a partir de la feina *ad hoc* dels tribunals per a l'antiga Iugoslàvia i Ruanda que la violència sexual comença a ser entesa com una forma més de tortura, crim de guerra i lesa humanitat, i fins i tot de genocidi.

La sentència Akaseyu del Tribunal Penal per a Ruanda va representar un avenç notable en aquest sentit, perquè va establir una definició de violació molt més àmplia que les considerades jurídicament fins a aquell moment i perquè va destacar que les violacions es cometien no solament mitjançant l'ús de la violència directa, sinó també en contextos coactius com aquells que neixen a conseqüència dels conflictes armats. La definició de violació de la sentència Akaseyu va establir jurisprudència per a altres casos posteriors de violència sexual en el marc dels conflictes armats. Aquesta sentència va comportar el reconeixement formal que els crims de gènere són usats de manera sistemàtica com a instruments de terror i de guerra, amb un impacte devastador que va més enllà de la víctima individual i implica les famílies, la comunitats i la població en general.³

Posteriorment, l'estatut de Roma també ha representat un gran avenç, en especial pel que fa a la qüestió de les proves en els judicis per violència sexual. D'acord amb els procediments establerts per la CPI, les proves o evidències que fan referència al comportament sexual anterior o posterior de la víctima o testimoni, no tindran validesa, ni tampoc es requerirà la corroboració del testimoni de la víctima en els casos de violència sexual. Es tracta d'avenços de summa importància, ja que tradicionalment a les víctimes de la violència sexual se les ha culpats pel crim, adduint que la seva vida íntima i sexual hi tenien alguna relació i exonerant així de responsabilitat els perpetradors de la violència.

D'altra banda, és destacable el nomenament de Catherine MacKinnon, destacada acadèmica feminista, com a **assessora especial de gènere per al fiscal de la CPI**. Entre les seves tasques, hi haurà la de donar suport al fiscal i la fiscal adjunta i la de treballar amb la unitat de gènere i infantesa. La prioritat immediata serà desenvolupar més àmpliament l'enfocament sobre els crims de gènere en els casos actualment en curs. El repte serà aconseguir que algú que no està en contacte directe amb la realitat sobre el terreny dels contextos de conflicte armat sigui capaç de traslladar la perspectiva de les dones víctimes i supervivents a les tasques de la CPI.

A **Sierra Leone**, la Cort Especial va condemnar tres antics líders del grup armat d'oposició RUF, Issa Hassan Sesay, Morris Kallon i Augustine Gbao, acusats de **crims contra la humanitat**,

² Vegeu les sentències d'Akayesu a Ruanda, Furunzija a Iugoslàvia, Mejía a la Comissió Interamericana i Aydin al Tribunal Europeu de Drets Humans.

³ Askin, K. D., "Gender Crimes Jurisprudence in the ICTR Positive Developments" a *Journal of International Criminal Justice*, 2005 Vol. 3, núm. 4, pàg. 1007-1018

incloent el de matrimoni forçat com a crim diferenciat d'altres formes de violència sexual, com ara l'esclavitud sexual. Aquesta decisió podria suposar un precedent per a altres casos i tribunals, com la CPI. Es tracta d'un matís important, ja que moltes dones van ser víctimes de l'estigma de ser considerades responsables dels crims comesos pels seus "marits" durant el conflicte armat, malgrat viure en matrimonis forçats sovint resultat dels segrestos del grup armat.

Durant els anys anteriors a aquesta sentència va haver-hi un intens debat jurídic i acadèmic entorn de la consideració dels matrimonis forçats com un crim separat d'altres actes de violència sexual. El matrimoni forçat, segons experts en la matèria, pot incloure altres crims com la violació, l'esclavitud sexual, l'embaràs forçat o el treball domèstic forçat, que separatament poden rebre la categoria de crims contra la humanitat; tanmateix, el matrimoni forçat és un crim d'una gravetat més gran que la suma de tots aquests components.⁴ La imposició de l'estatus marital pot comportar un patiment addicional en les víctimes, ja que aquesta institució té una càrrega social, simbòlica i religiosa profunda, la qual cosa incrementa la gravetat del crim.⁵

D'altra banda, l'UNIFEM va recordar les denúncies entorn de l'ús de la violència sexual en el conflicte armat entre Rússia i Geòrgia l'agost del 2008. Com a conseqüència d'aquesta violència, les víctimes experimenten un estigma social en l'actualitat. L'accés als serveis d'atenció psicosocial i sanitaris presenta moltes dificultats, ja que únicament són prestats per les ONG de dones i algunes organitzacions internacionals.

b) L'impacte de gènere dels conflictes armats

Durant el trimestre alguns esdeveniments van posar de manifest la dimensió de gènere dels conflictes armats. A l'Afganistan, la insurrecció talibana va expressar el seu rebuig per l'ús d'anticonceptius i els va qualificar d'antiislàmics, cosa que va portar alguns analistes a advertir que la situació podria derivar en un increment dels atacs contra centres de salut. Des del Govern afganès s'ha promogut l'ús dels mètodes anticonceptius com una manera de reduir les altes taxes de mortalitat materna i infantil del país. Per tant, tal com ha passat amb les institucions educatives que promouen l'escolarització i educació de les nenes, les institucions sanitàries també podrien ser objecte d'atacs per part de les milícies talibanes.

El control de la vida i la sexualitat de les dones forma part dels principis fonamentals dels talibans, i gran part de les polítiques d'aquest moviment durant el seu Govern van estar-hi relacionades. Actualment, la taxa de mortalitat materna és de 1.600 morts per cada 100.000 naixements. A més a més, les probabilitats que una dona mori en el part es tripliquen en aquelles que donen a llum abans dels 15 anys. Des de les Nacions Unides s'ha destacat que per a reduir la taxa de mortalitat, no solament és important la millora de les intervencions mèdiques de tipus obstètric, sinó també la creació de condicions adequades per a les mares i els menors, sobretot pel que fa als seus drets.

D'altra banda, el Comitè Internacional de la Creu Roja va alertar de la importància que les necessitats sanitàries específiques de les dones siguin tingudes en compte en els contextos de conflicte armat, en els quals es prioritza l'atenció a les persones ferides com a conseqüència dels enfrontaments i es deixa de banda l'atenció a la salut materna i infantil. L'exemple més recent és el de l'ofensiva militar a Gaza, durant la qual també es va posar en perill la vida de dones, ja que les ambulàncies tenien dificultats per atendre les parteres. A més a més, moltes sales de parts es van transformar en quiròfans per tractar els ferits, cosa que també va contribuir a l'augment del

⁴ Frulli, M., "Advancing International Criminal Law. The Special Court for Sierra Leone Recognizes Forced Marriage as a New Crime against Humanity" a *Journal of International Criminal Justice*, 2008, Vol. 6, núm. 5, pàg. 1033-1042.

⁵ Frulli, M., op. cit.

nombre de dones que no poden donar a llum en condicions sanitàries adequades. També es van registrar casos de parts prematurs com a conseqüència de l'estrès per la violència i els bombardejos.

En el cas de **Somàlia**, només nou de cada 100.000 dones donen a llum en un hospital, segons dades de l'UNICEF. A **Sri Lanka**, l'UNFPA va advertir igualment de la situació de les dones desplaçades com a conseqüència del conflicte armat, entre les quals es troben moltes dones embarassades.

Al **Pakistan**, l'acord entre el Govern i la insurrecció talibana a Swat que va permetre la imposició de la xaria en aquesta zona va tenir les primeres conseqüències sobre les dones. L'establiment de tribunals religiosos en substitució dels mecanismes judicials ordinaris va portar a la implantació de normes de conducta per a les dones, com ara la prohibició de desplaçar-se sense anar acompanyades per un home o de parlar en públic, i l'obligatorietat de cobrir-se el cap. A més a més, de la mateixa manera que el 2008, els atacs directes contra els centres escolars i les amenaces a les famílies que escolaritzaven les seves filles va obstaculitzar l'accés de les nenes a l'educació formal.

D'altra banda, l'organització Iniciativa de Dones per a una Justícia de Gènere va denunciar la situació de les dones per l'impacte del conflicte armat a la regió de **Darfur** al Sudan. Com a conseqüència d'aquesta violència, les dones no poden accedir a una feina que els garanteixi la subsistència, no tenen accés als càrrecs amb capacitat de decisió, hi ha una elevada incidència de la violència sexual i no existeix llibertat de moviments. En el cas de les dones que viuen en els camps de desplaçats, hi ha seriosos perills per a les dones que han d'encarregar-se d'activitats com la recollida de la llenya. Totes aquestes qüestions van ser denunciades durant un procés de consultes amb organitzacions locals de dones al mes de gener.

Finalment, la xarxa internacional d'organitzacions IANSA va denunciar que l'elevada presència d'armes lleugeres a la **RD Congo** contribuïa a exacerbar la violència contra les dones, particularment la violència de gènere a l'est del país. La IANSA va denunciar que gran part del milió d'armes lleugeres que circulen a la regió dels Grans Llacs està concentrat en aquesta zona del país, on s'estima que tres de cada quatre dones han estat víctimes de la violència sexual, amenaçades amb aquestes armes en molts casos. La violència sexual contribueix a més a més a l'expansió del VIH/SIDA, la prevalença del qual és molt més elevada a l'est que a la resta de la RD Congo. L'organització també va denunciar que en un altre context de tensió, el d'**Haití**, les armes lleugeres també tenien una incidència directa en la violència contra les dones. Segons les Nacions Unides, el 50% de les menors que viuen en zones amb gran presència d'armes lleugeres - com als conflictius barris de la capital de Cité Soleil, Carrefour i Martissant- han estat víctimes de la violència sexual, perpetrada sobretot per homes armats.

5.2. La construcció de pau des d'una perspectiva de gènere

En aquest apartat s'analitza la participació de les dones i dels homes en les diferents dimensions de la construcció de la pau, entre les quals es troben els processos de negociació. La construcció de la pau des d'una perspectiva de gènere promou processos més inclusius, mentre fa front a algunes de les causes profundes de la violència subjacents en els sistemes patriarcal.

a) Processos de pau

La coordinadora de la unitat de gènere i justícia de l'UNIFEM, Najia Zewari -de nacionalitat afganesa-, juntament amb altres activistes afganeses, va reivindicar la participació de les dones afganeses en les negociacions amb els talibans.⁶ Zewari va expressar la seva preocupació perquè encara no se sap si les dones podran participar en les negociacions que podrien haver començat amb la insurrecció talibana, o si les qüestions de gènere formaran part de l'agenda. No obstant això, aquesta reivindicació no és compartida per totes les organitzacions de dones, ja que des d'altres sectors es rebutja la idea d'un procés de pau amb la insurrecció talibana, a la qual s'acusa de greus violacions dels drets humans i de crims contra la humanitat. El partit National Need, el programa polític del qual està centrat en la defensa dels drets de les dones, va afirmar que no s'oposa completament a una negociació amb els talibans, però que sí que rebutja la idea que els líders talibans ocupin posicions en el Govern com a resultat del procés.

D'altra banda, a Uganda 250 organitzacions de dones locals i internacionals es van dirigir al president del Govern, Yoweri Museveni, i al líder del grup armat d'oposició LRA, Joseph Kony, amb quatre demandes perquè el procés de pau segueixi endavant. En primer lloc van reclamar l'establiment d'un corredor segur per a l'LRA a la zona de Rik-wanga-Ba, tal com estableixen els acords de pau. En segon lloc, van exigir a l'LRA la posada en llibertat dels menors i les dones segrestats. En tercer lloc, que el Govern i les Nacions Unides estableixin les condicions necessàries per al retorn de les persones segrestades, i que ho facin amb ajuda psicològica. Finalment, les organitzacions de dones van demandar la firma d'un acord de pau final entre el Govern i l'LRA.

D'altra banda, diferents organitzacions de dones israelianes⁷ van reclamar l'acabament del bombardeig a Gaza amb una declaració pública.⁸ En aquest document es reclama també l'inici de negociacions de pau i es destaquen les conseqüències que el conflicte armat té sobre les dones. Les organitzacions van reclamar també un canvi en el llenguatge i més protagonisme de les dones per a construir la pau.

b) La resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU

El Govern de Libèria va presentar el seu Pla d'Acció Nacional sobre la resolució 1325 en el marc del "Col·loqui Internacional sobre el Poder de les Dones, Lideratge del Desenvolupament i Pau i Seguretat", celebrat a Libèria amb la presència de caps d'estat i de govern, ministres, gerentes generals, presidentes i directores executives, juntament amb líders d'ONG i comunitats. El Pla d'Acció, el primer aprovat en un país en rehabilitació postbèlica, va ser elaborat de manera coordinada entre el Govern liberià, la missió de les Nacions Unides al país -UNMIL- i l'Institut Internacional d'Investigacions i Capacitació de les Nacions Unides per a la Promoció de la Dona (INSTRAW, per les seves sigles en anglès). Aquest pla tindrà un període d'aplicació de quatre anys durant els quals s'hauran de presentar diversos informes de seguiment tant al Govern com al Comitè per a l'Eliminació de Totes les Formes de Discriminació contra les Dones, i eventualment al Consell de Seguretat.

⁶ Vegeu el capítol 3 (Processos de pau).

⁷ Ahoti- For Women in Israel, Anuar- Jewish and Arab Women Leadership, Artemis- Economic Society for Women, Aswat-Palestinian Gay Women, Bat Shalom, Coalition of Women for Peace, Economic Empowerment for Women, Feminancy: College for Women's Empowerment, Feminist Activist Group – Jerusalem, Feminist Activist Group – Tel Aviv, International Women's Commission: Israeli Branch, Isha L'Isha- Haifa Feminist Center, Itach: Women Lawyers for Social Justice, Kol Ha-Isha-Jerusalem Women's Center, Mahut Center- Information, Training, and Employment for Women, Shin Movement- Equal Representation for Women, Supportive Community- Women's Business Development Center, TANDI – Movement of Democratic Women for Israel, Tmura: The Israeli Antidiscrimination Legal Center, University against Harassment – Tel Aviv, Women and their Bodies, Women's Parliament, Women's Spirit- Financial Independence for Women Victims of Violence.

⁸ El text complet de la declaració es pot consultar a: <http://gazanow.wordpress.com/2009/01/01/statement-by-womens-organizations-in-israel/>

Hi ha diversos objectius establerts en aquest pla d'acció. En primer lloc, es vol enfortir i desenvolupar polítiques, procediments i mecanismes de prevenció, resposta i protecció per a promoure els drets humans de les dones i garantir la seva seguretat a escala nacional i personal. En segon lloc, es vol promoure el disseny, desenvolupament i institucionalització de polítiques econòmiques, socials i de seguretat que afavoreixin l'apoderament de les dones i les nenes per a participar plena i efectivament en el procés de construcció de pau postbèl·lica en tots els aspectes, incloent la presa de decisions. El tercer i últim objectiu d'aquest pla d'acció és el d'enfortir la coordinació i coherència de totes les activitats dutes a terme amb perspectiva de gènere, seguint la lletra i l'esperit de la resolució 1325.

Taula 5.1. Pla d'Acció Nacional de Libèria sobre la resolució 1325
Pilar I: PROTECCIÓ
Tema estratègic 1: Proveir assistència psicosocial i d'afrontament del trauma a dones i nenes.
Tema estratègic 2: Protegir els drets i reforçar la seguretat de dones i nenes.
Tema estratègic 3: Incrementar l'accés a una educació en salut de qualitat, amb especial èmfasi en la salut reproductiva i el VIH/SIDA.
Pilar II. PREVENCIÓ
Tema estratègic 4: Prevenir totes les formes de violència contra las dones i les nenes, incloent la violència de gènere i la sexual.
Pilar III. PARTICIPACIÓ I APODERAMENT
Tema estratègic 5: Promoure la plena participació de les dones en la prevenció de conflictes i processos de construcció de pau i rehabilitació postbèl·lica en tots els àmbits administratius.
Tema estratègic 6: Apoderar les dones facilitant l'accés a l'habitatge i als recursos naturals, i promoure la seva participació en la gestió del medi ambient.
Pilar IV. PROMOCIÓ
Tema estratègic 7: Promoure la participació dels grups de dones en l'aplicació del Pla d'Acció i lluitar per l'accés del Govern i dels grups de dones als recursos.
Tema estratègic 8: Promoure la participació de les dones en la prevenció de conflictes, alerta primerenca, construcció de pau, seguretat i rehabilitació postbèl·lica mitjançant l'educació i la formació.
Tema estratègic 9: Augmentar les capacitats tècniques i institucionals governamentals i de la societat civil, incloent els grups de dones, per a aplicar de manera efectiva el Pla d'Acció.
Tema estratègic 10: Promoure la plena implicació governamental i de la societat civil, incloent els grups de dones, en la supervisió i avaluació del Pla d'Acció.

A la cloenda del "Col·loqui Internacional sobre el Poder de les Dones, Lideratge del Desenvolupament i Pau i Seguretat" es va presentar un document de crida a l'acció en el qual s'inclouen una sèrie de recomanacions per millorar l'aplicació i efectivitat de la resolució 1325. Entre els suggeriments destaca l'increment real del nombre de dones als càrrecs de presa de decisió. En l'àmbit de les missions de manteniment de la pau es va recomanar la inclusió de clàusules que incorporin els principis de la 1325 en els mandats de les missions de pau i el reforç de les mesures de prevenció de l'abús i explotació sexual en les missions. Respecte als processos de DDR, es va reclamar el reconeixement del paper de lideratge de les comunitats locals i l'establiment de mesures perquè els responsables de violència sexual durant els processos siguin exclosos dels beneficis de la desmobilització i la reintegració. A més a més, es va reivindicar que els Estats redactin i posin en marxa plans d'acció nacionals per a l'aplicació de la resolució 1325. Les participants en el col·loqui van recomanar també que s'estableixi la figura de l'assessoria de gènere en tots els equips de mediació de les Nacions Unides, que s'exigeixi a totes les parts que incloguin dones en les seves delegacions i que es garanteixi la inclusió de la perspectiva de gènere en tots els acords de pau.

D'altra banda, l'organització de Fiji Femlink Pacific va elaborar un document amb recomanacions específiques per a millorar l'aplicació de la resolució 1325 a la regió del Pacífic. El document va ser elaborat a partir de les experiències viscudes per les dones en els contextos de conflicte armat, però també a partir d'una visió col·lectiva de la construcció de la pau a la regió i dels mitjans per

a la desmilitarització de la societat. Les recomanacions feien referència a diversos aspectes. El primer és el de la governabilitat en els contextos de transició; en aquest sentit es va reclamar que l'equitat de gènere fos present en totes les reformes constitucionals i processos de reforma legislativa, i que les legislacions electorals incloguessin quotes de gènere. A més a més, es va recomanar la presència d'expertes en drets humans de les dones en l'elaboració dels mandats de les comissions de la veritat i altres mecanismes de justícia transicional. En l'àmbit del desarmament i la reintegració, es va recomanar que l'anàlisi de gènere fos incorporada en els programes d'armes lleugeres i que les dones participessin en l'elaboració de la legislació sobre llicències, seguiment i marcatge d'armes. A més a més, es va demanar que els programes de DDR incorporessin tant els combatents com els reclutats de manera forçada que van dur a terme tasques de suport en els grups armats. Finalment es va suggerir que el personal del sector de seguretat rebés formació en matèria de gènere, en compliment d'allò establert per la resolució 1325.

c) L'arquitectura de gènere en les Nacions Unides

Durant la celebració de la 53ena sessió de la Comissió de la Condió Jurídica i Social de la Dona de les Nacions Unides, la campanya GEAR, que advoca per la reforma de les Nacions Unides per a incloure la perspectiva de gènere en l'arquitectura institucional (Gender Equality Architecture Reform Campaign), va presentar un document que reclama la creació d'una entitat en l'organització específicament dedicada a aquesta qüestió.⁹ GEAR va destacar la falta de lideratge i la falta de mecanismes per a posar en pràctica molts dels compromisos adquirits en matèria d'equitat de gènere. Els punts previstos per GEAR inclouen que l'entitat sigui dirigida per una persona amb càrrec de secretari general adjunt i que estigui dotada amb els suficients recursos, juntament amb un mandat polític i programàtic fort.

Per la seva banda, la secretària general adjunta de les Nacions Unides, Asha-Rose Migiro, va assenyalar que les opcions que actualment s'estudien per a donar una resposta a la necessitat de reforçar l'arquitectura institucional de gènere de les Nacions Unides són la creació d'un programa o un fons (com l'UNICEF o el PNUD), l'establiment d'un departament del secretariat (com el Departament d'Affers Socials i Econòmics) o una entitat que combini les característiques d'un fons i un departament. Aquesta última seria l'opció que hauria demanat més suport a l'organització. Migiro va assenyalar que actualment continua obert el procés de consultes, i que properament el secretari general de l'ONU presentarà un document amb els detalls de totes aquestes opcions, per tal que al final del procés es posi fi a l'actual fragmentació institucional.

---

⁹ Per a més informació sobre aquesta campanya vegeu <http://gear.collectivex.com/>.

L'Escola de Cultura de Pau va ser creada el 1999 amb el propòsit d'organitzar diverses activitats acadèmiques i d'investigació relacionades amb la cultura de la pau, la prevenció i transformació de conflictes, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada bàsicament pel Govern de Catalunya, a través del Departament per a Universitats, Investigació i Societat de la Informació, i de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Secretaria de Cooperació Exterior. També rep suport d'altres departaments de la Generalitat, d'ajuntaments, fundacions i altres entitats. L'Escola és dirigida per Vicenç Fisas, que alhora és el titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les principals activitats que realitza l'Escola de Cultura de Pau són les següents:

- La **Diplomatura sobre Cultura de Pau** (postgrau de 230 hores lectives i 70 places).
- Les **assignatures de lliure elecció** "Cultura de pau i gestió de conflictes" i "Educar per a la pau i en els conflictes".
- **Iniciatives de sensibilització i d'intervenció en conflictes, per les quals es facilita el diàleg entre actors en conflicte.**
- **Programa d'Educació per a la Pau.** L'equip d'aquest programa pretén promoure i desenvolupar el coneixement, els valors i les capacitats de l'Educació per a la Pau.
- **Programa de Drets Humans,** que pretén promoure la cultura dels drets humans a través de l'anàlisi, la promoció i la defensa dels drets humans a escala local i internacional.
- **Programa Desarmament,** que actua com a servei tècnic per a les campanyes sobre control de les armes lleugeres que porten a terme diverses ONG i d'assessoria a organismes internacionals.
- **Programa de Conflictes y Construcció de Pau,** que duu a terme un seguiment diari de la conjuntura internacional, especialment dels conflictes i de la situació dels drets humans a tots els països, dels moviments de persones desplaçades i refugiades, dels processos de pau en marxa, de les etapes de rehabilitació postbèlica i de les dinàmiques de desenvolupament a fi de realitzar informes anuals, trimestrals i setmanals.
- **Programa de Processos de Pau** que duu a terme un seguiment i anàlisi dels diferents països amb processos de pau o negociacions formalitzades i d'aquells països amb negociacions en fase exploratòria. Dintre d'aquest programa s'inclou el projecte Colòmbia, dedicat a donar visibilitat a les iniciatives de pau per a aquest país.
- **Programa de Rehabilitació Postbèlica,** des del qual es porta a terme un seguiment i anàlisi de l'ajuda internacional en termes de construcció de la pau en contextos bèlics i postbèlics.